

GEODETSKI VESTNIK

izdaja zveza geodetov slovenije
published by the association of surveyors, slovenia, yugoslavia

2

, letnik 20, ljubljana, 1976

GEODETSKI VESTNIK

izdaja zveza geodetov slovenije
published by the association of surveyors, slovenia, yugoslavia

2

, letnik 20, str. 59 - 121, Ljubljana, junij 1976, udk 528 = 863

Uredniški odbor: Glavni urednik - Stanko Majcen, odgovorni urednik - Vlado Kolman, urednik za znanstvene prispevke - dr. Florijan Vodopivec, urednik za strokovne prispevke - Boris Bregant, urednik za splošne prispevke, informacije in zanimivosti - Peter Svetik, tehnični urednik - Marjan Smrekar, član - Božo Demšar

Uredniški svet: Tomaž Banovec, Teobald Belec, Ahmed Kalač, Zlatko Lavrenčič, Gojmir Mlakar, Milan Naprudnik, Janez Obreza

Prevod v angleščino: Miro Črnivec

Lektor: Božo Premrl

Izhaja: 4 številke na leto

Naročnina: Letna kolektivna naročnina za prvi izvod je 400 din, za nadaljnje izvode 200 din. Letna naročnina za nečlane Zveze geodetov Slovenije je 60 din. Naročnina za člane Zveze geodetov plačana v članarini.

Naročnino lahko poravnate na naš žiro račun št.: 50100-678-000-0045062 - Zveza geodetov Slovenije, Ljubljana

Prispevke pošiljajte na naslov glavnega oziroma odgovornega urednika: Geodetska uprava SRS, Cankarjeva 5, 61000 Ljubljana, telefon 23-031 in 23-082.

Tiska Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo FAGG v Ljubljani.

Naklada 650 izvodov.

Izdajo Geodetskega vestnika sofinancira Raziskovalna skupnost Slovenije.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 4210-35/75 z dne 24.1.1975 je naše glasilo opravičeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

VSEBINA	Stran
Uredništvo bralcem	61
Naloge in problemi geodetskega šolstva v SR Sloveniji (Pogovor o problematiki geodetskega šolstva)	63
Prilpaava geodetskih izvršilnih predpisov (Stanko Majcen)	76
Nekaj misli o vzdrževanju aerofotogrametrične katastrske izmere v merilu 1 : 1000 (Božidar Demšar)	79
Temeljne topografske karte (Jože Rotar)	81
Prostorske enote in problemi pri vzpostavitvi registra prostorskih enot (Zvonimi D. Berlot)	85
Raziskovalne naloge Inštituta za geodezijo in fotogrametrijo, Inštituta Geodetskega zavoda SRS in geodetskega oddelka Fakultete za arhitek- turo, gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani od leta 1965 do 1975 (Boris Bregant, Branko Rojc, Florijan Vodopivec)	89
Pregled občinskih, republiških in zveznih predpisov, ki neposredno ali posredno zadevajo geodetsko dejavnost (Peter Svetik)	96
Pregled kartografske dejavnosti v Sloveniji (Peter Svetik)	101
Častni član ZG Slovenije tov. Jaka Avšič, general podpolkovnik, praznuje svoj življenjski jubilej (Anton Košir)	103
Novi predpisi, raziskave, knjige, publikacije	106
Razne novice in zanimivosti	110
Iz dela Zveze geodetov Slovenije in Zveze GIG Jugoslavije	118
Obvestila, razpisi, popravki	119
Izvillečki	122

CONTENTS

Editorial Information	61
Tasks and Problems of Geodetic Education in SR Slovenia (Interview)	63
Geodetic Survey Executive Regulations (S. Majcen)	76
Some Thoughts about Photogrammetric Cadastral 1 : 1000 Mapping Revision (B. Demšar)	79
Basic Topographic Maps (J. Rotar)	81
Spatial Units and Problems of Working out the Register of Spatial Units (Z.D. Berlot)	85
Research Tasks of the Institute for Surveying and Photogrammetry, of the Institute of the "Geodetski zavod SRS" and of the Survey Department of the Faculty for Architecture, Civil Engineering and Geodesy, University of Ljubljana, from 1965 to 1975 (B.Bregant, B.Rojc, F.Vodopivec)	89
A Survey of the Communal, Republican and Federal Regulations directly or indirectly regarding the Survey Activities (P.Svetik)	96
A Survey of Cartographic Activities in Slovenia (P.Svetik)	101
The member of the Union of Surveyors of Slovenia h.c. General J.Avšič celebrating his Life Jubilee (A. Košir)	103
New Regulations, Research, Books, Publications	106
Different News and Points of Interest	110
From the Union of Surveyors of Slovenia and the Union of Yugoslavia	118
Notifications, Advertisements and Corrections	119
Abstract cards	122

UREDNIŠTVO BRALCEM

V zadnji številki smo naslovili v tej rubriki na vas, dragi bralci, poziv za čim večje sodelovanje in pomoč pri pripravi gradiva za naše glasilo. Tokrat moramo, žal, ugotoviti, da naš poziv ni naletel na ugoden odmev. Tolažimo se s tem, da je morda bilo od prejema prve številke do sedaj, ko pripravljamo te vrstice (konec maja), za to premalo časa. Zato upamo in želimo, da bo vaš odziv vsekakor boljši do naslednje (tretje) številke, ki naj bi izšla predvidoma v začetku jeseni. Verjetno imate, dragi bralci, tudi kakšne pripombe in predloge k sami obliki Geodetskega vestnika. Prosimo vas, sporočite nam svoje pripombe in predloge glede oblike pa tudi glede vsebine. Veseli bomo tudi sporočila, da vam je sedanji vestnik, tako glede vsebine kot oblike, všeč.

V tej številki uvajamo novo rubriko Pregled predpisov, v kateri bomo v kratkem navedli vse predpise, ki zadevajo geodetsko službo oziroma geodetsko dejavnost v SR Sloveniji. V prvem pregledu smo zajeli tudi predpise, ki so bili sprejeti v preteklem letu, v prihodnosti pa bomo občasno objavljali nove predpise. Kolikor menite, da bi bilo treba razširiti to rubriko, nam to sporočite. Prav tako objavljamo v tej številki prvič seznam neobjavljenih in objavljenih raziskovalnih nalog za obdobje desetih let. V prihodnosti naj bi tak pregled objavljali bolj pogosto. Poleg navedenih novitet objavljamo tudi zamisel, kako bi naj v prihodnje sistematično objavljali pregled kartografske dejavnosti v SR Sloveniji. Tudi ta pregled bi naj objavljali občasno. Seveda bo popoln le, če bomo dobili ustrezne podatke od vseh, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo.

Uredništvo meni, da je vsekakor zanimivo za širši krog, da vsaj v kratkih informacijah prikazemo kakršnekoli prispevke o geodeziji, ki so objavljeni v različnih časopisih in revijah širom po Sloveniji. Prosimo vsaj za obvestilo, kje je kaj objavljeno, če že ne morete sami poslati ustrezne informacije. Vsekakor pa bi nam bilo bolj všeč, če bi nam poslali izčrpno informacijo.

Tokrat bi vas želeli tudi, vsaj v grobem, seznaniti s finančnimi težavami našega glasila. Stroški razmnoževanja, lektoriranja, ekspedita in avtorskih honorarjev za strokovne, poljudno-znanstvene in znanstvene prispevke za eno številko znašajo skupaj okroglih 20.000 dinarjev (novih), seveda pa je vse delo uredniškega odbora volunteersko. Torej nas stane pri nakladi 650 izvodov en izvod vestnika okroglih 30 dinarjev, toliko, kot znaša celoletna članarina za člana Zveze geodetov Slovenije. Z dosedanjo akcijo predsedstva in izvršnega odbora naše Zveze se je število kolektivnih naročnikov v tem letu povečalo. Tako predvidevamo, da bomo s kolektivno naročnino dobili ca 40.000 dinarjev, to je polovico celoletnih potrebnih sredstev. Tudi s predvidenim sofinanciranjem Raziskovalne skupnosti Slovenije nam zmanjka za izdajo predvidenih štirih številke na leto ca 25 % sredstev. Kako zagotoviti manjkajoča sredstva? Že v tej števil-

ki izrabljamo eno izmed možnosti, to je reklamo. Upamo pa, da ni neuresničljiva naša želja, da bi postale vse organizacije združenega dela in druge organizacije in organi, ki zaposlujejo geodete, kolektivni naročniki Geodetskega vestnika. Da bomo to dosegli, pa je potrebno, da se za to zavzamejo naši kolegi, zaposleni v teh organizacijah in organih. Upamo, dragi kolegi, da je dosedanja vsebina našega glasila vredna vašega posredovanja. Želimo vam obilo uspeha in hvala lepa.

Še nekaj besed o ekspeditu Geodetskega vestnika. Naša želja je, da bi glasilo čimprej prišlo v roke vsem bralcem. Zato smo se odločili, da bomo pošiljali vsem kolektivnim naročnikom kolektivne izvode in izvode za člane naše zveze oziroma društev kar po pošti. Izjema pa velja za člane na območju mest Ljubljana, Maribor in Celje, kjer se izvodi za člane dostavljajo društvom Ljubljane, Maribora in Celja, Neposredno pošiljamo glasilo tudi vsem častnim in zaslužnim članom naše Zveze kot tudi članom, zaposlenim izven navedenih mest, če njihove organizacije niso kolektivni naročniki. Želimo poudariti, da smo v soglasju s predstvom Zveze geodetov Slovenije poslali izvode le za tiste člane, za katere so nam društva sporočila, da so njihovi člani. Do sedaj smo že dobili nekaj pripomb, zakaj jim nismo poslali prve številke. Prosimo vse, ki so člani društev (in plačujejo članarino) in niso dobili vestnika, da to sporočijo svojim društvom in nam. Kolikor bomo imeli dovolj izvodov, vam bomo poslali tudi vse letošnje izvode, ki jih niste prejeli. Pa še to. Menimo, da ne bi smelo biti geodeta v Sloveniji, ki ne bi bil član naše zveze oziroma društva. Že prej smo omenili, da nas stane en izvod vestnika 30 dinarjev, kolikor znaša celoletna članarina, torej so preostali trije izvodi zastoj. Najbrž teh 30 dinarjev za nobenega geodeta ne pomeni prevelike finančne obremenitve. V tej številki ponovno objavljamo številke žiro računov in naslove, kjer lahko poravnate članarino. Storite to čimprej in si s tem pravočasno zagotovite Geodetski vestnik.

Uredništvo

NALOGE IN PROBLEMI GEODETSKEGA ŠOLSTVA V SR SLOVENIJI (Pogovor o problematiki geodetskega šolstva)

Na zadnji skupščini Zveze geodetskih inženirjev in geodetov Slovenije (sedaj Zveze geodetov Slovenije) v Kranju je bilo precej govora o problematiki, s katero se borita geodetska oddelka na Gradbeni tehniški šoli (GTŠ) in Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo (FAGG) v Ljubljani. Tudi Resolucija o geodetski dejavnosti, ki jo je sprejel V. kongres geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije, je dala pomemben poudarek šolski problematiki. Še več, razmeroma podrobno in precej konkretno je povedano, v katero in kakšno smer naj se razvija naše šolstvo v naslednjem obdobju.

Pravkar pa poteka tudi javna razprava o preobrazbi srednjega v usmerjeno izobraževanje, ki je zasnovana v skladu s sklepi 7. kongresa ZKS in 10. kongresa ZKJ. Eno osnovnih načel te preobrazbe je, da mora biti združeno delo usmerjevalec celotne politike vzgoje in izobraževanja, kar pa velja tako za srednje, višje in visoko šolstvo. Ker bo združeno delo tako izobraževanje tudi financiralo je normalno, da je njegova pravica in dolžnost, da soodloča o izobraževalnem procesu.

Uredništvo Geodetskega vestnika je ocenilo, da je širša geodetska javnost premalo obveščena o celotni problematiki šolstva v SR Sloveniji, ker se ta problematika obravnava razbito pa tudi v ožjih krogih. Uredništvo je nadalje menilo, da bi bilo koristno in potrebno, da se celotna problematika geodetskega šolstva razgrne pred javnostjo, pri tem mislimo zlasti na: potrebo po kadrih glede kvalitete in kvantitete, kadrovske probleme pri pedagoških kadrih, prostorske probleme šolskih ustanov, povezovanja šolskih ustanov z geodetskimi raziskovalnimi organizacijami ter upravnimi organi in delovnimi organizacijami in vpliv teh ustanov na učne načrte in programe oziroma profil kadrov, sodelovanje šolskih ustanov pri šolanju že zaposlenih delavcev, organizacija šolstva v skladu z novimi samoupravnimi načeli naše družbe, itd. Torej, problematika je več kot dovolj. Vsekakor pa je rešitev te problematike tudi izrednega pomena za razvoj celotne geodetske službe in geodetske dejavnosti v SR Sloveniji. Zato smo se odločili, da organiziramo pogovor o navedeni problematiki s kolegi, ki so na vodilnih delovnih mestih v geodetskih šolskih in upravnih institucijah ter geodetskih delovnih organizacijah združenega dela, kot tudi s kolegi, zaposlenimi izven "čistih" geodetskih vrst, ki pa so še zadržali določen stik z geodezijo. Posameznim kolegom nismo zastavili konkretnih vprašanj, temveč smo jih zaprosili, naj prikažejo problematiko geodetskega šolstva in njegovo rešitev s svojega zornega kota. Najprej smo zaprosili predstojnika oddelkov na FAGG in GTŠ v Ljubljani, da bi nam prikazala oddelke v celoti od usmeritve študija, števila študentov in učnega osebja do stanja instrumentarija, opreme in prostorov. Vsem ostalim smo poslali ta prispevka predstojnikov.

Če bomo s tem pogovorom dosegli, da se boste tudi vi poglobili v to problematiko in tudi sodelovali pri njenem reševanju, bomo dosegli cilj, ki smo si ga zastavili. Če pa vas bodo naslednja mnenja kolegov vzpodbudila, da nam pošljete tudi svoja mnenja o predmetni problematiki, jih bomo tudi z veseljem objavili.

Žal se vsi kolegi, ki smo jih prosili za sodelovanje, niso odzvali naši prošnji. Zlasti so "zatajili" kolegi, zaposleni v občinskih organih in organizacijah. Če nam bo kdo poslal prispevek kasneje, ga bomo objavili v naslednji številki. Vsekakor pa je razveseljivo, da so se nekateri zelo poglobljeno lotili problematike šolstva in za to se jim najlepše zahvaljujemo. Iz naslednjih prispevkov boste lahko sami ugotovili, kako akutna in aktualna je šolska problematika, in jo bo treba čimprej vsaj začeti načrtno in dolgoročno reševati. Upamo, da bo to gradivo tudi koristilo vsem, ki bodo odločali oziroma soodločali o geodetski šolski problematiki.

Posamezni kolegi so nam poslali naslednje prispevke:

dr. Florijan VODOPIVEC, predstojnik geodetskega oddelka na FAGG v Ljubljani: PROBLEMATIKA GEODETSKEGA VISOKEGA ŠOLSTVA

Lani je minilo 30 let od ponovne oživitve geodetskega študija na ljubljanski univerzi. V tem

času so bili na geodetskem oddelku svetli in temni trenutki. Enako kot vse stroke se tudi geodezija neprestano razvija, modernizira in spreminja, zato so se tudi neprestano spreminjali učni načrti in programi. Od klasične geodezije smo prek komunalne usmeritve prešli zopet na čisto geodezijo s poudarkom na inventarizaciji in prostorskem planiranju.

Zdaj poteka študij po treh načinih:

- redni študij,
- neorganiziran študij ob delu in
- organiziran študij ob delu.

Glede na stopnjo študija pa:

- višji študij,
- visoki študij in
- podiplomski študij.

Redni višji študij traja dve leti in ima v drugem letniku usmeritev v praktično geodezijo ali pa prostorsko-planersko smer.

Višji študij ob delu je organiziran za področje kartografije po sistemu leto za semester in predavanja in vaje so le ob petkih in sobotah.

Visoki redni študij je študij geodezije s poudarkom na inventarizaciji in prostorskem planiranju. V 4. letniku lahko študentje izberejo med izbirnimi predmeti tako, da se usmerijo v čisto geodezijo ali prostorsko-planersko smer.

Poleg tega rednega visokega študija se predvideva organiziran študij ob delu za diplomante izrednega višjega študija geodezije. Zanje bo treba posebej prirediti učni načrt in programe ter ga na željo kandidatov usmeriti v prostorsko planiranje.

Podiplomski študij je tudi organiziran kot študij ob delu in ga je absolvirala prva generacija kartografov in fotogrametrov. Za jesen se predvideva razpis podiplomskega študija za tele smeri: geodezija, višja geodezija, fotogrametrija, kartografija in informacijski sistem.

Z naraščanjem vloge geodezije v našem gospodarstvu, se je povečalo tudi število vpisanih novincev, na našem oddelku. Če vzamemo povprečni vpis v 1. letnik v zadnjih 3 letih, dobimo povprečno 47 slušateljev. To nam da 18 diplomantov na leto po 20-letnem povprečju in je nekako v mejah potreb za naslednje 1-letno obdobje.

Na višjem študiju znaša povprečni vpis v 1. letniku za 3-letno obdobje 29 slušateljev, kar nam da pri enakem procentu uspešnosti 11 diplomantov višjega študija. To število tudi ustreza realnim trenutnim potrebam v SR Sloveniji.

Na podiplomskem študiju magisterija je bilo vpisanih 12 slušateljev in pričakujemo 10 magistrstov, to pa je odločno premalo za pedagoško in znanstvenoraziskovalno delo v SR Sloveniji. Upamo, da se bo to stanje bistveno izboljšalo z novim šolskim letom.

Vpis na višji in visoki študij ustreza potrebam v SR Sloveniji in ga vsaj nekaj naslednjih let ne bi kazalo omejevati, treba pa bo povečati vpis na podiplomski študij.

Precej večji problem pa pomeni pomanjkanje pedagoškega osebja na oddelku za geodezijo. S prehodom komunalnega odseka na oddelk za gradbeništvo je bilo na našem oddelku uvedenih veliko novih geodetskih predmetov. Tako določa sedanja sistemizacija 11 rednih učiteljev in 11 rednih asistentov geodetske stroke, poleg tega pa še dve mesti na katedri za prostorsko planiranje. Od tega so sedaj zasedena le 3 mesta rednih univerzitetnih učiteljev - manjka jih 8 - in 2 mesti rednih asistentov - manjka jih 9. Ta veliki primanjkljaj rešujemo s honorarnimi predavatelji, ki jih je skupaj 11, in z enim honorarnim asistentom. Problem je izredno pereč,

skušali pa ga bomo rešiti na podlagi določil novega zakona o visokem šolstvu, ki omogoča nastavitve univerzitetnih učiteljev tudi brez doktorata, če so se uveljavili na dosedanjem delovnem mestu.

Oddelek ima 8 predavalnic in prostor za zimske vaje. Ti prostori do neke mere omogočajo nemoten pedagoški proces tako, da so vaje v 1. in 2. letniku v dveh turnusih, kar pa je dodatna obremenitev za učno osebje.

Podobno je glede instrumentarija. Na srečo študentom pokažemo stare teodolite in nivelirje le kot muzejske eksponate. Oddelek ima 7 Zeissovih skalnih teodolitev TH 020 in 7 sekundnih teodolitov. V letošnjem letu predvidevamo še nabavo dveh teodolitov TH 020 in enega TH 010, tako da bomo z njimi za silo opremljeni. Razdaljemere imamo 3: EOS, HP 3800 in MEKOMETER M 3000. To še zdaleč ni dovolj, je pa le toliko, da dobijo študentje osnove. Glede računalnikov pa imamo večje možnosti, saj ima fakulteta aktivni terminal CDC 1700 s ploterjem in priključkom na republiški računski center. Slabše pa smo opremljeni z malimi računalniki. Zdaj imamo le 1 wang 700 A s printerjem, 4 HP 45 in 1 HP 25. V letošnjem letu predvidevamo nabavo 20 računalnikov HP 25 in 1 HP 65, kar bo trenutno zadoščalo. Nekoliko boljše smo opremljeni za fotogrametrijo, če opremo oddelka kombinirano z opremo IGF. Prav nič pa nimamo s področja avtomatskih kartirnih instrumentov, žiroskopskih teodolitov, geofizike in geodetske astronomije. Za ta področja verjetno tudi ne bomo kmalu dobili potrebnih instrumentov.

Marsikateri problem rešujemo s pomočjo geodetskih organizacij v Ljubljani, predvsem z IGF, GZ SRS in RPP SRS. Njihovi člani sodelujejo z oddelkom za geodezijo kot honorarni predavatelji in asistenti. Prav tako pa sodelujemo z izmenjavo instrumentarija in ogledi proizvodnih postopkov. Sodelovanje je, vendar ga bo treba še razširiti in poglobiti.

Problemov je veliko, niso pa nerešljivi. Če se zavedamo, da geodeze različnih ravni nujno potrebujemo, potem se moramo združiti in enotno reševati problem šolstva, kajti zavedati se moramo, da je investicija v kadre najboljša investicija.

Pavel ŽUPANČIČ, predstojnik geodetskega odseka na Gradbeni tehniški šoli v Ljubljani:
GEODETSKO SREDNJE ŠOLSTVO - STANJE IN PROBLEMATIKA

Število dijakov in absolventov geodetskega odseka

Število dijakov v šolskem letu 1975/76:

1. letnik 40
2. letnik 35
3. letnik 31
4. letnik 22

Število absolventov:

Šolsko leto: 1967/68 14
1968/69 14
1969/70 12
1970/71 11
1971/72 15
1972/73 15
1973/74 26
1974/75 28

Osip, ki je še pred nekaj leti presegal 50 %, se je v zadnjih letih zmanjšal pod 30 % predvsem zaradi vpisa kvalitetnejših dijakov. Do leta 1973 je bil vpis v spomladanskem roku zelo šibek, v jeseni pa so razred napolnili tudi dijaki, ki niso bili sprejeti na drugih srednjih šolah. V zadnjih dveh letih je dovolj močan vpis, vendar sprejemni izpiti še niso bili potrebni.

Učno osebje

Na Geodetskem odseku poučujejo geodetske strokovne predmete dva geodetska inženirja, ki sta redno zaposlena na Gradbeni tehniški šoli, in 9 honorarnih predavateljev. Že več kot

eno leto sta razpisani dve mesti geodetskih inženirjev, a sta še vedno nezasedeni. Predvide-
ma bo naslednje šolsko leto najmanj eno prosto delovno mesto zasedel redno zaposlen geodetski inženir.

Glede na velike potrebe po geometrih bi bilo vsaj občasno treba vpisati 2 paralelki, vendar zaradi pomanjkanja pedagoškega kadra to ni možno.

Prostori in oprema

- a) tri učilnice v pritličju zgradbe GTŠ, Titova 100;
- b) geodetska zbirka; to je prostor za shranjevanje instrumentov in za kabinet profesorjev;
- c) kletna soba, v kateri je autograf A6;
- d) kletna shramba trasirk in lat.

Ker primanjkuje učilnic, ima 1. letnik pouk popoldne. Manjka večji prostor za geodetske vaje pozimi in v slabem vremenu.

Zbirka instrumentov

obsega med drugim tudi novejše instrumente, kot so:

Zeiss Theo 010 sekundni teodolit (1), Zeiss Dahlta 010 (1), Zeiss Koni 007 nivelir (2), Zeiss Ni 025 nivelir (1), Zeiss Zenitlot (1); računalniki: Packard HP 65 (1), Digitron - žepni kalkulator s trigonometričnimi funkcijami (12).

Najpomembnejši instrumenti, starejši od 10 let: Autograf A6 (1), Zeiss Theo 020 (1), Zeiss Dahlta 020 (2).

Nekatere druge, še starejše instrumente so podarile delovne organizacije (Mom, Meopta).

Zdaj ne moremo kupiti uvoženih računalnikov, čeprav imamo za to namensko določena sredstva.

Vsebina zbirke instrumentov še ustreza, treba pa bi jo bilo dopolniti, vendar za to ni denarja.

Srednje strokovne šole financirajo iz realiziranega dohodka TOZD, ki je zdaj slab, šole dobe zdaj le 90-odstotno akontacijo.

Predvidena reforma šolstva

Prva faza šolske reforme je predvidena za šolsko leto 1977/78.

Kratek opis šolske reforme:

Po osemletki preidemo na usmerjeno izobraževanje. Deveto leto šolanja je v 1. polletju enako za vse, v drugem polletju in v 10. letu šolanja pa se razdeli na 5 usmeritev:

1. jezikovna in umetnostna usmeritev,
2. družbeno-ekonomska usmeritev,
3. naravoslovno-matematična usmeritev,
4. proizvodno-tehnična usmeritev,
5. telesnovzgojna in obrambna usmeritev.

Gimnazij ne bi bilo več v taki obliki kot sedaj. Nato se nadaljuje druga faza usmerjanja izobraževanja v izobraževalnih centrih za posamezne stroke. Tudi geodetsko šolstvo bo moralo slediti reformi. Najprej bomo morali specifikirati vse vrste geodetskih profilov, najti mesto v novem učno-vzgojnem procesu, izdelati učne programe.

Učni programi

Za vse predmete imamo izdelan okvirni učni program in podrobni učni program po posameznih učnih urah. Da bi učne programe prilagodili potrebam in jih izboljšali, potrebujemo sodelovane operative.

Posebne izobraževalne skupnosti

Temeljni zakon o izobraževalnih skupnosti predvideva prehod financiranja strokovnega šolstva iz republiških izobraževalnih skupnosti na posebne izobraževalne skupnosti. Posebne izobraževalne skupnosti ustanavljajo TOZD kot uporabniki in šole kot izvajalci za posebna področja vzgojno-izobraževalne dejavnosti. Več sorodnih strok se lahko združi in oblikuje le eno izobraževalno skupnost. Precej strok je že izoblikovalo svoje posebne izobraževalne skupnosti. Gradbeništvo jo zdaj oblikuje. Čeprav v SR Hrvatski nimajo najboljših izkušenj, bodo prej ali slej morale geodetske organizacije v Sloveniji prevzeti skrb za financiranje geodetskega šolstva z ustanovitvijo posebne geodetske izobraževalne skupnosti ali pa se pravočasno pridružiti gradbenikom.

Miroslav ČRNIVEC, direktor Geodetske uprave SRS in predavatelj na FAGG (sodelovala sta še Teo Belec, direktor Geodetskega zavoda SRS in predavatelj na FAGG, in Milan Naprudnik, direktor sektorja za prostorsko planiranje na Zavodu SRS za družbeno planiranje in predavatelj na FAGG): RAZVOJNI KONCEPT VISOKOŠOLSKEGA ŠTUDIJA GEODEZIJE

1. Uvod

Visokošolski študij geodezije je bil v zadnjih 10 do 15 letih večkrat sistematsko dopolnjevan in spreminjan. Uvajani in ukinjani so bili posamezni predmeti in celotne usmeritve. Vzrok teh pogostih in večkrat ne dovolj pratehtanih sprememb je bila pogosto skrb za eksistenco geodetskih strokovnjakov in zaposlitev diplomantov, ki je bila posledica različnih dolgotrajnih kriznih položajev celotne geodetske stroke. V letu 1971 je Zveza GIG Slovenije pripravila teze za reorganizacijo študija geodezije v SR Sloveniji, ki so služile kot osnova za usmeritev in uvedbo nekaterih predmetov, zlasti na področju prostorskih vprašanj.

Danes lahko postavljamo koncept nadaljnjega razvoja študija geodezije v razmerah, ko je družba v glavnem že spoznala pomen geodetske dejavnosti kot osnove za reševanje pomembnih problemov današnjega časa, kot so zlasti ohranitev okolja in planiranje razvoja. Skrb za prostor v najširšem smislu se že čuti na vseh področjih odločanja, s tem pa je dobila ustrezno mesto tudi geodetska dejavnost.

2. Izhodišča za usmeritev delovanja geodetskih strokovnjakov

Izhodišča za urejanje družbenih in prostorskih vprašanj, ki usmerjajo geodetsko dejavnost, so dana v ustavi, zakonih in sprejetih razvojnih ciljih družbenopolitičnih forumov. Te kategorije smo podrobneje razčlenili v gradivih geodetske službe, zlasti kot osnove za dolgoročno in srednjegočno planiranje geodetskih del, in jih na tem mestu ni treba ponavljati. Ustava, zakoni in družbenopolitični cilji nakazujejo geodetski dejavnosti naslednje perspektive razvoja:

V prihodnosti lahko pričakujemo povečan družbeni interes za prostor in za zadeve družbenega in zlasti prostorskega planiranja. Varstvo okolja in ohranjanje prvobitne narave bosta z večanjem narodnega dohodka deležna tudi večjih sredstev. V tem moramo iskati tudi težišče geodetske dejavnosti v prihodnosti. Geodetska služba se bo razvijala tako, da bo izgrajevala prostorski informacijski sistem kot del družbenega sistema informiranja. Usmerjanje razvoja prostorskega informacijskega sistema za planiranje in delegatsko odločanje na vseh ravneh (republika, regija, občina, krajevna skupnost) bo zahtevalo od geodetskih strokovnjakov širše poznavanje problemov in metodologije reševanja prostorskih vprašanj.

3. Usmeritev delovanja geodetskih strokovnjakov

Pri prostorskem informacijskem sistemu bo delo geodetskih strokovnjakov zlasti usmerjeno v matematične osnove, ažurni vhod podatkov, avtomatsko obdelavo podatkov, povezavo sistemov in vsestranske oblike izhoda.

3.1. Sedanja področja dela in perspektive teh področij

Delovanje geodetskih strokovnjakov danes poteka v sklopu geodetske službe (geodetskih uprav in organizacij združenega dela) ter v sklopu gospodarskih dejavnosti. V splošnem lahko globalno usmeritev analiziramo na naslednjih glavnih področjih:

- Zagotavljanje prostorskih matematičnih osnov. Trigonometrične, nivelmanske in druge mreže smo začeli intenzivneje obravnavati v sklopu programa geodetskih del 1976-80. Predvidena so obsežnejša sanacijska dela. Za potrebe prostorskega informacijskega sistema, mednarodnih povezav in vse zahtevnejših meritev za gospodarske potrebe je v prihodnosti pričakovati še bolj intenzivno izvajanje teh del.
 - Izdelava kart. V sklopu geodetske službe in izven nje se je v zadnjih 5 letih izredno povečala izdelava najrazličnejših kart. Pri tem dobivajo vedno večji pomen tematske karte za potrebe planiranja v republiki in v posameznih občinah ter za številne druge interese. V prihodnosti je pričakovati, da bodo potrebe po vseh osnovnih tematskih prikazih v zvezi z regionalnim in urbanističnim planiranjem ter neposredne gospodarske potrebe (zlasti za turizem) zadovoljevali geodetski strokovnjaki (faktorsko-analitične obdelave).
 - Izdelava načrtov. Z izvedbo predhodnih srednjeročnih programov geodetskih del se ta naloga v SR Sloveniji v glavnem zaključuje. Do leta 1980 bo vse območje pokrito z merilom 1:5000 in 1:10.000 ter z merilom 1:1000 za vsa urbanistično pomembna naselja. Težišče dela bo v prihodnosti na ažurnem vzdrževanju ter - v skladu z intenzivnejšimi zahtevami urbanističnega urejanja - na izmerah manjših naselij in območij ter na neposrednih gospodarskih nalogah (kmetijstvo, energetika, promet itd.).
 - Zagotavljanje katastrov in drugih evidenc. V SR Sloveniji se lotevamo postopne modernizacije z uvedbo analitičnih obdelav, uvedba avtomatske obdelave operatov pa je v glavnem zaključena. V naslednjih letih moramo uvesti nove podatke o prostorskih režimih z dolgoročnim ciljem, da bi zemljiški kataster postal osnova za informacijski sistem.
- Kataster komunalnih naprav je v SR Sloveniji v fazi nastajanja in bosta njegova izdelava za območje vseh mest ter njegova avtomatizacija pomembna naloga v prihodnosti.
- Fotointerpretacija. Zagotavljanje dodatnih virov informacij smo v SR Sloveniji uvedli leta 1975 s prvim ciklusom sistematičnega snemanja vsega območja republike. Tehnološko obvladamo črno-belo in multispektralno tehniko; to je bilo doslej uporabljeno zlasti za področja valorizacije kmetijskih zemljišč, gospodarstva, varstva okolja in odpravljanje posledic elementarnih nesreč. Razvoj v svetu je na tem področju izredno hiter in bo tudi pri nas treba obvladati tudi druge tehnike daljinskega zaznavanja zemeljske površine.
 - Inženirska geodezija. Delež geodetskih strokovnjakov na številnih gospodarskih področjih je zlasti pomemben pri projektiranju, gradbeništvu, energetiki, gospodarstvu, vodnem in cestnem gospodarstvu in komunalnem gospodarstvu. V prihodnosti je pričakovati naraščajoče angažiranje geodetskih strokovnjakov pri najzahtevnejših rešitvah, ki jih omogoča sodobna tehnologija, kjer se pričakuje tudi samostojnejše in odgovornejše delo.

Posebno pomembno je pri geodetski dejavnosti raziskovalno delo. V SR Sloveniji se na geodetskem področju na leto opravlja več kot 10 raziskovalnih nalog, praktično z vseh prej navedenih področij dela. Glavna ovira za še večje angažiranje je nezadostno število raziskovalcev. V prihodnosti bodo potrebe še večje zlasti pri raziskavah informacijskih sistemov, avtomatske obdelave podatkov in fotointerpretacije daljinskega zaznavanja.

3.2. Perspektiva usmeritve na nova področja

Glede na družbene naloge, podane v izhodiščih, in glede na naravo dela, ki ga geodetski strokovnjaki opravljajo, je v splošnem interesu družbe in gospodarstva še udeležba na naslednjih področjih:

3.2.1. Kompleksna inventarizacija prostora

V SR Sloveniji že obstaja obveza, da geodetska služba prevzame skrb za kataster zgradb. V prihodnosti je pričakovati, da se bodo take obveze pojavile tudi na drugih področjih. Vse te nove evidence kompleksne inventarizacije prostora bodo morale zagotavljati najbolj smotno vključevanje v prostorski informacijski sistem in bodo pomembno področje dela geodetske službe in dejavnosti.

3.2.2. Prostorsko planiranje

Usmeritev študija naj bi na tem področju zagotavljala predvsem izvajanje naslednjih nalog:

- Izdelava prostorskih planov (prostorsko planiranje za republiko in regijo, urbanistični programi in plani, zazidalni načrti). Z realizacijo prostorskega informacijskega sistema bodo geodetski strokovnjaki obvladali vse prostorske informacije, potrebne za navedene kategorije prostorskega planiranja. Ta dejavnost pomeni danes časovno pretežni delež pri celotnem procesu. Ker bodo morali geodetski strokovnjaki v zvezi s prostorskim informacijskim sistemom obvladati tudi širše vidike družbene in gospodarske problematike in planiranja samega, je pri povečanem družbenem interesu za planiranje na vseh ravneh potrebno, da geodetski strokovnjaki sodelujejo pri vseh navedenih kategorijah prostorskega planiranja ali so celo njihovi nosilci. Prostorsko planiranje je že danes enakopravna komponenta družbenega planiranja. V prihodnosti je pričakovati še večji pomen prostorske problematike, zato bodo morali geodetski strokovnjaki sodelovati tudi pri družbenem planiranju.
- Izdelava kmetijskih prostorskih planov. V prihodnosti je pričakovati stalno povečanje družbene skrbi za zagotovitev živilske baze. Geodetska služba bo po uvedbi prostorskega dela zemljiškega katastra obvladala vse osnovne podatke o količini, kvaliteti in namembnosti zemljišč. Ti podatki, obogateni z rezultati fotointerpretacije, bodo pomenili veliko večino dela v zvezi z izdelavo kmetijskih prostorskih planov, kjer bo moral biti geodetski strokovnjak pomemben član tima izvajalcev.

3.2.3. Cenilstvo

Pri izvajanju nalog kompleksne inventarizacije prostora in prostorskega planiranja bo treba posebej skrb valorizaciji planskih posegov v prostor in cenitvi posameznih elementov. Na tem področju smo zlasti pri nas izredno deficitarni in bo treba proučiti možnost, kako bi obvladali to področje geodetski strokovnjaki.

3.3 Profil geodetskega strokovnjaka - diplomanta

Če povzamemo prej podane usmeritve delovanja, lahko predvidevamo, da bo geodetski diplomant predvsem usposobljen za naslednje naloge:

- za usmerjanje nadaljnjega razvoja geodetske dejavnosti glede na družbene potrebe;
- za organizacijo prostorskega informacijskega sistema in njegove uporabe za vse ravni;
- za izdelavo prostorskih planov za potrebe republike, regije, občine in krajevne skupnosti;
- za sodelovanje pri izdelavi družbenih planov republike, občine in krajevne skupnosti;
- za usmerjanje in vodstvena dela pri izdelavi vseh vrst geodetskih evidenc;

- za razvoj in uvedbo matematičnih sistemskih rešitev v zvezi z geodetskimi mrežami in evidencami, ki jih pogojuje nova tehnologija in avtomatska obdelava podatkov;
- za vodstvena dela pri operativnem uvajanju novih in zahtevnih tehnoloških postopkov področij geodezije, fotogrametrije in kartografije;
- za operativno izvajanje najrazličnejših geodetskih del;
- za raziskovalna dela na vseh prej navedenih področjih.

4. Učni programi

Za realizacijo navedenih usmeritev delovanja bi bilo treba pri študiju geodezije poglobiti teoretične osnove, razširiti poznavanje družbeno-gospodarskih vprašanj, uvesti študij metodoloških postopkov planiranja in usmeriti študij geodezije v teoretične in praktične posledice tehnološkega razvoja. V nadaljnjem so podane samo splošne usmeritve, ki bi pomenile pri posameznih skupinah predmetov predvsem naslednje:

- Osnovni predmeti. Poglobiti bi bilo treba študij družbenih ved in prava, avtomatske obdelave podatkov in računalništva. Treba bi bilo poglobiti študij matematike in fizike ter ga tudi usmeriti v reševanje geodetske problematike, tako da bi se pri študiju geodezije, kartografije in fotogrametrije matematično-fizične osnove čim manj ponavljale.
- Geodezija. Poudarek študija bi moral biti na možnostih, ki jih ponuja razvoj tehnologije (razvoj merjenja dolžin, avtomatske obdelave podatkov, satelitska astronomija) pri organizaciji, operativnem izvajanju in pri matematičnih rešitvah. Pri nižji, višji in inženirski geodeziji bi lahko opustili vse podrobnosti (detajlno poznavanje instrumentarija, enostavnih mer-skih postopkov, obdelav, obrazcev itd.), ki naj se prepustijo študiju na srednješolski ravni.
- Fotogrametrija. Poudarek naj bi bil na razvojnih možnostih avtomatiziranega vrednotenja, na fotointerpretaciji in daljinskem zaznavanju. Enako kot pri geodeziji naj bi veljalo načelo glede instrumentarija in drugih rutinskih postopkov, ki naj preidejo na srednjo šolo.
- Kartografija. Težišče mora biti na splošnem poznavanju sodobnih postopkov izdelave kart, zlasti pa na njihovi uporabi in vlogi tematske in avtomatizirane kartografije.
- Inventarizacija in valorizacija prostora. Ta skupina naj bi obravnavala predvsem naslednje komplekse:
matematične osnove ter metodologijo zbiranja podatkov;
inventarizacijo in valorizacijo urbanih in ruralnih območij;
družbeni sistem informiranja in dokumentacijske ter informacijske prostorske sisteme.

Obravnavanje naj bi omogočilo čim širši vidik vrednotenja prostora z matematičnimi in družbenimi osnovami, vsebinsko pa kompleksne osnove za urbanistično in prostorsko planiranje, ki se dopolnjujejo s specializiranimi usmeritvami znotraj posameznih dejavnosti, kot so npr. infrastruktura, gozdarstvo, industrija itd.

- Prostorsko planiranje. Ta skupina naj bi obravnavala predvsem naslednje komplekse:
ustavne in zakonske osnove družbenega in prostorskega planiranja;
osnove sociologije, ekonomije, geografije, ekologije in urbanizma;
metodologijo prostorskega planiranja za vse ravni in vse vidike prostorskega planiranja.

Obravnavanje te skupine naj bi omogočilo čim širši vidik prostorskega planiranja, ki se dopolnjuje s specializiranimi usmeritvami, kot so npr. študij urbanističnega planiranja (v ožjem smislu), urejanje krajine in drugih, ki so se ali se bodo razvijale v sklopu drugih visokošolskih institucij.

5. Sklep

Navedeno vsebinsko usmeritev visokošolskega študija geodezije zdaj obravnavajo v organih FAGG. Za njeno realizacijo in vzporedno z njo bo treba izvesti še vrsto nalog, med njimi zlasti naslednje:

- podrobnejša proučitev družbenih nalog, zlasti v zvezi z izobraževanjem ob delu in usmerjenim izobraževanjem pri sistemu geodetskega vzgojnega procesa;
- podrobnejša ocena potreb po geodetskih strokovnjakih v prihodnem obdobju;
- podrobna analiza potreb po učnem osebju;
- čim večja organizacijska osamosvojitve visokošolskega študija geodezije in njena čim tesnejša povezava z operativo;
- oblikovanje posebne izobraževalne skupnosti za geodezijo;
- podrobnejša proučitev koncepta razvoja in usmeritve geodetskega srednjega šolstva.

Gre torej za bistvene spremembe pri vsebini študija. Pri tem je gotovo še mnogo vprašanj nerešenih in bo zato nujno, da se pri njihovem obravnavanju vključi čim širši krog geodetov in sedanjih ter prihodnih uporabnikov naše dejavnosti.

Teo BELEC, direktor Geodetskega zavoda SRS in predavatelj na FAGG: NEKOLIKO RAZMIŠLJANJ O NAŠEM ŠOLSTVU

Razpravljati o kompleksni problematiki šolstva ni preprosto. Poenostavljanje problemov v tej občutljivi sferi "proizvodnje" se usodno maščuje, skoraj praviloma tistim, ki pri tem poenostavljanju niso sodelovali.

Mislím, da samo šolstvo oziroma proces proizvodnje strokovnih kadrov še ni dovolj podružbljeno. Do tega sklepa prihajam kot sodelujoči v fakultetnih samoupravnih organih. Seveda tega za srednje šolstvo ne morem trditi, mislim pa, da je tudi tukaj problem enak. Značilno je namreč, da gledamo na šolstvo vsak iz svojega zornega kota. Prav ima tisti, ki ugotavlja, da šola ni sama sebi namen, da je pomemben člen v verigi družbene reprodukcije in da se mora tako tudi obnašati.

Verjamem, da šolske ustanove tarejo težave. Ni lahka naloga izvajati uspešen učno-vzgojni proces, pri tem pa se soočati s težavami z učnim kadrom, učnimi pripomočki, učnimi prostori itd. in jih reševati. Te in še druge materialne težave, verjetno tiste, ki delajo v šolstvu, tako obremenjujejo, da jim ne preostaja časa za določitev lastne družbene pozicije.

Kateri pa so problemi, ki naj jih rešimo, da se bomo čimbolj približali osnovni vlogi našega šolstva? Odgovor seveda ni enostaven, vendar bom le poizkusil odgovoriti.

Obvladati moramo vsaj tri sklope problemov:

1. Planiranje kadrov

Skoraj lahko trdim, da tega področja ne obvladamo. Kadrovsko politiko moramo voditi dolgoročno, če želimo pozitivne rezultate. Ponudba in povpraševanje po kadrih pa sta funkcija nihanja stopnje aktivnosti geodetske dejavnosti, ki je v tesni zvezi z nihanjem gospodarstva. Tako imamo opravka z dvema dimenzijama, ki časovno na videz nista uskladjivi.

Vpis na visoko šolo, pa tudi na srednjo, je po podatkih zadnjih let zelo narasel. Vzroki so znani: po zaslugi naše aktivnosti se je družbeni ugled geodeta povečal, torej je poklic privlačnejši. Sedaj pa nevarnost: "proizvedli" bomo toliko strokovnjakov prav v času, ko skoraj moramo, če smo trezni, pričakovati določeno razvojno stagnacijo.

2. Usmeritev in specializacija strokovnjakov

Izredno pomembno je, kako in kam usmerjene strokovnjake proizvajajo šole. Pri tem ne mislim samo na kvaliteto in kvantiteto strokovnega znanja, temveč na znanje, ki je geodetu potrebno v naši družbi. Na žalost o tej problematiki mnogo premalo razmišljamo, še manj pa ukrepamo.

3. Podružbljanje šolskega sistema

To področje ima najbolj realne možnosti, da bo v doglednem času urejeno, saj se geodetsko šolstvo ne more obnašati drugače, kot terja razvoj celotnega šolstva. Sedanje oblike organiziranosti so preživele in ne ustrezajo zahtevam geodetske dejavnosti.

Moje mnenje je, da bomo navedeno vsaj deloma obvladali, če bomo:

1. Čim bolj opredeljeno dolgoročno načrtovali našo celotno dejavnost;
2. Čim bolj organizirali šolstvo kot sestavni del naše dejavnosti; organizacija mora biti sposobna, da takoj reagira in se prilagaja družbenim zahtevam.

Ni treba posebej poudarjati, da bomo naloge reševali uspešno le, če bomo vsaj miselno enotni. Le pod takšnimi pogoji je dejavnost mogoče skladno načrtovati, šolstvu pa posvečati tisto pozornost, ki mu nujno gre. Žal delovanje posameznikov v zadnjem času ogroža jasno razvojno perspektivo, kar lahko ima določen negativen vpliv na nadaljnji razvoj šolstva.

Boris KREN, direktor Ljubljanskega geodetskega biroja in predsednik Zveze geodetov Slovenije:
PROBLEMATIKA GEODETSKEGA ŠOLSTVA V SR SLOVENIJI

Na Skupščini Zveze GIG Slovenije v Kranju je bil v razpravi poudarjen problem šolstva v geodetski stroki in je tudi naloga naše Zveze, da posveti temu problemu ustrezno pozornost.

Na skupščini je bil predvsem poudarjen interni problem srednje in visoke šole, ki je predvsem aktualno pomanjkanje pedagoškega kadra in pa to, da še ni izdelan sistem financiranja. Menim, da bi problem pedagoškega kadra lahko rešili v sklopu geodetske službe tako, da bi se po analizi stanja ustrezno dogovorili med geodetskimi delovnimi organizacijami in geodetskimi upravami, da bi zagotovili zadostno število pedagoških delavcev na geodetski srednji in visoki šoli. Pomembno vlogo lahko odigra pri tem Geodetska uprava SRS, ki ima še največji pregled stanja geodetskih kadrov v geodetski službi, pa tudi potrebe po novih kadrih.

Glede financiranja geodetskega šolstva menim, da bi ga težko financirala sama geodetska služba, saj vemo, da se precejšen del novih kadrov zaposli izven geodetske službe (v gradbeništvu, gozdarstvu, elektro gospodarstvu, komunali, vodnem gospodarstvu itd.). Zato bi bilo treba v primeru, če se oblikuje interesna skupnost, pritegniti širši krog v financiranje geodetskega šolstva.

Trenutno nimam popolnega pregleda o stanju geodetskih kadrov, strukturi geodetskega kadra glede izobrazbe (srednja, višja, visoka), o starostni strukturi kadrov in o potrebah po novih kadrih, vendar po izkušnjah v lastni delovni organizaciji ugotavljam, da je težko dobiti nove kadre. Naša delovna organizacija je celo s težavo našla dva interesenta, ki sta bila pripravljena prevzeti štipendijo z obvezno, da se zaposlita pri naši delovni organizaciji, ko dokončata srednjo šolo.

Pozdravljam pobudo Geodetskega vestnika, da anketira precej širok krog geodetskih strokovnjakov o problematiki geodetskega šolstva v naši republici. S tem bomo dobili celovitejši pregled te problematike, predsedstvo naše zveze pa je v letošnjem programu svojega dela predvidelo posebno sejo o tem vprašanju.

Menim, da naša zveza lahko precej prispeva pri reševanju teh vprašanj in da koristne predloge ustreznim organom, saj le usposobljeni kadri lahko zagotovijo, da bo geodetska služba kos nalogam, ki so pred nami.

Uvodoma naj ocenim situacijo na tem področju za manj problematično, kot bi jo lahko razumeli ali ocenili glede na uvod.

Strinjal bi se s formulacijo, da je problematika zaprta in da smo velikokrat pri odpiranju problematike delali nove in nove napake.

Posameznik se na šoli večinoma strokovno usmeri za vse življenje, zato je odgovornost pri takih odločitvah zelo velika. V zadnjih letih se je vseeno seštelo nekaj ugodnih dejavnikov, ki bi jih lahko uporabili pri nadaljnjem razmišljanju, in sicer:

- nihče ne razmišlja več o ukinitvah šol za to področje, kar smo pred kratkim še počeli,
- odnos operativa - šolstvo se je v glavnem spremenil, čeprav ne čez noč in ne v celoti,
- imamo relativno dobro opremljeno fakulteto in dve raziskovalni enoti: Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo in Inštitut Geodetskega zavoda SRS,
- oprema in ostalo je v bližini in po predstojnikovem poročilu hudih problemov ni.

Kje so še problemi? Dolgo že živim s to problematiko in bi jo lahko ocenil predvsem kot kadrovsko. Ko so bili mladi kadri, jih na FAGG niso sprejemali v učne vrste (srednja šola je izvzeta), ko je knjunktura, si pomagamo s honorarnimi odnosi, ki so pravzaprav že škodljivi za "predavatelje", študente in ostale. Smo predavatelji brez asistentov, demonstratorjev in podobnega, vendar pa je v registru raziskovalcev samo med geodeti ca 20 oseb. Ali si nismo pravilno razdelili bremena ali je celo problem za tistih 20 raziskovalcev zaprt ali kaj drugega, tega ne znam odgovoriti.

Glede na usmeritev smo večkrat omahovali med različnimi kombinacijami. Osebno sem šel skoraj skozi vse geodetske oblike šolanja; prek takratne gradbene srednje šole, ki je bila pravi "dril" za operativo, vpisan sem bil na obe smeri, ki sta nastali v letu 1958 - geodetsko in komunalno, ter vpisujem III. stopnjo. Če bi delali primerjavo z nekaterimi drugimi tehničnimi fakultetami in oddelki, bi lahko ugotovili, da smo geodeti praviloma nekaj spreminjali, dodajali in reformirali. To velja tako za šolstvo (računalništvo in fotogrametrija sta za tako šolo edinstvena v državi) kot za FAGG, kjer smo prešli na inventarizacijo prostora, informacijske sisteme in prostorsko planiranje.

Cela kopica idej in želja ob dejstvu, da poznam v tem trenutku štiri geodetske doktorje znanosti (eden je v inozemstvu, eden v pokoju, eden na FAGG, eden na Biotehniški fakulteti).

Študij na III. stopnji je prijetno osvežilo, vendar bo tudi tu precej težav, saj smo po programu skoraj vso generacijo spremenili v magistre za fotogrametrijo, dva bosta mogoče kartografa, ostali pa verjetno prostorski planerji. To očitno ni naravnano na potrebe FAGG še več, dva od raziskovalcev po full-time principu sta vpisana v ta tečaj.

Geodetski predmeti (klasični), ki so bili po starem preveč zastopani, se praviloma krčijo in umikajo. Verjetno je škoda, da se novi "prostor" ne uporablja bolj za usmeritev v univerzalna dolgoročna znanja, marveč za nove rutinske predmete.

Drzen korak v prostorsko planiranje je lahko prav tak kot korak v komunalno smer pred leti. Osebno menim, da je geodetova dolžnost (kako neprimeren je naziv geodet za tisto, kar počnemo) obvladati vse potrebno za merjenje objektov in dogajanj v prostoru in neko vrsto prostorske statistike, manj pa upravljanje stvari in dejavnosti v prostoru oziroma planiranje. Ti predmeti so seveda potrebni, vendar naj bi za našo stroko vseeno bili mejni oziroma robni.

Planerjev tudi ne vzgaja nobena šola, planer je oblika dodatnega izobraževanja in specializacije; to velja tudi za prostorskega planerja, če pa projektiranje zamenjamo s planiranjem,

smo lahko tudi tu bolj razumljivi; vendar tudi projektantov ne "dela šola", marveč praksa in dodatno izobraževanje. Prav bi bilo, da se spomnimo nespornosti, ki je nastal pri kolegih komunalcih, ki so mislili, da bodo z diplomo dobili status projektanta.

Posebej bi omenil tudi problem višjega študija. Mislim na tistega, ki ga organiziramo kot študij ob delu. Tu smo tudi prvi v SFRJ, naredili bi korak v specializirano in usmerjeno izobraževanje. Tipičen primer je predavanje o kartografiji, ki poteka zdaj. Po dolgoročnem programu naj bi sledila še geodetska šola (poudarek na geodetski službi) in še kaj. Do načina ne morem biti kritičen, ker sem v večji meri soodgovoren zanj, vendar se pojavlja dodaten problem, ko nekateri posamezniki s teh višješolskih izrednih tečajev želijo nadaljevati študij na visoki stopnji. Očitno je, da je lažje preiti celo v družboslovno visoko šolo kot ostati na tehniki. Ta problem bo treba podrobneje proučiti, čeprav gre za izjeme.

Žal omejeni čas in prostor ne dovoljujeta "daljših izletov" v druge probleme. Če se vrnem k osnovni kadrovi problematiki, bi ponovil predvsem to, da večina ljudi ve, kaj želi, nekateri med njimi vedo kako to doseči, redki pa so to pripravljene in sposobni organizirati.

Ker nas je geodetov malo, je ta situacija še bolj neugodna, zato naj bi si postavljali tudi na področju šolstva in - če dodam - raziskovalnega dela realne cilje in se za te cilje pravilno organizirali.

Srečko NARAKS, direktor Geodetskega zavoda Celje: PROBLEMATIKA SREDNJEGA ŠOLSTVA IN SREDNJEŠOLSКИH STROKOVNJAKOV NA PODROČJU ŠIRŠE SEVEROVZHODNE SLOVENIJE

Namen prispevka je podati razmišljanja o srednjem šolstvu in srednješolskih strokovnjakih, ki so na območju severovzhodne Slovenije pa tudi na širšem celjskem območju aktualna že nekaj let.

Ugotavljamo, da ima srednje geodetsko šolanje v Sloveniji nekaj bistvenih pomanjklivosti, ki se odražajo predvsem na zaposlitvi diplomantov srednje geodetske šole na širšem področju SR Slovenije.

Že vrsto let se le malo absolventov srednje geodetske šole oziroma geodetskega odseka srednje gradbene šole v Ljubljani odloči za zaposlitev na območju, s katerega izhajajo. Usmerjene so predvsem v visokošolski študij ali pa se zaposlujejo na območju Ljubljane. Kaj so vzroki tega, je bolj ali manj znano. Zaradi sorazmerne oddaljenosti Ljubljane od naših območij in povečanih stroškov šolanja v Ljubljani se le redki učenci s končano osemletko odločijo za vpis na geodetski oddelek gradbene srednje šole v Ljubljani. Starši sami rajši izberejo tisti oddelek tehnične srednje šole, ki je v njihovi neposredni bližini. Večina tistih, ki se vpisejo na geodetski oddelek v Ljubljani, pa so že potencialni kandidati za nadaljevalni visokošolski študij.

Struktura delavcev na večini geodetskih uprav na našem območju je starostno zelo neugodna. Mladega kadra skoraj ni. Le redke so uprave, ki jim je uspelo zaposliti na novo izšolane geodetske tehnike.

Enako, morda le v manjši meri, je tudi v nekaterih geodetskih delovnih organizacijah. Stanje je lahko zelo zaskrbljujoče, če izhajamo iz analiz, koliko diplomantov nam daje na leto geodetski oddelek v Ljubljani in kje se ti strokovnjaki zaposlujejo. Zaskrbljujoče je tudi to, da si spet večina teh strokovnjakov rajši išče zaposlitev v negeodetskih delovnih organizacijah kot pa v čisti geodetski stroki.

Ustrezna štipendijska politika bi verjetno lahko to do neke mere uredila. Že pred leti so kolegi z območja Maribora predlagali usklajeno akcijo med geodetskimi upravnimi organi in območnimi geodetskimi delovnimi organizacijami za štipendiranje najuspešnejših učencev zadnjih razredov osemletk z namenom, da bi jih že vnaprej usmerjali v šolanje na geodetskem oddelku srednje šole. Akcija se, žal, ni prav razmahnila.

Zaradi dislokacije geodetskega oddelka v Ljubljani, deloma pa zaradi neuspešnih prizadevanj tega oddelka, da bi vpeljal dve paralelki, se je pojavila zamisel o rešitvah na našem območju. V sklopu ene izmed obstoječih gradbenih srednjih šol v Mariboru ali Celju naj bi se oblikovala v zadnjih dveh letnikih usmeritev v geodezijo oziroma v razširjeno geodetsko dejavnost.

Naša razmišljanja izhajajo tudi iz dejstev, da daje geodetski oddelek v Ljubljani preveč enostransko usmerjene strokovnjake. Zanimarja področje prostorskega planiranja, kartografije pa tudi računalništvo nima osnove v srednjem šolstvu. Srednješolski strokovnjaki (obdelovalci) za ta področja se razvijajo in šolajo šele v praksi. Za usmeritev geodezije v področje prostorskega planiranja in tematske kartografije bo potrebno tudi ustrezno število srednješolskih strokovnjakov tako za dela v geodetskih upravnih organih in geodetskih delovnih organizacijah kot tudi v nekaterih prostorsko-načrtovalnih institucijah.

Na podlagi izkušenj v gradbeništvu, kjer praktično ni pomanjkanja srednješolskih strokovnjakov ravno zato, ker smo šole približali okoljem, ki te strokovnjake potrebujejo in iz katerih dijaki izhajajo in se vanje vračajo, želimo najti podobno rešitev tudi za geodezijo.

Vedno bolj smo prepričani, da bi nam z ustanovitvijo geodetskega oddelka v Mariboru ali Celju uspelo dolgoročno zapolniti kadrovske vrzeli, ki so na tem področju, hkrati pa bi izšolali nove vrste strokovnjakov, ki bi lahko uspešneje pomagali pri vključevanju geodezije v proces prostorskega načrtovanja in bi pomenili novo uveljavitev stroke v naši samoupravni družbi.

Za uredniški odbor GV
organiziral pogovor

Stanko MAJCEN

PRIPRAVA GEODETSKIH IZVRŠILNIH PREDPISOV

V začetku maja je potekel dvoletni zakonski rok, v katerem bi po določitvi zakona o temeljni geodetski izmeri in zakona o zemljiškem katastru (Uradni list SRS, št. 16/74) moral direktor Geodetske uprave SRS izdati podrobnejše predpise za izvrševanje navedenih zakonov, ki jih v praksi običajno poimenujemo izvršilne pa tudi podzakonske predpise. Še krajši rok je bil določen za izdajo izvršilnih predpisov po zakonu o katastru komunalnih naprav (Uradni list SRS, št. 26/74), in sicer šest mesecev po uveljavitvi tega zakona, torej januar 1975. Tudi po zakonu o geodetski službi (Uradni list SRS, št. 21/70) je bil določen šestmesečni rok za izdajo izvršilnih predpisov glede regionalne in urbane geodetske dokumentacije, torej januar 1971. Dejstvo, da sta do sedaj izdana le dva izvršilna predpisa od skupaj predvidenih okrog dvajsetih, kaže na težavnost in aktualnost problematike. Zato sem se odločil, da v tem prispevku konkretnije prikažem potek priprave izvršilnih predpisov, načelna izhodišča za pripravo teh, kot tudi razloge za občutno zamujanje pri izdaji teh predpisov.

Najprej bi želel poudariti, da so načela nove geodetske zakonodaje za področje geodetske službe bila postavljena že v letu 1970 ob sprejemanju zakona o geodetski službi, ki pa jih zaradi takratnih pristojnosti federacije na področju izmeritve zemljišč in zemljiškega katastra ni bilo možno v celoti realizirati. S sprejemom ustavnih amandmajev pa je bilo republiko omogočeno, da uredi sistem geodetskih evidenc svojim potrebam primerno. Tudi nova ustava federacije tega ne spreminja, čeprav je s to ustavo dano federaciji "določanje elementov kartografskih podatkov, ki so pomembni za obrambo in varnost države in za splošno uporabo kartografskih publikacij". Z ustavnimi spremembami je bila torej dana republiko možnost, da ureja celotno področje geodetskih evidenc v skladu s svojimi potrebami, kar je naša republika storila za mreže geodetskih točk, temeljne topografske načrte, temeljne topografske in pregledne karte ter za zemljiški kataster in kataster komunalnih naprav v letu 1974 s sprejemom zakonov o temeljni geodetski izmeri, o zemljiškem katastru in o katastru komunalnih naprav. S sedanjim oziroma s spremenjenim zakonom o geodetski službi pa se ureja razen organizacije in pristojnosti službe še geodetska prostorska dokumentacija (do sedaj regionalna in urbana geodetska dokumentacija) ter ciklično aero-snemanje.

Ob pripravi oziroma sprejemanju navedenih zakonov pa so bila določena, vsaj v grobem, tudi načela za geodetske izvršilne predpise, ker se namreč v zakonih urejajo le zadeve splošnega značaja, ki zagotavljajo enoten sistem oziroma zadeve systemskega značaja, posamezna detajlna strokovna vprašanja pa se torej urejajo v izvršilnih predpisih. Za izdajo geodetskih izvršilnih predpisov je pooblaščen direktor Geodetske uprave SRS, kar je konkretno določeno v navedenih geodetskih zakonih, pa tudi po republiški ustavi je predstojnikom republiških upravnih organov dana pravica izdajanja pravilnikov, odredb in navodil za izvrševanje zakonov in drugih splošnih aktov kot tudi obveznih navodil občinskim organom v zadevah, ki so splošnega pomena za republiko. V navedenih geodetskih zakonih so vse zadeve geodetske službe določene, kot zadeve splošnega pomena za republiko.

Geodetska uprava SRS se je že ob sprejemanju zakonov zavedala pomembnosti, odgovornosti in težavnosti priprave izvršilnih predpisov. Da bi to nalogo kolikor tolako zadovoljivo rešila, je ustanovila posebno strokovno komisijo, katere osnovna naloga je usmerjanje priprave izvršilnih predpisov ter analitično raziskovalnih del v zvezi s pripravo teh predpisov, dajanje pripomb na koncepte, osnutke in predloge predpisov. V strokovno komisijo, ki jo sestavlja nad petnajst stalnih članov so vključeni razen delavcev Geodetske uprave SRS še delavci drugih geodetskih institucij, kot so: občinske uprave, organizacije združenega dela in raziskovalne organizacije.

* 61000 Ljubljana, YU, Geodetska uprava SRS
Cankarjeva 5 - dipl.ing.geod., pomočnik direktorja
Prispelo v objavo: 1975-04-15

V delo komisije se lahko vključijo tudi drugi delavci, ki niso stalni člani komisije. Po potrebi se določena ožja problematika rešuje tudi v okviru posebnih podkomisij, ki jih sestavljajo člani komisije in drugi delavci.

Komisija je najprej obravnavala osnovna izhodišča za pripravo izvršilnih predpisov in sprejela načela za vsebino, obliko, deloma tudi o številu izvršilnih predpisov, ki so v grobem naslednja:

- V izvršilnih predpisih naj se urejajo le splošne zadeve načelnega značaja, kot so: vsebina, obseg, natančnost, znaki in podobno, ter zadeve upravnega značaja. Kot zadeve upravnega značaja so mišljeni razni postopki upravnega značaja pri izvajanju posameznih nalog geodetske službe (npr. mejni ugotovitveni postopek).
- Konkretno tehnične metode oziroma tehnični postopki raznih izmeritev in računanaj ter uporaba instrumentov se v izvršilnih predpisih ne obravnavajo. Dosedanji zvezni izvršilnih predpisi so te zadeve obravnavali zelo detajlno. Navedene zadeve so namreč podvržene stalnim spremembam glede na uvedbo novih tehnologij dela in novih inštrumentov. Če bi to problematiko obravnavali v izvršilnih predpisih bi to pomenilo pogosto spreminjati te predpise. Razen tega pa je iz načelnih stališč nesprejemljivo, da se omenjena snov ureja v predpisih, saj gre za tipično snov, ki se lahko obdelava v priročnikih, če že ta snov ni urejena v obstoječi strokovni literaturi. Za izvajanje posameznih predpisov si ustrezne priročnike oziroma navodila izdelajo geodetske delovne organizacije same. V njih lahko obdelajo celotno tehnologijo izdelave določenega izdelka. Za izvajanje določenih zadev geodetske službe, ki jih izvajajo tudi geodetski občinski upravni organi in negeodetske organizacije združenega dela, bo potrebno najprej izdelati priročnike, katerih izdelavo bi oziroma bo morala podpreti (financirati) tudi Geodetska uprava SRS.
- Zaželeno je, da bi se določena zaključena problematika urejala v enem predpisu, s tem bi bila uporaba teh predpisov enostavnejša pa tudi enotnejša. Ker pa to vedno ne bo mogoče in bo potrebno posamezne zadeve nujno rešiti pred izdajo kompletnega predpisa, naj se te zadeve prioritarno rešijo s posebnim predpisom, s tem da se kasneje to vključi v kompletni predpis.
- Pred določenimi odločitvami v izvršilnih predpisih, kot so npr. natančnost in gostota geodetskih točk, natančnost, vsebina in znaki za načrte, karte, katastre, evidence in dokumentacije geodetske službe je potrebno opraviti ustrezne analize oziroma raziskave, ki naj bi jih opravile raziskovalne inštitucije. Tudi strokovnemu izrazoslovju je treba posvetiti vso pozornost, saj se dejansko z izvršilnimi predpisi prvič celovito ureja v slovenskem jeziku.
- Pri pripravi izvršilnih predpisov in izvedbi analiz in raziskav v zvezi z izvršilnimi predpisi je treba upoštevati določene potrebe po enotnosti v jugoslovanskem okviru, posebej to velja za geodetske mreže, karte in načrte v manjših merilih. Zato je potrebno sodelovanje s pristojnimi republiški in pokrajinskimi geodetskimi inštitucijami (uprave, inštitutu, itd.).
- Ker je na osnovi obstoječih geodetskih zakonov potrebno izdati vrsto izvršilnih predpisov, ki jih ni mogoče istočasno pripravljati in izdati, naj imajo prednost tisti predpisi, ki so najnovejši, upoštevajoč seveda realne možnosti, rezultate raziskav in drugo.
- Pri pripravi predpisov je potrebno omogočiti vsem tangiranim inštitucijam, da dajo svoje pripombe in predloge za dopolnitev izdelanih konceptov izvršilnih predpisov, kajti le tako bo nov predpis odražal dejansko stanje in potrebe, istočasno pa bo to tudi garancija, da se bo predpis tudi v praksi izvajal.

V skladu z navedenimi načeli deluje strokovna komisija pri Geodetski upravi SRS že nekaj več kot dve leti. Treba pa je poudariti, da se je komisija pri dosedanjem delu srečala z velikimi težavami, ki jih nismo pričakovali, saj se često pojavijo stališča in predlogi, ki so v nasprotju z navedenimi načeli oziroma določenih analiz ali raziskav še ni, ki pa so pogoj za tako ali

drugačno odločitev v predpisu. Kljub omenjenim težavam pa se glede na vložene napore članov komisije, Geodetske uprave SRS, Raziskovalnega inštituta Geodetskega zavoda SRS že kažejo prvi rezultati. Izdana sta sicer le dva izvršilna predpisa, in sicer:

- Navodilo za ugotavljanje in zamejničenje posestnih meja parcel,
- Navodilo o arhiviranju in razmnoževanju v zmanjšanem formatu podatkov temeljne geodetske izmere.

Razen tega so nekatere zadeve že pripravljene v obliki osnutkov oziroma predlogov, kot je to primer s:

- Pravilnikom o izdelavi in vzdrževanju katastra komunalnih naprav,
- Znaki za temeljne topografske načrte,
- Znaki za zbirni kataster komunalnih naprav,
- Navodilom o načinu in postopku za vzpostavljanje posestnih meja na terenu po stanju v zemljiškem katastru.

Nadalje je že sprejeta vrsta pomembnih odločitev glede drugih zadev v zvezi z zemljiškim katastrom, uvrščanjem zemljišč v katastrske kulture, temeljnimi geodetskimi mrežami, temeljnimi topografskimi načrti, temeljnimi topografskimi kartami in drugimi.

Če na koncu navedem še razloge za kasnitev izdaje izvršilnih predpisov, moram predvsem poudariti, da je priprava izvršilnih predpisov izredno zahtevno delo, mnogo bolj, kot smo si predstavljali, preden smo se z njim spoprijeli. Nadalje je treba priznati, da se osnovna načela za pripravo izvršilnih predpisov pri konkretni pripravi predpisa hitro pozabijo in se želi v predpis zajeti čim več, in to tudi razne zadeve priročniškega značaja, z izgovorom, zakaj ne bi izvajalcu poenostavili dela in podobnimi razlogi. Najbrž tudi že samo dejstvo, da prvič pripravljamo izvršilne predpise za celotno področje dejavnosti geodetske službe, in to istočasno, ne govori v prid hitri pripravi izvršilnih predpisov. Torej, začetniške težave so razumljive pa tudi opravičljive. Nadalje je eden osnovnih razlogov za zamujanje izdaje izvršilnih predpisov neposredna odvisnost med posameznimi predpisi, kot npr. med pravilnikom za izdelavo in vzdrževanje katastra komunalnih naprav z znaki za zbirni kataster komunalnih naprav, ali med predpisi za geodetsko prostorsko dokumentacijo ter vsebino temeljnih topografskih načrtov, zemljiškim katastrom - še posebej z njegovim prostorskim delom in zbirnim katastrom komunalnih naprav. Najbrž je razlog za prepočasno pripravo izvršilnih predpisov iskati tudi v premajhnem številu delavcev v Geodetski upravi SRS, ki se ukvarjajo s to problematiko.

NEKAJ MISLI O VZDRŽEVANJU AEROFOTOGRAMETRIČNE KATASTRSKE IZMERE V MERILU 1 : 1000

V Sloveniji imamo že za skoraj vsa večja središča topografsko-katastrske načrte v merilu 1 : 1000. Načrti starejših datumov so izdelani še klasično, kot pravimo tahimetričnemu in ortogonalnemu snemju, že deset let pa se izdelujejo tudi načrti v večjem merilu le še z aerofotogrametrično metodo. Skrajšali smo terensko delo ter omilili pomanjkanje terenskih geodetskih delavcev. Nižja cena izmere je pa tudi neposreden vzrok posameznih odločitev za to metodo.

Pravzaprav smo novost na terenu sprejeli z navdušenjem, saj bo mogoče uporabiti vsak mejnik kot stojišče oziroma poligonsko točko, ker ima vsak določene koordinate in višino. Geodetski zavod SRS je izdal kratko navodilo, ki je zahtevalo s tega stojišča le še tri smeri na dovolj oddaljene in primerno razvrščene točke. Menili smo, da je s tem olajšano tudi terensko delo pri vzdrževanju. Ker poligonske mreže pri tem načinu vzdrževanja nismo potrebovali, se je razvijala zelo redko, le za potrebe določanja oslonilnih točk.

Pri vzdrževanju teh načrtov pa smo kmalu ugotovili, da je natančnost situacije tako določenih točk premajhna in nedopustna za to merilo. Tudi Geodetski zavod SRS kot izvajalec aerofotogrametrične izmere je prišel do enakih sklepov, zato so se lotili terenskega merjenja razdalj, prav pa bi bilo, da bi analize teh rezultatov objavili, če so že opravljene. Občinskim geodetskim upravam, katerih naloga je vzdrževanje, bi bila v veliko pomoč ocena ter priporočilo za vzdrževanje.

Pri nekaterih aerofotogrametričnih izmerah so pozneje načelniki geodetskih uprav poligonsko mrežo zgoščevali. Pri tem pa so težave. Vezani smo namreč na že obstoječe poligonske točke, ki so že bile za določeno gostoto optimalno situirane. Tako razvita mreža nikoli ne zadoštuje potrebam vzdrževanja. Tudi pri izmerah, ki so v delu, dvomim, da bo poligonska mreža razvita tako, kot smo jo razvijali pri tahimetrični izmeri, saj je izvajalec ne potrebuje in pri ceni 1.300,00 dinarjev za eno točko zelo hitro naraščajo stroški izmere.

Kolikor mi je znano iz pogovorov - točnih podatkov nimam - se sedaj marsikje situacije novih točk odmerjajo in računajo linijsko in s preseki, kar je seveda zelo praktično in hitro, pri tem pa se poligonska mreža ne vzdržuje ter je v nekaj letih uničena.

Pri vzdrževanju aerofotogrametrične izmere pa naletimo še na druge težave. Točka detajla, ki smo jo posneli, kartirana v načrt namreč skoraj nikoli ne leži na liniji med dvema točkama, kot leži v naravi. Pri tahimetrični izmeri se je to dogajalo na stikališču snemanja dveh poligonov, izmerjenih z različno točnostjo. Verjetno je pri aerofotogrametrični izmeri to posledica slabe orientacije. Verjetno se vsakdo odloči, seveda, če ima tako kontrolo, za relativno točnost situacije točke, to je tisto, ki nam da pravilno lego točke glede na bližnje točke, pri tem pa, če se načrt ne vzdržuje tako, stalno trpi točnost načrta.

Pri katastrskih načrtih, ki so bili posneti po izidu zakona o zemljiškem katastru leta 1974 in imajo izmerjene razdalje vseh posestnih mej, se bo pri prenosu posestnih mej zastavilo vprašanje, ali se naj izvrši prenos posestne meje z uporabo koordinat mejnikov ali z uporabo izmerjenih razdalj med mejniki. To pa seveda le, če ni kontrola merjenja razdalj teh netočnosti preprečila, kar mi pa zaenkrat še ni znano.

* 64000 Kranj, YU, Geodetska uprava Kranj, Trg revolucije 1
dipl.ing.geod., načelnik Geodetske uprave Kranj, sprejeto 1975.5.31

Pri navajanju vprašanj, ki se nam zastavljajo pri vzdrževanju aerofotogrametričnih načrtov, moram poudariti, da je bilo v razvoj aerofotogrametrije pri nas vloženega veliko truda in da so bili doseženi lepi rezultati. Rad pa bi poudaril pomen, ki ga ima še vedno vzdrževanje osnovnih načrtov v dejavnosti geodetske upravne službe. Mnenja sem, da je vzdrževanje še vedno glavna in pri večini geodetskih uprav tudi edina naloga, in mu je zato treba posvetiti več pozornosti in sredstev. Da bodo rešitve zastavljenih in prihodnjih vprašanj enotne in predvsem pravilne, ne smemo prepuščati reševanja posameznim geodetskim upravam, ki so prezaposlene in tudi materialno nesposobne, da bi izvajale raziskave v večjem obsegu. Menim, da je snov dovolj obširna in zahtevna, da bi jo lahko uvrstili v seznam raziskovalnih nalog.

Ob tej priložnosti bi rad predlagal, naj se skušajo uporabiti pri vzdrževanju katastrsko-topografske izmere modernejši instrumenti, predvsem distomat, ki nam omogoča široko uporabo. Mislim, da bi bil tudi pri manjših geodetskih upravah dovolj izkoriščen in bi se nakup kmalu izplačal.

Obenem predlagam, naj bi pri katastrsko-topografskih načrtih ne razvijali poligonske mreže, kot jo zahteva vzdrževanje načrtov. Praksa je pokazala, da je vzdrževanje poligonske mreže težko in v celoti neizvedljivo, pri tem pa, ko je potrebno včasih za eno parcelacijo vkopati tudi več poligonskih točk, tudi zelo negospodarno. Zadostovala bi tudi redkejša poligonska mreža, podobno kot je planirana navezovalna mreža, ter seveda tudi enako solidno in trajno signalizirana. Pogoj za to pa je seveda uporaba distomata, ki nam omogoča merjenje daljših dolžin z veliko točnostjo ter obenem opustitev dosedanjšega vkopavanja poligonskih točk in poligonov ter registracije točke s tekočo številko v elaboratu.

Stojišče distomata naj bo registrirano samo v elaboratu parcelacije, ki se izdeluje zaradi kontrole same meritve, na terenu pa bi zadostovala začasna signalizacija, samo za čas izmere. Tako bi se izognili zamudnemu vkopavanju poligonskih kamnov in s tem velikim stroškom pri parcelacijah ter kasneje pri vzdrževanju, zato menim, da bi bila taka odločitev pravilna.

TEMELJNE TOPOGRAFSKE KARTE

Kartografija je tako v svetu kot tudi pri nas v zadnjem desetletju doživela in še doživlja hiter razvoj in vsestransko uporabo. Krog uporabnikov kart se je razširil s področja različnih geo-znanosti tudi na druga področja in stroke. Povečala se je tako uporaba kart kot tudi njihova informativno-komunikativna vrednost.

Čeprav smo že večkrat govorili in pisali, kaj je kartografija in kaj karta, bi vseeno še enkrat opisal ta dva pojma po definiciji, ki jo je sprejelo Mednarodno kartografsko združenje (ICA).

Kartografija je znanost, tehnika in umetnost izdelave kart in kartam sorodnih predstavitev, izhajajoča iz neposrednih opazovanj ali ovrednotenja virov; ukvarja se z delovnimi postopki načrtovanja kart, oblikovanja kart, izdelave originalov in razmnoževanja kart kakor tudi s poučevanjem uporabe kart.

Karta je na ravnini, v merilu pomanjšana, generalizirana in pojasnjena kartografska predstavitev pojavov in objektov - naravnih in umetnih - Zemlje, drugih nebesnih teles in vesolja.

Upošteva je ti dve definiciji in najbolj preprosto definicijo informacije - informacija je objektivno in resnično obvestilo - lahko zapišemo, da je karta eno izmed najboljših informativnih sredstev, posebno za prikaz informacij stalne narave v prostoru.

V svetu in tudi pri nas vse bolj ugotavljamo, da si razvoja in planiranja v prostoru ne moremo več predstavljati brez prikazov na kartah. Predpisov, kakšne karte rabimo za take in podobne namene, ni. Vendar pa iz prakse vemo, da potrebujemo temeljne (osnovne, bazične) karte, ki so ponavadi deloma ali v celoti osnova tematskim kartam.

Delitev temeljnih kart

Delitev je vedno nehvaležna naloga. Kot v drugih strokah imamo tudi v kartografiji več načinov delitve. Različni avtorji navajajo različne delitve kartografije:

- teoretična in eksperimentalna kartografija,
- matematična in praktična kartografija,
- geografska in kozmična kartografija, kjer delijo geografsko kartografijo na občo geografsko (topografsko, horografsko) in tematsko.

V novejši literaturi pa se vse bolj uveljavlja delitev na topografsko in tematsko kartografijo.

Izhajajoč iz namena kart, ugotavljajo, da so topografske karte namenjene predvsem za orientacijo, tematske karte pa za informacijo. Topografska karta je po definiciji, ki jo je oblikovala komisija pri ICA "Karta, na kateri je glavni predmet prikaza zemljišče", tematska karta pa je "Karta, na kateri je prikazan in obrazložen samo neki pojav ali dejansko stanje. Osnova take karte daje le osnovne podatke o geografskem položaju v prostoru".

Iz obeh definicij je razvidno, da se topografske in tematske kartografije ne more ostro ločiti. To nista področji, ki ne bi imeli povezave; nasprotno, ugotavljamo, da sta tesno povezani in da eno drugo dopolnjujeta.

* 61000 Ljubljana, YU, Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo FAGG, Jamova 2
dipl.ing.geod., sprejeto 1976-05-20.

Nikar pa naj ne zavaja delno prepletanje pojmov temeljne in topografske karte. Rad bi opomnil, da tudi v našem "uradnem" jeziku uporabljamo oba pojma v zvezi "temeljne topografske karte". Izraz "temeljne karte" se mi zdi boljši in jasnejši kot pa "uradne karte" - pri Nemcih "Amtliche Karten".

Vse topografske karte so lahko temeljne: kot osnova za orientacijo v prostoru, kot osnova za tematske pretise, kot osnova za izdelavo kart v manjših merilih itd.

Kot sem omenil že pri delitvi kartografije, je tudi pri delitvi topografskih kart več pristopov in več načinov delitve. Namenoma sem uporabil delitev, ki jo je napravil nemški kartograf U.Freitag - delitev topografskih kart po merilu - saj se v opisnem delu zelo približuje opisu in delitvi, ki je v uporabi v Sloveniji.

Označba po U.Freitagu	Merilo**	Označba v SRS
Topometrične karte	1:10.000 in večje	temeljni topografski načrti (TTN)
Topografske detajlne karte	1:25-50.000	temeljne topografske karte (TTK)
Topografske pregledne karte	1:50-200.000	temeljne topografske karte (TTK)
Topografsko-horografske* pregledne karte	1:200-1 milijon	pregledne karte (PK)
Horografske detajlne karte	1:1 - 20 milijonov	
Horografske pregledne karte	manjše od 1:20 milijonov	

Opozoril bi predvsem na topometrične karte oziroma po naši označbi TTN. Pri nas se večkrat dogaja, da nepravilno uporabljamo termin - metričnost, metričen. Metričen (gr. metrikos = metričen) je metrski, sloneč na metru kot enoti. Vendar ima ta pojem v kartografiji še nekoliko drugačen pomen. Karta je metrična do merila 1 : 7500 (prof.lmhof), saj do tega merila lahko prikazujemo še v merilu pomembnejše manjše objekte in dele objektov (npr. garaže, poti itd.). V manjših merilih pa prikazujemo različne objekte na karti z izvenmerilnimi (pogojnimi, konvencionalnimi, kartografskimi) znaki. (Primer: na karti Vojaškega geografskega inštituta (VGI) v merilu 1 : 25 je cesta, široka 8 metrov, prikazana z znakom, širokim 0,8 mm, to je v tem merilu dejansko 20 m, oz. povečanje je 2,5x). Pri teh merilih na topografskih detajlnih kartah lahko govorimo le o metričnosti v mejah merila.

Upoštevajoč delitev po merilu, so v naši republici izdelane naslednje temeljne karte:

- za ca 2/3 ozemlja so izdelane TTN - 5 in TTN - 10; do leta 1980 pa bodo izdelane za celotno območje Slovenije;
- za celotno območje SRS so na voljo nove tiskane karte TTK-25 v izdaji VGI;
- izdelane so pregledne karte SRS PK 400 in PK 750 (2. popravljena izdaja).

Vrzel pa je pri TTK-50, TTK-100 in TTK-200. Geodetska uprava SRS si je zastavila nalogo, da v srednjeročnem obdobju do leta 1980 zagotovi izdelavo kart v naštetih merilih.

Kot že nekajkrat, bi ob tem opozoril še enkrat na racionalnost. Naši severni sosedje Avstrijci izdelujejo TTK-50 in jih fotografsko povečujejo v TTK-25; tiskajo jih kot enobarvne in štiri-barvne. Prav tako izdelujejo TTK-200, ki jo prav tako povečujejo v TTK-100 in tiskajo v

* Hora (grško) = prostor, območje, dežela.

** V nadaljnjem besedilu so pri navajanju meril raznih načrtov in kart uporabljene okrajšave tako, da so vpisane le številke do tisočic (npr. 5 = 5000).

štiribarvni verziji. Mislim, da tudi mi lahko razmišljamo podobno kot v Avstriji.

Zato predlagam, da bi izdelali samo TTK-200 in jo kasneje povečali v TTK-100. Seveda pa je temu treba prilagoditi vsebino in redakcijo karte. Enako bi morali storiti pri TTK-50 in povečavi v TK-25. To predlagam ne glede na to, da imamo že izdelane TTK-25. Seveda pa mora biti vsebina "naših" kart prilagojena javni uporabi.

Za prehodno obdobje bi lahko morebiti uporabljali za nujne primere tudi pomanjšave TTK-25 v TTK-50.

Mislim, da so naštetih predlogi opravičljivi in racionalni. Sicer se pa o predlogih lahko odloči vsak bralec sam, če pregleda priloge (enobarvne): pomanjšava TTK-25 v merilo 1 : 50.000 list Bled (izdaja VGI), povečava karte občine Maribor 1 : 50.000 (izdala GU Maribor), v 1 : 25.000 in povečava PK-400 v M = 1 : 100.000 (Izdala GU SRS).

Vsebina temeljnih topografskih kart

Ne bi se spuščal v detajlni opis vsebine TTK. Opozoril bi le na dejstvo, da nam pri TTK merilo karte praktično že pove, kakšna je detajlnost obdelave karte, natančnost in popolnost predstavitve. Sicer pa je vsebina topografske karte razvidna iz tabele 1 v prilogi.

Zasnova topografskih kart je v veliki večini prilagojena potrebam vojske in je vpliv oziroma možnost civilnih služb za spremembo zasnove in vsebine topografskih kart zelo majhna. Vendar kljub omenjeni zasnovi topografskih kart z njih lahko dobimo sorazmerno dosti informacij. Kakšno informacijo rabijo oziroma dobijo različne stroke s TTK, lahko vidimo v tabeli 1. Iz nje lahko razberemo, kakšna je oziroma kakšna naj bo vsebina TTK in katere elemente nujno potrebujemo pri izdelavi tematike za različne stroke. Seveda pa s tem še ni rečeno, da je to nujno tudi vsebina TTK za tematske pretise (glej tabelo 1).

Iz tabele 1 dobimo samo grob pregled, katere informacije lahko dobimo s TTK, ni pa prikazana kvaliteta oziroma detajlnost informacij, ki pa je tesno povezana z merilom karte. Kot primer naj navedem strukturo zazidave, ki je na TTK-5 dobro vidna, prikazana pa je tudi na TTK-100, vendar je informacija oziroma prikaz že preveč generaliziran, da bi bila ta informacija lahko še uporabna kot vir informacij pri tematski obdelavi strukture zazidave.

Eden od kazalcev detajlnosti informacij je pregled števila informacij na TTK v različnih merilih. Ker v Sloveniji nimamo izdelanih podobnih raziskav, je v tabeli 2 dan pregled števila informacij v različnih merilih za nemške karte, vendar lahko rečemo, da je podobno tudi z našimi načrti in kartami. Navedene raziskave so bile opravljene na istem območju.

Tabela 2

Elementi karte	TTN-5	TTK-25	TTK-50	TTK-100	PK-200
Prometna mreža	72	48	35	33	28
Hidrografska mreža	74	52	35	35	25
Izraba tal	24	21	20	19	13
Naselja, industrija	18	8	4	3	3
Posamezni objekti	127	81	48	40	24
Meje	15	9	7	7	6
Okrajšave	220	99	55	55	20
Napisi	57	74	58	55	36
S k u p a j :	607	392	263	247	155

Iz tabele 2 je razvidno, da redukcija oziroma generalizacija ni enakomerna pri vseh elementih karte. Največja redukcija je pri prikazu naselij in posameznih objektov in okrajšavah.

Pri pregledu tabele 2 se nam vsiljujeta dve vprašanji:

1. V katerih merilih dobimo še dovolj dobre informacije za tematike?
2. Ali ni vsebina topografskih kart že dovolj zasičena, tako da ne omogoča več sprejemanja dodatnih informacij?

Odgovor na prvo vprašanje je kratek. Merilo tematskih kart je odvisno od potreb po detajlnosti informacij, ki jih hočemo dobiti oziroma prikazati na karti. Iz tabele 2 je razvidno, da je redukcija nekaterih elementov na karti v istem merilu večja kot redukcija drugih. Redukcija naselij in posameznih objektov je veliko večja kot redukcija hidrografske mreže. Za urbanista in planerja pa so verjetno naselja in posamezni objekti pomembnejši kot hidrografska mreža. Redukcija elementov je v TTK prilagojena vojaškim potrebam. Vsiljuje se nam misel, da bi moral biti koncept "civilnih" TTK prilagojen tudi civilnim potrebam in da bi bila stopnja generalizacije za različne elemente TTK drugačna kot pri vojaških TTK.

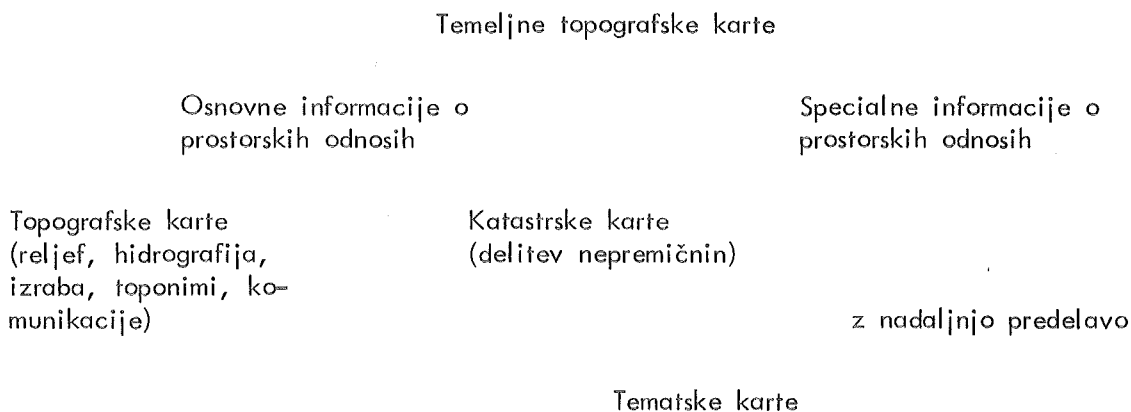
Tudi pri drugem vprašanju se nam vsiljuje podoben odgovor kot pri prvem. Zaradi "vojaškega" koncepta TTK marsikdaj določene elemente karte težko izpustimo in prilagodimo tisk osnov zahtevam za tematske prikaze. Če so izbrani nepravilni elementi topografske karte, pa se nam lahko zgodi, da tematika ni dovolj opazna. Dogaja se, da v takih primerih nismo izpolnili osnovnih zahtev pri oblikovanju kart, da je zanemarjen odnos ospredje-ozadje in da nam ozadje - v tem primeru elementi TTK - deluje kot "vizualni hrup".

Upoštevajoč vse navedeno, je umesten program GU Slovenije, da TK-50 in TK-200 izdelujemo sami. Vendar menim, da bi pri redakcijskem načrtu za izdelavo teh kart morali upoštevati spoznanja, ki so navedena v tabelah 1 in 2, in si pridobiti čim več mnenj potencialnih uporabnikov teh kart.

Uporaba temeljnih topografskih kart

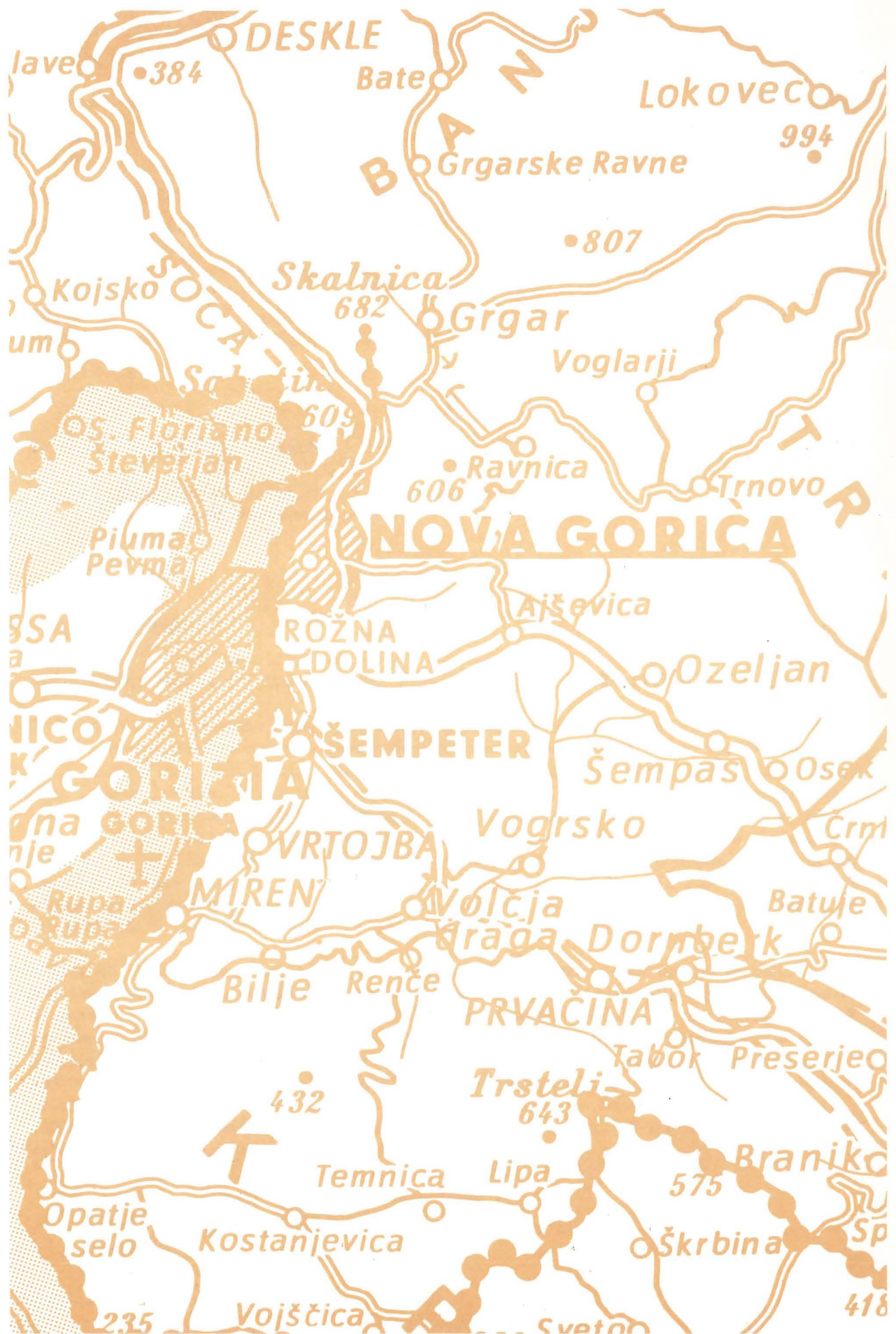
Kot sem omenil že v uvodu, je uporaba TTK mnogostranska. Karte uporablja vedno več različnih strokovnjakov, vedno večje zanimanje zanje pa je tudi v širši javnosti.

Mnogostranska uporaba temeljnih topografskih kart je razvidna iz naslednjega diagrama:

Fotopovečava izseka karte občine Maribor iz merila 1:50000 v merilo 1:25000. Karto občine Maribor izdala in založila Geodetska uprava SO Maribor, 1976. Izdelava: IGF. Fotopovečava: IGF.

Fotopovečava izseka karte SR Slovenije 1:400 000 v merilo 1:100 000. Izdala in založila GU SRS1972
 Izdelava karte:IGF Ljubljana Fotopovečava IGF Ljubljana

Če bi TTK-50 do TTK-200 izdelali sami, z vsebino, ki bi bila prilagojena javni uporabi, bi te karte lahko uporabljali predvsem kot:

1. osnovo za prostorsko planiranje v občinah in regijah,
2. osnovo za izdelavo različnih tematik različnih znanosti - geologije, geografije, geofizike itd.,
3. osnovo za turistično-planinske karte,
4. osnovo za izdelavo kart v manjših merilih.

Če hočemo doseči večjo uporabo temeljnih kart, pa moramo nujno stopiti v stik in se posvetovati o vsebini teh kart z njihovimi uporabniki. Že večkrat je bilo sklenjeno in dogovorjeno, da bomo sklicali tak sestanek, vendar je, žal, ostalo le pri besedah. Brez točne ugotovitve, kaj uporabnik rabi na karti, pa ne bomo dosegli napredka ne pri izdelavi ne pri uporabi kart.

Literatura:

W.WITT: Thematische Kartographie - 1970

Bartsch: Die amtlichen Karten als Grundlage zur Verknüpfung
verschiedener Verwaltungsbereiche Kart.Nach 2-1976

Zvonimir D. BERLOT*

PROSTORSKE ENOTE IN PROBLEMI PRI VZPOSTAVITVI REGISTRA PROSTORSKIH ENOT**

V SR Sloveniji je trenutno okoli 1050 krajevnih skupnosti, ki so naravno in družbeno bolj ali manj sklenjene prostorske enote. Seveda so tudi taka odstopanja, da imamo krajevne skupnosti, ki so iz dveh med seboj ločenih območji (Kropa). Če izvzamemo mestna naselja Celje, Hrastnih, Jesenice, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Trbovlje in Velenje, kjer je znotraj naselja več krajevnih skupnosti, sestavljajo druge krajevne skupnosti eno ali več naselij. Zelo redki so primeri, da je podeželsko naselje razdeljeno na dve krajevni skupnosti. Takšnih primerov je manj kot 1 %. Tudi odnos med krajevno skupnostjo in katastrsko občino (slednjih je v SR Sloveniji 2641) nam pove, da je povprečna krajevna skupnost sestavljena iz 2,6 katastrske občine. Mnogokrat krajevna skupnost ne zaobseže cele katastrske občine, ampak samo njene dele. Samo okoli 60 % krajevnih skupnosti je sestavljenih iz celih katastrskih občin.

Katastrska občina obsega povprečno 2,2 naselij, kar kaže, da so tudi naselja razdeljana na več katastrskih občin. Ti primeri se pojavljajo povsod (razen v Pomurju), dokaj pogosti pa so v občinah Brežice, Novo mesto in Idrija. Glede na teoretična izhodišča, da statistični okoliš ne presega meje katastrske občine in da zaobjame naselje ali samo del naselja, mislimo, da je v smislu prostorske hierarhije najmanjša enota, na katero pa se veže veliko podatkov (informacij), zlasti o prebivalstvu. Iz celih statističnih okolišev je sestavljenih 96 % krajevnih skupnosti. Drug zanimiv odnos je odnos med številom naselij in številom statističnih okolišev (6000:7430), kar pomeni, da je povprečno naselje sestavljeno iz 1,2 statističnega okoliša. V praksi pa pomeni to, da je to samo 3 % vseh naselij.

* 61000 Ljubljana, YU, Geodetski zavod SRS, Šaranovičeva 12,
dipl. geograf, raziskovalec Inštituta Geodetskega zavoda SRS

** Ta prispevek je bil podan na Geodetskem dnevu, ki je bil 6. in 7.12. 1974
v Mariboru.

Statistični okoliš se dalje deli na popisne okoliše, ki pa niso stabilni, vsaj šifre teh prostorskih enot ne. Popisni okoliši se zlasti spreminjajo v mestnih naseljih, kjer je velika blokovna gradnja stanovanj. Na podlagi popisnih okolišev, zakaj statistični material iz popisa prebivalstva iz 1971 je zbran po popisnih okoliših, je mogoče dobiti že združene (agregirane) podatke o prebivalstvu, primerne tudi za potrebe tistih krajevnih skupnosti, ki niso sestavljene iz celih statističnih okolišev.

Pri vzpostavljanju optimalne funkcijske hierarhije prostorskih enot (bodisi informativnih, upravnih in družbenih) se srečujemo z različnimi težavami (problemi). Težave moremo razdeliti v 5 skupin. Te skupine so:

1. prehajanje naselij prek meja katastrskih občin, ki niso uradno nikjer objavljene (Uradni list 1964, določa pripadnost naselij posameznim katastrskim občinam);
2. problem razdelitve katastrske občine na naselja, statistične občine in krajevne skupnosti;
3. problemi, ki se pojavljajo ob kartografskem prikazovanju razmejitev;
4. problem izbire oznak za prikaz razmejitve različnih prostorskih enot, zlasti tam, kjer pride do prekrivanja mej;
- 5.1. problem spreminjanja meja posameznih prostorskih enot;
- 5.2. problemi, ki se porajajo glede spreminjanja meja katastrskih občin.

Ad 1) Taki problemi so značilni za hribovska in gričevnata območja, zlasti pa za tista, kjer katastrske občine ne obsegajo homogene prostorske enote. Vzrok za te pojave je v tem, da ustrezne geodetske, gradbeniške in statistične službe pri teh pojavih niso dovolj natančno preverile dejanskega stanja. Ti pojavi so značilno locirani tik ob katastrskih mejah in jih je mogoče odpraviti s spremembo pripadnosti problematičnih parcel k ustrezni katastrski občini. Te spremembe bodo nujne v primerih pripadnosti različnim krajevnim skupnostim. Hujši problem pa je, če je meja KO tudi občinska meja (primer naselja Gaberje - med občinama Ljubljana-Šiška in Vič-Rudnik ter primer naselja Jelševica med občinama Domžale in Zagorje). V vseh teh primerih pa se je treba za vsak primer posamezno odločati in poiskati ustrezne rešitve glede na družbenopolitično stanje. Značilno je, da v teh primerih tudi statistični okoliš prehaja mejo katastrske občine.

Ad 2) Reševanje tega problema je težka, predvsem pa zelo odgovorna naloga geodetskih služb, zakaj vsako naselje naj bo sklenjena pokrajinska ali geografska enota. Želeti bi bilo, da bi bile tudi katastrske občine sklenjene prostorske enote, vendar pa katastrske občine takšne, kot so, to gotovo niso; to dokazuje pripadnost naselij iste katastrske občine različnim krajevnim skupnostim. Tista naselja, ki so razdeljena med različne krajevne skupnosti, tudi niso tako sklenjene enote. Žal smo ugotovili, da tudi nekateri nemestni statistični okoliši, in sicer ravno v zgoraj omenjenih naseljih, niso prostorsko tako oblikovani, da bi pomenili družbeno oziroma prostorsko sklenjeno enoto.

V teh primerih si moramo deloma pomagati s popisnimi okoliši, vedno pa tudi tako ne (to so naselja z zaselki ali pa zelo raztresena naselja).

21 Za reševanje naloge moramo postaviti določena izhodišča in tukaj bomo navedli nekaj najpomembnejših kriterijev, ki smo si jih na Inštitutu Geodetskega zavoda SRS izbrali, ko smo nastavili register prostorskih enot za Domžale in ljubljanske občine.

1. Pomeniti mora sklenjeno prostorsko enoto, kulturno jaso, porečje ali del porečja, planoto, greben in podobno, tako da je razmejitev potekala po naravnih ali družbenih ločnicah, ki so dobro vidne na terenu.
2. Pomeniti mora tudi sklenjen parcelni kompleks. Zelo prav so nam prišle včasih tudi parcelne skupine. Načeloma smo v naseljih vključevali cele parcele, vendar smo bili v nekaj primerih prisiljeni odstopiti od tega načela. To se je zgodilo pri gozdnih parcelah, kadar so potekale z dna doline do vrha grebena neprekinjeno in smo imeli eno naselje v dolini in drugo na grebenu. S tem smo se skušali izogniti prostorski popačenosti posameznih naselij.

3. Naselje mora zajemati predvsem tiste parcele, ki so iz njega prometno dostopne, se pravi, da ni treba hoditi po ozemlju drugega naselja.
4. Za konkretne razmejitve smo izbrali gozdne poti, meje med kulturami, vodotoke, osamljene skupine dreves, grebene, pregibe na pobočju in podobno. Izogibali pa smo se prometnim cestam, ker je tam zmeraj možna kakšna nova gradnja, ki lahko ob nezadostni pazljivosti poruši postavljeno razmejitev prostorske enote. To pride predvsem v poštev pri razmejitvah naselij, pri statističnih okoliših pa je to manj pomembno, vendar samo pri tistih statističnih okoliših, ki sestavljajo eno naselje. V tem primeru je celo zelo zaželeno, da meja poteka po tako markantni ločnici.
5. Na dokaj homogenem (istovrstnem) območju smo upoštevali čim večjo zaokroženost oziroma pravilnost oblik.
6. Upoštevali smo tudi dinamiko razvoja naselij, tako na področju stanovanjske kot izletniško-rekreativne dejavnosti.
7. Končna odločitev nam je bila parcelna meja, po možnosti posestna. Menimo pa, da je meja med kulturo gozda in travnika, kjer je deagrarizacija počasna, dovolj stabilna, da jo moramo vrednotiti kot prostorsko stabilno. Na gozdnih območjih smo težili k temu, da so meje potekale čim bolj premočrtno.

22 Postopki pri razmejevanju

1. Že iz samega uvodnega dela je razvidno, da je navadno eno naselje tudi en statistični okoliš. To pomeni, da bomo pri razmejevanju znotraj katastrske občine med naselji tudi sočasno postavljali meje statističnih okolišev. Pri tem delu bomo morali biti zato zelo previdni in natančni ter bomo morali odpraviti vse tiste napake, ki jih imajo skice in opisi statističnih okolišev. To bomo dosegli, če bomo upoštevali zgoraj navedena izhodišča. S tem pa lahko sočasno nastavimo register zgradb oziroma evidenco hišnih števil po naseljih.
2. Kot osnovo za razmejevanje priporočamo ODK, kjer je podana osnovna prostorska situacija. Na ODK vpišemo hišne številke in iz opisov in skic statističnega okoliša prenesemo mejo na karto. V tem pregledamo katastrske načrte in dokončno izrišemo mejo po parcelnih mejah, in sicer na ODK in na katastrske načrte oziroma na njihove olete. To delo je lažje izvedljivo tedaj, kadar imamo katastrske načrte pomanjšane v merilo ODK oziroma parcelno situacijo že odtisnjeno na ODK (primer: karta Celje 40 z lanskega posvetovanja o avtomatizirani kartografiji in ODK za ljubljanske občine). Zelo prav bodo pri tem delu prišle tudi katastrske gospodarske karte slovenskega ozemlja v merilu 1 : 5000 oziroma 1 : 10.000. Toplo pa priporočamo vsem tudi uporabo aero posnetkov, ki nam pokrajino, zlasti če jo gledamo stereoskopsko, bolj plastično predstavijo in nam tako olajšajo odločitve.

Tudi pri razmejitvah krajevnih skupnosti, kjer te ne potekajo po mejah naselij ali statističnih okolišev, skušamo ljudi vsaj prepričati, da se odločijo za tisto razmejitev, ki jo pogojujejo prej navedena izhodišča.

- Ad 3) Problem kartografskega prikazovanja razmejitev prostorskih enot je bolj tehnično-pravne narave, vendar zanj na Inštitutu GZ SRS trenutno še nismo uspeli doseči zadovoljive rešitve. Tukaj gre predvsem za naslednje: za izmero pomenijo velike reke ali jezera določen problem, zlasti če poteka razmejitev med katastrskimi občinami po njih. Tako so v Ljubljani meje katastrske občine pomaknili na breg reke, da so se tem težavam izognili. Meje statističnega okoliša, krajevne skupnosti in občine pa po opisu in statutih potekajo po sredi reke. Tako v Uradnem listu piše, da KO Trriovsko predmestje spada v občino Vič in da niti del te katastrske občine ne spada v občino Center, vendar pa meja te

katastrske občine poteka po desnem bregu Ljubljanice, ki pa je po statutu že v občini Center. Takih primerov je še nekaj, in žal ne moremo predlagati nobene konkretne in ustrezne rešitve.

Ad 4) S tem področjem smo se na našem Inštitutu GZ SRS veliko ukvarjali in smo iskali ustrezne rešitve. Izdelali smo dve varianti prikazovanja prostorskih enot, vseh je 12. Obe varianti sta primerni tudi za diazo kopije in se opirata na stalno dosegljiv material - tuš in letraset. Vendar pa bi želeli, da tudi drugi, ki delajo na tem področju, izdelajo svoje predloge. Pri obeh naših predlogih smo gledali tudi na uporabo avtomatskega out-puta in ploterja.

Ad 5.1) Stalnost meja je odvisna od naravnih in družbenih dejavnikov. Če je naravno okolje homogeno in se v prostoru uveljavljajo vedno iste tendence, je razmejitve z drugimi prostorskimi enotami stalna. Kjer pa so v prostorsko enoto vključena dokaj raznolična področja (heterogena), se tudi dejavniki močno spremenijo in je položaj zelo drugačen. Vemo, da so ponekod v povojnem obdobju od krajevnih ljudskih odborov do današnjih krajevnih skupnosti naselja kazala zelo različne tendence in so se zelo pogosto združevala in ločevala. To pa predvsem tam, kjer ni bilo močnejših lokalnih centrov. Po drugi strani pa je bila značilna močna rast mest in so zlasti v primestju nastajale velike spremembe. Statistični okoliš kot tak se ne sme spreminjati, edina njegova sprememba je ta, da se razdeli na dva ali več delov, ki pa dobijo nove šifre, drugačne kot črtane šifre po številki, ki je na zadnjem mestu. Mestna naselja pa tudi druga so doživljala v povojnem obdobju veliko imenskih pa tudi vsebinskih sprememb, tako da moramo podatke za te prostorske enote vedno prevajati iz enega stanja v drugo, kar je za potrebe informacij zelo neprijetna stvar. Tudi med katastrskimi občinami so v povojnem obdobju nekatere doživele znatnejše prostorske spremembe, ki so močno spremenile strukturo prostorskih enot.

Ad 5.2) Spremembe meja katastrskih občin povzročajo velike politične in pravne spremembe, predvsem pa tedaj, če niso dovolj pretehtane odločitve, veliko problemov. Opazili smo, da se je pogosto porušila hierarhija prostorskih enot. Nova katastrska meja je razdelila naselje med dve katastrski občini, sosednje katastrske občine pa je razdelila na dva ali več delov. Pri spremembah katastrskih mej pričakujemo funkcionalno zaokrožitev parcelne situacije, odpravo "žepov" in nepotrebnih izrastkov ter popravkov tam, kjer naravne danosti same zahtevajo poseg. Spremembe meja ne smejo razbijati manjših prostorskih enot (naselij) med različne katastrske občine, ampak morajo doseči to, da se takšna enota kot celota vključi v eno samo katastrsko občino. Pri večjih prostorskih spremembah bi se morali posvetovati tudi s statistiki, urbanisti, planerji in drugimi, ki se ukvarjajo s prostorom.

RAZISKOVALNE NALOGE INŠTITUTA ZA GEODEZIJO IN FOTOGRAMetriJO, INŠTITUTA
GEODETSKEGA ZAVODA SRS IN GEODETSKEGA ODDELKA FAKULTETE ZA ARHITEKTURO,
GRADBENIŠTVO IN GEODEZIJO UNIVERZE V LJUBLJANI OD LETA 1965 DO 1975

Raziskovalne naloge, ki so jih dokončale tri osrednje slovenske geodetske raziskovalne institucije**** v preteklem desetletju, so prikazane v obliki dveh seznamov. Prvi, Spisek neobjavljenih raziskovalnih nalog, opisuje naloge, ki so bile kopirane v nekaj izvodih samo za potrebe naročnika naloge ali razmnožene v manjšem številu izvodov. Drugi, Bibliografija objavljenih raziskovalnih nalog, opisuje naloge, ki so bile objavljene kot tiskane ali v večjem številu razmnožene monografske publikacije ali kot izčrpní članki v znanstveno-strokovnih revijah. Članki, ki obravnavajo le posamezna vprašanja, reševana v raziskovalnih nalogah (torej delne objave), niso upoštevani. Neobjavljene raziskovalne naloge je mogoče dobiti večinoma le pri instituciji, ki jih je izdelala ali pri avtorju. Vse raziskovalne naloge, ki jih je financiral Sklad Borisa Kidriča (SBK), oziroma Raziskovalna skupnost Slovenije (RSS), so arhivirane v rokopisnem oddelku Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani.

Bibliografski opis, ki naj daje dovolj podatkov za razne analize, je prirejen po mednarodnih predpisih, ki za zdaj urejajo le opis tiskanih monografij, ne pa rokopisnih del in člankov(1). Bralcu bo zadostovala že krajša razlaga sestavin bibliografskega opisa:

Naslov raziskovalne naloge = vzporedni naslov : podnaslov / nosilec RN ; sodelavci ; institucija-avtor ; institucija-izdajatelj - kraj izida : založba, leto izida - število strani : ilustracije ; velikost - (knjižna zbirka ; zaporedna št. v knjižni zbirki) - opombe /naročnik naloge, število kopij ipd./

Posamezne sestavine so lahko izpuščene, npr. kraj izdaje in založba pri neobjavljenih nalogah in ponavljajoči se podatki pri večstopenjskem opisu (npr. pri PIS II).

Uporabljene kratice

GO FAGG	Geodetski oddelek fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, Ljubljana
GU SRS	Geodetska uprava SRS, Ljubljana
GZ SRS	Geodetski zavod SR Slovenije, Ljubljana
IGF	Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo, Ljubljana
IGZ	Inštitut Geodetskega zavoda SRS, Ljubljana
PIS	Prostorski informacijski sistem
RSS	Raziskovalna skupnost Slovenije, Ljubljana
SBK	Sklad Borisa Kidriča pri RSS, Ljubljana
SGU	Savezna geodetska uprava, Beograd

* 61000 Ljubljana, YU, Geodetski zavod SRS, dipl.ing.geod., vodja INDOK službe

** 61000 Ljubljana, YU, Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo
dipl.ing.geod., kartograf-redaktor

*** 61000 Ljubljana, YU, FAGG, Geodetski oddelek,
dipl.ing.geod. dr.geod., univerzitetni docent

**** Bibliografija se omejuje na raziskovalne naloge treh slovenskih raziskovalnih institucij zaradi pomanjkljivih podatkov o delu drugih slovenskih raziskovalcev - geodetov. Te podatke, o raziskavah opravljenih doma in v tujini, zbira INDOK služba Geodetskega zavoda SRS in prosi za sodelovanje vse zainteresirane avtorje.

Literatura

1. Mednarodna zveza bibliotekarjev: ISBD (M). Mednarodni standardni bibliografski opis monografskih publikacij, Ljubljana, Narodna in univerzitetna knjižnica, 1975

Spisek neobjavljenih raziskovalnih nalog

BANOVEC, Tomaž

Zasnova študije o prostorskih informacijskih sistemih / Tomaž Banovec ; IGZ. - 1971. - 79 str. : ilustr. ; 30 cm

Raziskovalna naloga za SBK

: Banovec. Zasnova študije o prostorskih informacijskih sistemih. - (Zelene publikacije ; 27)

BANOVEC, Tomaž

Študija o uporabi mikrofilmske tehnike v poslovanju Cestnega sklada SRS / Tomaž Banovec ; IGZ. - 1972. - 100 str. : ilustr. ; 29 cm

Raziskovalna naloga za Cestni sklad SRS

Kopirano v nekaj izvodih

BANOVEC, Tomaž

Avtomatizirana kartografija za potrebe prostorskih informacijskih sistemov / nosilec Tomaž Banovec ; sodelavci Vinko Breška, Marjan Jenko, Andrej Kmet, Jernej Kozak, Božo Kristan, Milan Peterca, Peter Svetik, Karel Zupan ; IGZ. - 1972. - 81 str. : ilustr. ; 30 cm

Raziskovalna naloga za SBK in Zavod SRS za RPP

: Banovec. Avtomatizirana kartografija. - (Zelene publikacije ; 30)

BANOVEC, Tomaž

Prostorski informacijski sistem Slovenije : I faza : predraziskave / nosilec Tomaž Banovec ; sodelavci Zvone Breško, Boris Bregant, Marinka Ferjan, Marjan Jenko, Andrej Kmet, Božo Kristan, Janez Kobilica, Jernej Kozak, Anton Lesar, Miran Peterca, Marjan Podobnikar, Peter Svetik, Vinko Vrečar ; IGZ. - 1973. - 104 str. : ilustr. ; 30 cm

Raziskovalna naloga za SBK in Zavod SRS za RPP. Nekaj kopij

BANOVEC, Tomaž

Prostorski informacijski sistem Slovenije : II.faza : projekt Inventarizacija prostora v SRS / nosilec Tomaž Banovec ; IGZ. - 1975

Raziskovalna naloga za SBK in Zavod SRS za RPP

Elaborat št. 1 : Dokumentacija virov prostorskih informacij v SRS / uredila Gorkič, Svetik ; Dokumentacija virov prostorskih podatkov

Elaborat št. 2 : Digitalni model reliefa Slovenije / nosilca Tomaž Banovec in Anton Lesar ; sodelavci Boris Bregant, Ljiljana Čulav, Marinka Ferjan, Marjan Podobnikar, Andreja Slatner, Nežka Stare, Peter Šivic. - 118 str. : ilustr. ; 30 cm

Matematična obdelava, programiranje in izdelava elaborata

Anton Lesar. Kopirano v 10 izvodih.

Elaborat št. 3 : PIS II : pregled nad računalniškimi programi v svetu . - 56 str. ; 30 cm
Kopirano v 8 izvodih

Elaborat št. 4 : Prostorski informacijski sistem Slovenije II faza / sodelavci Zvonimir Berlot, Kostja Divjak, Anton Kralj, Božo Kristan, Janez Ruprecht, Ladislava Ruprecht, Jurij Stare, Andrej Tomori, Vinko Vrečar, Oton Zagorc, Karel Zupan, Janez Žakelj. - 105 str. : ilustr. ; 30 cm

Zaključno poročilo. Kopirano v 10 izvodih.

ČRNIVEC, Miroslav

Izotermni koordinatni sistem konformne upodobitve Besselovega rotacijskega elipsoida za področje Jugoslavije / Miroslav Črnivec, Bogdan Kilar ; GO FAGG. - 1974. - 65 str. : 1 ilustr. ; 30 cm

ČUČEK, Ivan

Optično-mehanične raziskave za izdelavo fototeodolita / Ivan Čuček ; IGF. - 1965. - 35 str. : ilustr. ; 30 cm

Raziskovalna naloga za SBK

Kopirano v 4 izvodih

ČUČEK, Ivan

Grafična dvosobna kamera / Ivan Čuček ; IGF. - 1966. - 50 str. : ilustr. ; 29 cm

Raziskovalna naloga za SBK

Kopirano v 4 izvodih

ČUČEK, Ivan

Fotoprofilograf / Ivan Čuček ; IGF. - 1967. - 20 str. : ilustr. ; 29 cm

Raziskovalna naloga za SBK

Kopirano v 10 izvodih

ČUČEK, Ivan

Uporaba ortofotografije / nosilec Ivan Čuček ; sodelavec Dušan Mravlje ; IGF. - 83 str. : ilustr. ; 29 cm

Raziskovalna naloga za SBK

Kopirano v 4 izvodih

JENKO, Marjan

Žepni kalkulator HP 45 v geodetski praksi / Marjan Jenko ; IGZ. - 1974. - 44 str. ; 29 cm

Interna raziskovalna naloga GZ SRS

Kopirano v nekaj izvodih

JENKO, Marjan

Sestavljanje risalnih podatkov za numerično vodeni koordinatograf Coradomat KAC 21 / Marjan Jenko. - 1974

: Jenko. Sestavljanje risalnih podatkov. - (Poročila ; 1)

KARTOGRAFSKA reprodukcija / IGF. Namen in osnove reprodukcije. Predpisi v SFRJ. Reprofotografija. Konkretna aplikacija v geodeziji / Ivan Čuček. Kopiranje na folije iz umetnih mas. Ostali postopki / Emil Keržan. Risanje in graviranje / Tomaž Banovec. Plastične folije. Montaža in opisi. Diazo kopiranje / Albina Pregl. Tisk / Marjan Smrekar. Urbanistični načrti / Saša Sedlar. - 1969. - 106 str. (loč.pag.) : ilustr. ; 29 cm

Raziskovalna naloga za GU SRS

Razmnoženo v 30 izvodih

KERŽAN, Emil

Tehnologija kartografske reprodukcije / nosilec Emil Keržan ; sodelavec Viktor Kunc ; IGF. - 1975. - 208 str. : ilustr. ; 30 cm

Raziskovalna naloga za SBK

Kopirano v 4 izvodih

KILAR, Bogdan

Ueber die Anwendung des spherischen Bogenschnittes in der geodaetischen Astronomie
: Kilar. Ueber die Anwendung des spherischen Bogenschnittes...
DGK, Muenchen

KRISTAN, Božo

Uporaba fotointerpretacije pri prostorskih raziskavah / nosilca Ivan Buder, Božo Kirstan ; sodelavci Dušan Dukič, Kostja Divjak, Janez Jemec, Milan Nikolič, Milan Orožen, Marjan Podobnikar, Janez Rupreht, Ladislava Rupreht ; IGZ. - 1973. - 119 str. : ilustr. ; 30 cm
Raziskovalna naloga za SBK
: Kristan: Fotointerpretacija. - (Prostorski informacijski sistem : zasnova ; 3)

METODOLOGIJA vrednotenja kmetijskih zemljišč SR Slovenije : za regionalno prostorsko planiranje / IGZ in Biotehnična fakulteta, katedra za tla in prehrano rastlin. - 1974
Tekst naloge napisala Ladislava Rupreht, IGZ
Kopirano v nekaj izvodih

MRAVLJE, Dušan

Predlog uputstva za rad sa automatskim nivelirima kod izvršenja radova na nivelmanu visoke tačnosti / Dušan Mravlje ; IGF. - 1969. - 18 str. : ilustr. ; 29 cm
Raziskovalna naloga za SGU
Kopirano v 5 izvodih

MRAVLJE, Dušan

Meritve deformacij gradbenih konstrukcij in gradbenih elementov s fotogrametričnimi metodami / Dušan Mravlje ; IGF. - 1970. - 31 str. : ilustr. ; 30 cm
Interna raziskovalna naloga IGF
Kopirano v 3 izvodih

MRAVLJE, Dušan

Možnost uporabe fotogrametričnih metod pri preiskavi gradbenih konstrukcij / Dušan Mravlje, Jože Boštjančič ; IGF. - 1973. - 90 str. : ilustr. ; 30 cm
Raziskovalna naloga za ZRMK
Kopirano v 5 izvodih

PETKOVŠEK, Zdravko

Določitev optimalne metode prenosa podatkov in optimalne gostote mreže reliefa Slovenije za digitalno uporabo / nosilec Zdravko Petkovšek ; sodelavci Tomaž Banovec, Andrej Hočevar, Jurij Kunaver ; IGZ. - 1972. - 74 str. : ilustr. ; 30 cm
Raziskovalna naloga za SBK
Razmnoženo v 50 izvodih

PODOBNIKAR, Marjan

Register teritorialnih enot : informacija o dosedanjem stanju / nosilec Marjan Podobnikar ; sodelavci Tomaž Banovec, Zvonimir Berlot, Anton Lesar ; IGZ. - 1974. - 50 str. : ilustr. ; 30 cm
Raziskovalna naloga za Sekretariat za pravosodje in občo upravo
Kopirano v 10 izvodih

PODOBNIKAR, Marjan

Komasacije : raziskava najboljših možnosti / nosilec Marjan Podobnikar; nalogo izdelali Jože Avbelj, Dragan Honzak, Jasim Mrkalj ; sodelavci Tomaž Banovec, Kostja Divjak, Janez Rupreht, Anton Kralj ; IGZ. - 1975. - 143 str. : ilustr. ; 30 cm
Raziskovalna naloga za SBK in Republiški sklad za kmetijstvo in gozdarstvo
Kopirano v nekaj izvodih

POGAČNIK, Andrej

Vizualno-estetske komponente v kibernetiki prostorskega planiranja : doktorska disertacija / Andrej Pogačnik ; GO FAGG. - 1974. - 358 str. : ilustr. ; 30 cm
Kopirano v nekaj izvodih

RUDL, Franjo

Primena automatskih nivelira / nosilec Franjo Rudl ; sodelavec Dušan Mravlje ; IGF. - 1969. - ilustr. ; 30 cm
Raziskovalna naloga za SGU
Kopirano v 10 izvodih

A. : Osnove i strana iskustva / Franjo Rudl. - 111 str.

B. : Ispitivanje KONI 007 / Dušan Mravlje. - 46 str.

STRITAR, Albin

Kategorizacija zemljišč : projekt:II.inventarizacija prostora v SRS / nosilec Albin Stritar ; sodelavci Tomaž Banovec, Božo Kristan, Marjan Podobnikar, Janez Rupreht, Ladislava Rupreht ; IGZ. - 1974. - 64 str. : zvd, fotoposnetki : 30 cm
Raziskovalna naloga za SBK in GU SRS
Kopirano v nekaj izvodih

STRITAR, Albin

Uporaba fotointerpretacije in tehnik remote sensing pri raziskavah tal / nosilec Albin Stritar ; sodelavci Janez Rupreht, Ladislava Rupreht, Marjan Šporar ; IGF in Biotehniška fakulteta. - 1975. - 59 str. : ilustr. in fotografije ; 30 cm
Raziskovalna naloga za RSS
Kopirano v nekaj izvodih

ŠIVIC, Peter

Banka cestnih podatkov : predraziskave / nosilec Peter Šivic ; sodelavci Tomaž Banovec, Jure Beseničar, Peter Križnar, Vida Merše, Jasim Mrkalj, Marjan Podobnikar, Marjeta Taškov, Dušan Vicentić, Vlasto Zemljič ; IGZ. - 1972. - 463 str. : ilustr. ; 30 cm
Raziskovalna naloga za Republiško skupnost za ceste
Razmnoženo v 18 izvodih

VARAHA, Branko

Raziskava vpliva variacij magnetne deklinacije na busolne meritve : (disertacija) / Branko Varaha ; GO FAGG. - Ljubljana, 1975. - 112 str. : ilustr., priloge ; 30 x 21 cm

VODOPIVEC, Florijan

Nivelman kreda / Florijan Vodopivec ; GO FAGG. - 1974. - 12 str. : ilustr. ; 30 cm
Raziskovalna naloga za rudnik živega srebra, Idrija
Razmnoženo v 10 izvodih

VODOPIVEC, Florijan

Raziskava stabilnosti nivelmanskih reperjev ljubljanske mestne mreže / Florijan Vodopivec ; GO FAGG. - 1976. - 57 str. : ilustr. ; 30 cm
Raziskovalna naloga za SBK
Razmnoženo v 10 izvodih

VREČAR, Vinko

Aerotriangulacija po blokih / Vinko Vrečar ; IGZ. - 1974. - 41 str. : ilustr. ; 30 cm
Interna raziskovalna naloga GZ SRS

ZUPAN, Karel

Proučevanje metod programiranja projektnih del pri cestogradnjah za uporabo računalnika in fotogrametrije / nosilec Karel Zupan ; sodelavci Bogdan Rihar, Marjan Rebolj, Peter Šivic ; IGZ. - 1971. - 144 str. : ilustr. ; 29 cm

Raziskovalna naloga za SBK

Kopirano v 7 izvodih

ZUPAN, Karel

Avtomatska obdelava podatkov zemljiškega katastra na Geodetskem zavodu SRS / nosilec Karel Zupan ; uvod Peter Šivic ; IGZ. - 1975. - 223 str. : ilustr. ; 30 cm

Interna raziskovalna naloga GZ SRS

Kopirano v nekaj izvodih

Bibliografija objavljenih raziskovalnih nalog

BANOVEC, Tomaž

Zasnova študije o prostorskih informacijskih sistemih : izvleček, obrazložitev, recenzija / Tomaž Banovec s sodelavci ; IGZ. - Ljubljana : Zavod SRS za RPP, 1972. - 59 str. : ilustr. ; 29 cm

"Zelene publikacije", št. 27

BANOVEC, Tomaž

Avtomatizirana kartografija za potrebe prostorskih informacijskih sistemov / Tomaž Banovec ; sodelavci Vinko Breška, Marjan Jenko, Andrej Kmet, Jernej Kozak, Božo Kristan, Milan Peterca, Peter Svetik, Karel Zupan ; IGZ. - Ljubljana : Zavod SRS za RPP, 1975. - 82 str. : ilustr. ; 29 cm

"Zelene publikacije", št. 30

BERLOT, Zvone

Kartografska obdelava krajevnih skupnosti v SRS / Zvone Berlot ; IGZ ; izdal Zavod SRS za RPP. - Ljubljana : Zavod SRS za RPP, 1975. - 48 str. : zvd ; 30 cm. - (Prostorski informacijski sistem : zasnova ; 2)

: PIS II

PREGL, Albina

Reprodukcija dokumentacije za urbano in geodetsko inventarizacijo prostora / Albina Pregl ; IGF. - 1973. - 90 str. : ilustr. ; 30 cm

Raziskovalna naloga za SBK

Tiskano v 225 izvodih v l. 1976

DOKUMENTACIJA virov prostorskih informacij v SRS / uredila Gorazd Gorkič, Peter Svetik ; izdelal IGZ ; izdal Zavod SRS za RPP. - Ljubljana : Partizanska knjiga, 1974. - 47 str. : zvd ; 30 cm. - (Prostorski informacijski sistem : zasnova ; 1)

: PIS II

FERJAN, Marinka

Prikaz optimizacije namenskih izrab površin = Planning Optimum Land Use / Marinka Ferjan. Vodenje ničelne linije v digitalnem modelu reliefa = Drawing of the Line With Constant Slope on the Digital Terrain Model / Nežka Stare ; IGZ. - Ljubljana : GZ SRS, 1975. - VII, 49 str. : ilustr. ; 30 cm. - (Poročila ; 2)

Diplomski nalogi. Uporaba prostorskega informacijskega sistema

JENKO, Marjan

Šestavljanje risalnih podatkov za numerično vodeni koordinatograf KAC 21 = Compiling of Drafting Data for Numerically Controlled Drafting Machine Coradomat KAC 21 / Marjan Jenko ; IGZ. - Ljubljana : GZ SRS, 1974. - VII, 37, 19 str. : ilustr. ; 30 cm. - (Poročila ; 1)

Razmnoženo v 300 izvodih

KRISTAN, Božo

Fotointerpretacija : uporaba aeroposnetkov v prostorskih raziskavah / Božo Kristan ; IGZ. - Ljubljana : Zavod SRS za RPP, 1975. - 55 str. : ilustr., zvd ; 30 cm. - (Prostorski informacijski sistem : zasnova ; 3)

Izdelano na osnovi raziskovalnih nalog "Fotointerpretacija" in "Fotointerpretacijski center"

KILAR, Bogdan

Ueber die Anwendung des sphoerischen Bogenschnittes in der geodaetischen Astronomie / Bogdan Kilar ; Deutsche Geodaetische Kommission bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. - Muenchen : Bayerischen Akademie der Wissenschaften, in Kommission bei der Beck'schen Verlagsbuchhandlung, 1972. - 97 str. : ilustr. ; 30 cm. - (Reihe C: Dissertationen ; 174)

Doktorska disertacija. GO FAGG

MRAVLJE, Dušan

Geodetska dela pri postavljanju velikih jeklenih konstrukcij / Dušan Mravlje ; IGF. - 1966. - 25 str. : ilustr. ; 21 cm

Interna raziskovalna naloga IGF

Tiskano v 500 izvodih

PODPEČAN, Alojz

Prilog proučavanja deformacija i kartometrijskih problema na geografskim i tematskim kartama : disertacija / Alojz Podpečan ; GO FAGG. - Ljubljana, 1968. - 241 str. : ilustr. in priloge ; 15 x 11 cm

ROTAR, Jože

Grafični elementi in njihovi barvni efekti / nosilec Jože Rotar ; sodelavci Emil Keržan, Karla Lipovec, Ignac Perne, Tatjana Ravnikar, Branko Rojc, Irena Schiffrer ; IGF. - 1974. - 55 str. : ilustr. ; 30 cm

Interna raziskovalna naloga IGF

Tiskano v 300 izvodih

VODOPIVEC, Florijan

Merjenje vertikalnih premikov stalnih točk na potresnem področju Ljubljane / nosilec Florijan Vodopivec ; sodelavec Ivan Štupar. - Zagreb : Geodetski list 27 (1973) 1-3, pp.25-44, 4 sl.

Raziskovalna naloga za SBK

VODOPIVEC, Florijan

Določitev najbolj ustreznih enačb za oceno natančnosti mestnih nivelmanskih mrež na podlagi merjenj Ljubljane / Florijan Vodopivec. - Ljubljana : Geodetski vestnik 19 (1975) 4, pp.5-17, 6 sl.

Povzetek doktorske disertacije

PREGLED OBČINSKIH, REPUBLIŠKIH IN ZVEZNIH PREDPISOV, ki neposredno ali posredno zadevajo geodetske dejavnosti

Nekajkrat so mi že kolegi potožili, da jim je zelo težko pripravljati besedila kot osnutke za razne odloke, ki naj bi jih v zvezi z geodetsko dejavnostjo sprejela občinska skupščina. Prav gotovo je to problematika, ki zahteva precejšnjo "pismenost" posameznika, pa tudi znanja s področja prava nam manjka in seveda izkušenj. Res je tudi, da smo o tej problematiki tudi v našem strokovnem glasilu malo pisali, obravnavali je nismo niti na naših geodetskih dnevih in drugih strokovnih posvetovanjih. In vendar je priprava gradiva za razne odloke zelo odgovorno delo, ki se mu mnogi med nami ne bomo mogli izogniti.

V tej naši rubriki sicer za sedaj ne bomo posredovali nobenega recepta, temveč bomo le navajali posamezne pravne akte občinskih skupščin, ki neposredno zadevajo geodezijo ali pa so z njo tesno povezani. Menim, da bo tak informativni pregled le izpolnil nekaj nalog:

- s tega področja nas bo sproti obveščal o stanju v vseh občinah v Sloveniji,
- seznanjal nas bo z možnostmi pridobivanja ustreznih vzorcev,
- omogočal bo poenotenje tako v vsebinskem kot terminološkem smislu in končno bo
- vsem koristna informacija.

Zaradi navedenih nalog in pa tudi vzrokov, o katerih bom zelo na kratko razglabljal v sklopu tega prispevka, se mi zdi, da bo pregled občinskih predpisov, ki neposredno ali posredno zadevajo geodetsko dejavnost, koristen večini bralcev. Ker pa moramo biti seznanjeni tudi z ustreznimi zveznimi in republiški predpisi (zakoni, odloki, pravilniki itd.), smo v pregled zajeli tudi te. Tako bomo imeli od leta 1975 dalje zbrano gradivo s področja predpisov, ki tako ali drugače zadevajo našo dejavnost in so nam pri delu stalno ali občasno potrebni.

Ker rubriko šele uvajamo, sem za to številko izbor pripravil sam. Izbral sem naslednje skupine:

- a) zvezni predpisi, ki so zanimivi za našo dejavnost,
- b) geodetski republiški predpisi in drugi republiški predpisi, ki zadevajo geodetsko dejavnost ter
- c) občinski predpisi naslednjih vsebinsko zaokroženih skupin:
 - oblikovanje novih, ukinitve, preimenovanja in spremembe mej katastrskih občin,
 - prepovedi parcelacije in prometa z zemljišči,
 - novosti v zvezi z občinskimi geodetskimi upravami,
 - pooblastitve v zvezi z geodetskimi storitvami,
 - programi in financiranje geodetskih del.

Pričakujemo torej vaše sugestije, na osnovi katerih bomo pregled dopolnili, ga razširili ali skržili. Že sam sem bil, recimo, v dilemi v zvezi z odloki, ki obravnavajo kmetijski maksimum, spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč, določitev mej krajevnih skupnosti itd.

Na startu te rubrike moram seveda tudi povedati, da celotni register zakonodaje, ki posega v prostor za SR Slovenijo, vodi dokumentacijski oddelk Zavoda za družbeno planiranje, področja za prostorsko planiranje, Ljubljana, Šaranovičeva 12 (v prostorih nove poslovne zgradbe Geodetskega zavoda SRS). Iz tega registra, ki ga v celoti objavljajo v Informativnem biltenu, bomo tudi mi črpali naše preglede.

Večina bralcev vestnika je že po tem opisu lahko ugotovila kje in kako pridobiti tekste želenih predpisov. Dokumentacijski oddelk omenjenega zavoda ima na voljo vsa uradna glasila in kopirne stroje in vam lahko posreduje vse kopije zahtevanih odlokov.

Gradivo v tej številki obsega celotno leto 1975 in prvo trimesečje letošnjega leta. Vsaka naslednja številka pa bo vsebovala pregled za preteklo trimesečje.

Čeprav nisem imel namena, bi le napisal nekaj obrobni misli v zvezi z občinskimi predpisi. Že z bežnim pogledom ugotovimo, da jih največ obravnava prepoved prometa z zemljišči in prepoved parcelacije. Ti so sicer vezani na zakon o urbanističnem planiranju, potrebno pa je tudi sodelovanje geodetov. Vsi drugi odloki, med njimi jih je največ v zvezi s spremembami katastrskih občin, pa obravnavajo "čisto" problematiko naše stroke.

Ker sta vsebinska neenotnost in terminološka zmeda ena izmed značilnosti naših pravnih aktov, menim, da je poenotenje vsebine in terminologije ena izmed osnovnih nalog, ki ji moramo pri nadaljnjem delu posvetiti vso pozornost. Zato priporočam, da temeljito proučite že sprejete ustrezne odloke, predvsem se lotite ustvarjanja svojega "modela". Prihranili si boste dosti truda, obenem pa boste vsebinsko poenotili zadevno gradivo. Glede poenotenja terminologije priporočam uporabo urbanističnega terminološkega slovarja, ki ga je pred kratkim izdal Urbanistični inštitut SRS in obsega pojme vseh potrebnih dejavnosti.

Pa si oglejmo, kaj smo pripravili za to številko:

Leto 1975:

a) Zvezni predpisi:

Uredba o merilih, po katerih se določajo za ljudsko obrambo pomembni podatki, in o ukrepih za njihovo zavarovanje

- UL SFRJ, št. 6-76/75

Odlok o snemanju iz zraka, objavljanju aerofotografskih posnetkov in postopku za izdajanje dovoljenja za snemanje iz zraka za izmeritev in raziskave zemljišč na določenih območjih jugoslovanskega ozemlja

- UL SFRJ, št. 6-78/75

Pravilnik o merilih, po katerih se določa katere za oborožene sile pomembne podatke je treba varovati kot državno ali vojaško tajnost, in o načinu njihovega zavarovanja

- UL SFRJ, št. 12-76/75

Odlok o spremembi odloka o razširitvi mejnega pasu na posameznih delih državne meje

- UL SFRJ, št. 14-188-75

b) Republiški predpisi:

Odlok o določitvi meja vodnih območij v SR Sloveniji

- UL SRS, št. 6-234/75

Odredba o obnovi gozdnogospodarskih načrtov gospodarskih enot

- UL SRS, št. 12-572/75

Navodilo o tem, kakšna vodnogospodarska dokumentacija je potrebna za pridobitev vodnogospodarskih smernic, vodnogospodarskega soglasja in vodnogospodarskega dovoljenja in kaj morajo vsebovati vodnogospodarske smernice, vodnogospodarsko soglasje in vodnogospodarsko dovoljenje

- UL SRS, št. 16-728/75

Zakon o rudarstvu

- UL SRS, št. 17-794/75

Navodilo za razvrstitev zemljišč za potrebe kmetijstva z občinskim prostorskim planom oziroma urbanističnim programom občine

- UL SRS, št. 18-850/75

Odlok o razvrstitvi območij v SR Sloveniji v območja onesnaženosti zraka za potrebe varstva zraka

- UL SRS, št. 21-1016/75

Zakon o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena

- UL SRS, št. 24-1184/75

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o kmetijskih zemljiščih

- UL SRS, št. 24-1186/75

Sklep o določitvi programa geodetskih del za leto 1975

- UL SRS, št. 25-1227/75

Navodila za izvajanje komasacij kmetijskih zemljišč

- UL SRS, št. 25-1229/75

c) Občinski predpisi:

Odlok o spremembi območja nekaterih katastrskih občin (Celje)

- UL SRS, št. 9-439/75 (CELJE)

Odlok o splošni prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč ter prepovedi graditve in spremembe kulture zemljišč na območju, kjer je predvidena izdelava zazidalnega načrta "DOBRNA"

- UL SRS, št. 21-1045/75 (CELJE)

Odlok o ukinitvi in priključitvi nekaterih katastrskih občin

- UV obč. Domžale, št. 7/75 (DOMŽALE)

Odredba Izvršnega sveta SOb Gornja Radgona o pooblastitvi Geodetske uprave za izvedbo lokacijske dokumentacije

- UO MS, št. 9-97/75 (GORNJA RADGONA)

Odlok o razglasitvi splošne prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč ter prepovedi graditve in spremembe kulture zemljišč na območju zazidalnega načrta Stična - Vir S 1 in S 1

- UL SRS, št. 26-1312/75 (GROSUPLJE)

Odlok o razglasitvi splošne prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč ter prepovedi graditve in spremembe kulture zemljišč na območju k.o. Slivnica, za katerega se izdeluje zazidalni načrt

- UL SRS, št. 26-1313/75 (GROSUPLJE)

Odlok o razglasitvi splošne prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč ter prepovedi graditve in spremembe kulture zemljišč na območju k.o. Šmarje, za katerega se izdeluje zazidalni načrt

- UL SRS, št. 26-1314/75 (GROSUPLJE)

Odlok o razglasitvi splošne prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč ter prepovedi graditve in spremembe kulture zemljišč na območju zazidalnega načrta Studenec S 1 in S 2

- UL SRS, št. 26-1315/75 (GROSUPLJE)

Odlok o spremembi odloka o splošni prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč, prepovedi graditve in spremembe kulture zemljišča na posameznih območjih občine Kranj

- UV Gorica, št. 23-286/75 (KRANJ)

Odlok o spremembi območij in preimenovanju katastrskih občin Svetina in Tremerje
- UV Laško, št. 8-68/75 (LAŠKO)

Odlok o splošni prepovedi prometa, parcelacije, graditve in spremembe kulture zemljišč, ki so predvidena za gradnjo na območju občine Lenart
- UL SRS, št. 27-1367/75 (LENART)

Odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o razglasitvi splošne prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč in graditve na zavarovanih trasah predvidenih avtocest, regionalnih in primarnih mestnih cest na območju mesta Ljubljane - za gradnjo kanalizacijskega zbiralnika Brod-Medvode, odsek Brod-Medno
- UL SRS, 16-1/75 (LJUBLJANA)

Odlok o splošni prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč, graditve in spremembe kulture zemljišč, ki so predvidena za gradnjo na območju občine Logatec
- UL SRS, št. 26-1323/75 (LOGATEC)

Odlok o razglasitvi splošne prepovedi prometa z zemljišči, parcelacije zemljišč in graditve na trasi predvidene hitre (magistralne) ceste na območju mesta Maribora
- MUV Maribor, št. 12-205/75 (MARIBOR)

Odlok o spremembi območja nekaterih katastrskih občin v občini Mozirje
- UL SRS, št. 21-1067/75 (MOZIRJE)

Odlok o splošni prepovedi prometa z zemljišči in prepovedi parcelacije na območju za katerega je predviden sprejem zazidalnega načrta v Stopičah
- SDL, št. 25-279/75 (NOVO MESTO)

Odlok o preimenovanju nekaterih katastrskih občin na območju občine Radlje ob Dravi
- MUV, 8-1/75 (RADLJE OB DRAVI)

Odlok o spremembi mej in preimenovanju katastrskih občin Marenberg - zunanji trg, Marenberg-notranji trg in Šentjanž pri Marenbergu
- MUV, 9-1/75 (RADLJE OB DRAVI)

Odlok o ustanovitvi medobčinske geodetske uprave Slovenj Gradec
- MUV, št. 3-45/75 (SLOVENJ GRADEC)

Odlok o zaščiti, prepovedi parcelacije in gradnje v območju slivniškega jezera (Šmarje pri Jelšah)
- UL SRS, št. 16-787/75 (ŠMARJE PRI JELŠAH)

Odlok o spremembi odloka o splošni prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč, prepovedi graditve in spremembe kultur zemljišč, ki so predvidena za gradnjo na območju občine Tržič
- UV Gorenjske, št. 8-85/75 (TRŽIČ)

Odlok o razglasitvi splošne prepovedi prometa z zemljišči in prepovedi parcelacije zemljišč ter graditve in spremembe kultur zemljišč na področju občine Vrhnika
- UL SRS, št. 17-839/75 (VRHNIKA)

Odlok o formiranju nove katastrske občine Izlake
- UV Zasavja, št. 4-13/75 (ZAGORJE OB SAVI)

Sklep o pooblastitvi za opravljanje posameznih geodetskih storitev, ki jih lahko opravlja tudi geodetska OZD.
- UV Zasavja, št. 8-30/75 (ZAGORJE OB SAVI)

Prvo trimesečje 1976:

a) Zvezni predpisi:

Odlok o programu statističnih raziskovanj pomembnih za vso državo, za leto 1976

- UL SFRJ, št. 2-8/76

Zakon o temeljnih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije

- UL SFRJ, št. 6-46/76

Zakon o enotni klasifikaciji dejavnosti

- UL SFRJ, št. 6-47/76

Odločba o izvedbi statističnega raziskovanja. Popis učnega osebja osnovnih in srednjih šol

- UL SFRJ, št. 7-70/76

b) Republiški predpisi:

Zakon o pristojnosti upravnih organov za odločanje in upravljanje drugih nalog na področju tuje informacijske dejavnosti

- UL SRS, št. 2-74/76

Odlok o srednjeročnem programu izvajanja in financiranja geodetskih del na območju Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976-1980

- UL SRS, št. 2-75/76

Navodilo za ugotavljanje in zamejičenje posestnih parcel

- UL SRS, št. 2083/76

Navodilo o arhiviranju in razmnoževanju v zmanjšanem formatu podatkov temeljne geodetske izmere

- UL SRS, št. 3-104/76

Zakon o določitvi zavarovanja območja za reko Sočo s pritoki (popravek št. 8/76)

- UL SRS, št. 7-293/76

c) Občinski predpisi:

Odlok o srednjeročnem programu izvajanja in financiranja geodetskih del na območju občine Brežice za obdobje 1976-1980

- UL SRS, št. 5-211/76 (BREŽICE)

Odlok o spremembi odloka o ustanovitvi medobčinske geodetske uprave

- UL SRS, št. 4-145/76 (CELJE)

Odlok o splošni prepovedi parcelacije zemljišč, graditve in sprememb kulture zemljišč na območju, kjer se predvideva izdelava zazidalnega načrta Gabrije

- PN-UO, št. 3/76 (ILIRSKA BISTRICA)

Odlok o srednjeročnem programu izvajanja in financiranja geodetskih del na območju občine Lenart za obdobje 1976-1980

- UL SRS, št. 7-317/76 (LENART)

Odlok o spremembi imena katastrske občine Sv. Lucija ob Soči v Most na Soči

- UG N. Gorica, št.1/76 (TCLMIN)

Odlok o mejah krajevnih skupnosti v občini Vrhnika

- UL SRS, št. 1-61/76 (VRHNIKA)

Odlok o spremembi območja katastrske občine Železno
- UL SRS, št. 1-72/76 (ZALEC)

Da bo pregled razumljiv, sem dolžan še nekaj pojasnil. Uporabljene kratice pomenijo:

- UL SFRJ - uradni list SFR Jugoslavije,
- UL SRS - uradni list SR Slovenije,
- UV - uradni vestnik ustrezne občine,
- SDL - skupščinski Dolenjski list,
- MUV - medobčinski uradni vestnik Maribor (Večer),
- PN UO - Primorske novice, uradne objave,
- UG - uradno glasilo ustrezne občine,
- UO MS - uradne objave Murska Sobota.

Ob številki predpisa je v oklepaju z inicialkami navedena občina. V sistemu številke pa prva pomeni številko uradnega glasila, druga številko predpisa (nekatera uradna glasila je nimajo) in tretja leto izida uradnega glasila.

Peter SVETIK

PREGLED KARTOGRAFSKE DEJAVNOSTI V SLOVENIJI

Že nekajkrat, zlasti pa na posvetovanju v Kranju decembra lani, smo ugotavljali, da nam zelo manjka sistematični pregled izdelave tako temeljnih kot tematskih kart. Tak sistematični kronološki pregled je sicer zelo težko nastaviti in voditi, kajti mnoge tematske karte nastajajo izven geodetske dejavnosti. Prepričan pa sem, da bo s sodelovanjem nas vseh tak register mogoče vzpostaviti in ga voditi ter da bomo ob koncu vsakega leta lahko predstavili zelo popolno žetev kartografskega ustvarjanja v Sloveniji.

V pregled naj bi zajeli vse temeljne (topografske, pregledne) in tematske karte v raznih merilih na ravni krajevne skupnosti, občine, regije in republike. Prav tako naj bi pregled zajel vse vrste tematik ne glede na to, ali obravnavajo področje geodezije, urbanističnega ali prostorskega planiranja, statistike, demografije, kmetijstva, gozdarstva, turizma itd. Edini pogoj naj bi bil, da je karta tiskana. V tem pregledu naj bi bili izvzeti le temeljni topografski načrti v merilih 1 : 5000 in 1 : 10.000, ker o njih vodi ažurno in popolno evidenco GU SRS; kljub temu pa bi v letnem pregledu podali grafično evidenco izdelanih listov. Vendar naj merilo za tematske karte ne bi bilo omejitvev, saj nastajajo tematske karte za potrebe krajevnih skupnosti v sorazmerno velikih merilih (KS Poljane: 1 : 6000).

Jasno je, da bo večji del tega pregleda vedno zavzemale tematske karte, ki jih izdelujemo na osnovi različnih izvedb temeljnih kart: z njihovo pomanjšavo ali povečavo, izpuščanjem nekaterih elementov itd.

Poleg takega pregleda pa se mi zdi potrebno, da bi vsaj po dva izvoda vsake kartografske edicije arhivirali na enem mestu, kjer bi bila za nadaljnje proučevanje vsem dostopna. Najprimernejše mesto se mi zdi Republiški arhiv za geodetsko dokumentacijo Geodetske uprave SRS. Tak dotok kartografskih edicij bi si morali zagotoviti v enem izmed geodetskih republiških predpisov, podobno kot velja določilo o obveznem pošiljanju vseh tiskanih edicij Narodni in univerzitetni knjižnici. Za sedaj obstoja le v zakonu o temeljni geodetski izmeri obveznost, da mora vsak, ki uporabi za izdelavo svojih kartografskih publikacij temeljne topografske načrte, temeljne topografske karte in pregledne karte SR Slovenije, odstopiti brezplačno v 30 dneh po izdaji kartografske publikacije po dva izvoda Geodetski upravi SRS.

V tej številki posredujemo nekaj podatkov, ki nam jih je v sorazmerno kratkem času uspelo nesistematično zbrati. Razdelili smo jih v dve osnovni skupini in obdelali po začasni zamisli. Modela, po katerem naj bi enotno predstavljali vsako novo edicijo, namreč še nismo sprejeli. Vendar, začeti je treba, in če se boste v ta prizadevanja aktivno vključili vsi, ki na tem področju

delate ali so vam dostopne ustrezne informacije, bomo iz teh delnih prikazov že lahko sestavili enoten in popoln register za leto 1976. V naslednje leto pa bomo lahko že sistematično startali. To naj bi bil naš skupni cilj.

Za začetek smo si zamislili, da bi vsako kartografsko edicijo prikazali z naslednjimi podatki:

- naslov,
- merilo,
- izvajalec,
- založnik,
- število barv in
- naklada.

Pričakujemo pa vaše predloge in pobude, da bi sprejeli osnovne kriterije, po katerih se bomo potem ravnali. Te kriterije bomo seveda tudi objavili v vestniku. Čimprej pa nam posredujte konkretne informacije po našem vzorcu!

V nadaljevanju objavljamo vzorec, kakšen naj bi bil tak pregled:

Temeljne karte:

1. Topografska karta merilo 1 : 25.000, izdelal VGI, Založila GU SRS s sofinancerji, štiri barve, več različnih izvedb, naklada 650.
2. Dopolnjena izdaja karte SRS, merilo 1 : 400.000, izdelal IGF, založila GU SRS, štiri barve, v različnih variantah, naklada.....
3. Dopolnjena izdaja karte SRS, merilo 1 : 750.000, izdelal IGF, založila GU SRS, štiri barve, v različnih variantah, naklada.....

Tematske karte:

1. Primernost za kopanje in čolnarjenje, merilo 1 : 400.000, avtor UI SRS, obdelal, založil in izdal Zavod za družbeno planiranje, področje za prostorsko planiranje, štiri barve, naklada 500.
2. Primernost za rekreacijo v zelenem, avtor UI SRS, obdelal, založil in izdal Zavod za družbeno planiranje, področje za prostorsko planiranje, štiri barve, naklada 500.
3. Primernost za smučanje, 1 : 400.000, avtor UI SRS, obdelal, založil in izdal Zavod za družbeno planiranje, področje za prostorsko planiranje, pet barv, naklada 500.
4. Pregled rudnih nahajališč, merilo 1 : 400.000, avtor Geološki zavod SRS, obdelal, založil in izdal Zavod za družbeno planiranje, področje za prostorsko planiranje, šest barv, naklada 500.
5. Krajevne skupnosti v SRS, merilo 1 : 400.000, dopolnjen ponatis na osnovi originala GZ in IGF, obdelal in založil Zavod za družbeno planiranje, področje za prostorsko planiranje, ena barva, naklada 500.
6. Infrastruktura v SRS 1975, merilo 1 : 750.000, izdelal in založil Zavod za družbeno planiranje, področje za prostorsko planiranje, tri barve, naklada 500.
7. Prometne nesreče v SRS leta 1975, merilo 1 : 750.000, izdelal in založil Zavod za družbeno planiranje, področje za prostorsko planiranje, ena barva, naklada 500.

8. Superstruktura v SRS 1975, merilo 1 : 750.000, izdelal in založil Zavod za družbeno planiranje, področje za prostorsko planiranje, tri barve, naklada 500.
9. Kmetijski prostorski načrt za obalno območje, merilo 1 : 50.000, izdelal IGF, založila Skupščina obalne skupnosti. Koper, štiri barve, naklada 100.
10. Bled z okolico, turistična karta na osnovi aeroposnetkov, izdelal GZ SRS, založilo Turistično društvo Bled, pet barv, naklada 60.000.
11. Krajevne skupnosti občine Nova Gorica, merilo 1 : 130.000, izdelal IGF in GU Nova Gorica, založila GU Nova Gorica, ena barva.

Tak je naš koncept in tak je naš prvi, verjetno nepopolni pregled kartografske žetve v letu 1976. Od vseh nas pa je odvisno, kdaj bo popoln. Upam, da nam bo poletni odmor dobrodošel, da bomo pripravili ustrezno gradivo že za našo tretjo številko.

Peter SVETIK

ČASTNI ČLAN ZG SLOVENIJE TOV. JAKA AVŠIČ, GENERAL PODPOLKOVNIK, PRAZNUJE SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

Te dni praznuje svoj življenjski jubilej, 80-letnico rojstva, tov. Jaka Avšič, general podpolkovnik, revolucionar, borec NOV, komunist in neutrudni graditelj naše samoupravne socialistične družbe.

Tov. Avšič se je rodil 24.4.1896 na Ježici v Ljubljani. Leta 1924 je končal višjo vojno akademijo v Beogradu. Zaradi naprednih idej je v letu 1941, takoj ob ustanovitvi OF, pristopil k organiziranemu odporu proti fašističnim zavojevalcem. Kot izkušenega vojaka, stratega, taktika in politika ga je vodstvo OF in partije imenovalo za namestnika komandanta glavnega poveljstva - štaba. Na tem položaju je s svojimi življenjskimi izkušnjami ter izkušnjami iz I.svetovne vojne prispeval k uspehu NOB in POS ter k zmagi nad fašizmom in domačimi sovražniki.

Tako kot med NOB se je tov. Avšič tudi po osvoboditvi takoj aktivno vključil v politično življenje, v boj za graditev naše socialistične samoupravne družbe, za uresničitev družbene enakopravnosti in humanizma, za družbo, ki spoštuje napredek in služi delovnemu človeku - torej tistemu, ki to družbo tudi najbolj potrebuje, ki mu pomaga, ki zanjo živi in prispeva. Tov. Avšič neizmerno spoštuje plemenitost vseh tistih, ki so darovali svoja življenja za to družbo. To moramo ceniti, zato moramo našo družbo razvijati na temeljih spoštovanja do človeka in pravičnosti do vseh. Naš cilj naj bo, da bi s skupnimi naporji in požrtvovalnostjo napravili še več za skupno blaginjo.

Tov. Avšič je bil po osvoboditvi na raznih vodilnih položajih ter opravljal razne dolžnosti: bil je komandant zaledja JLA, predsednik misije pri zavezniških silah v Nemčiji (Berlinu), ambasador v Avstriji, minister za gozdarstvo SR Slovenije, predsednik mestnega ljudskega odbora Ljubljane, član prezidija LR Slovenije, zvezni in republiški poslanec in opravljal je še druge odgovorne dolžnosti. Kot upokojeni general se še danes vsak dan nekaj ur dnevno in z vso požrtvovalnostjo in vnemo vključuje v družbenopolitično delo.

Tov. Avšič je za svoje zasluge v obeh vojnah in za družbenopolitično delo, ki jih je z uspehom opravljal, dobil partizansko spomenico 1941 ter druga visoka vojaška in civilna odlikovanja, pa tudi odlikovanja tujih držav in mednarodna priznanja.

Med občani je priljubljen in ga cenijo kot človeka borca, ki je svoje življenje posvetil graditvi socializma.

Na vprašanje, kateri trenutki njegovega življenja so bili najtežji in kateri so mu ostali v najlepšem spominu, je tov. Avšič omenil italijansko ofenzivo meseca avgusta 1942, ko so hoteli

glavni štab NOB z vsemi enotami in političnim vodstvom umakniti in se prebiti iz italijanskega obroča. Zgodilo se je, da so ponoči v dolgi koloni padli v italijansko zasedo, ki je sprožila ogenj. "Moje dotedanje življenjske izkušnje in izkušnje iz prve svetovne vojne so mi pomagale", pravi tov. Avšič, "da sem se v trenutku orientiral, prevzel komando in odločil, da užgemo po sovražniku, ter izdal čelu kolone povelje za umik po isti poti. Zaradi teme je grotila nevarnost, da se kolona razsujе. Zaščitnica je v spopadu z Italijani vzdržala in se brez izgub v redu umaknila. V temni noči tudi sovražnik ni želel tvegati zasledovanja. S takšno taktiko se je rešilo poveljstvo in vodstvo NOB. Zaradi popolne obkolitve italijanske vojske so se morali nekateri odredi deloma razkropiti ter v dobrih skrivališčih dočakati konec sovražnikove ofenzive. Na novi lokaciji v Dobrenju pa sta štab in politično vodstvo nadaljevala z normalnim delovanjem.

Najtežje trenutke pa sem preživel v Dolomitih, na odseku Šujica, marca 1943, ko je sovražnik začel veliko ofenzivo proti svobodnemu ozemlju v Dolomitih v neposredni bližini Ljubljane. Naše sile so bile prešibke, zato se je osrednje vodstvo OF in poveljstvo odločilo, da se umaknemo na Krim in dalje v Kočevski rog. Napad na osvobojeno ozemlje se je začel 18. marca s topovskim obstreljevanjem z Rožnika proti Toškemu čelu in Velikemu hribu, nato je sovražnik - Italijani, belogardisti in Nemci - na grebenu Grmada (meja med nemško in italijansko zasedbo) začel splošni napad prek Podutika proti Toškemu čelu in od Dobrove in Stranske vasi proti Šujici in Gabrju. Na teh položajih je bil 1. bataljon, na ostalih položajih pa sta branila ozemlje 2. in 3. bataljon. Sovražnikove sile so bile premočne, saj je v tej ofenzivi sodelovalo več kot 3.000 Italijanov, okoli 1.000 belogardistov in planinskih borcev italijanske divizije in okrepljene sile na meji od Toškega čela do Setnice. Tako so se v tem obroču znašli vsi dolomitski partizani, vse zaledne enote in ustanove osrednjega vodstva, vodstvo samo, terenski delavci in partizanske družine.

Na večer pred splošno ofenzivo sem se zavedal, da bo zgodaj zjutraj obroč neprebojen in da se brez večjih izgub ne bomo prebili iz njega. Zato sem si prizadeval, da bi se čimprej premaknili na Ključ, vendar pa mi to ni uspelo, ker so bile partizanske enote navezane na svoje položaje in se niso zavedale težke situacije. Tako se je zgodilo, da je ena četa ob svitanju naletela na sovražnika, se umaknila v Belško grapo, misleč, da bo tam najlažje prebila fronto in se izognila hujšim spopadom in žrtvam. Prav tam pa je bil sovražnik (Italijani, belogardisti in Nemci) najmočnejši. Zasedel je vse dominantne položaje. Tam je padlo 37 borcev. To je bil zame eden najtežjih trenutkov v življenju, čeprav nisem bil direktno odgovoren za to, smo se s celotnim vodstvom uspešno umaknili. Padli so najboljši sinovi naše domovine, ki bi nam po osvoboditvi pomagali pri graditvi naše nove družbe. V tej vojni smo izgubili 13 % slovenskega naroda, v ostali Jugoslaviji pa 9 % najboljših sinov vseh narodov Jugoslavije.

Na vprašanje, ali so med NOB imeli na voljo karte in kartografsko gradivo, je tov. Avšič dejal, da so karte izredno pomembne pri načinu partizanskega vojskovanja.

"Ko smo se umikali iz Kočevskega Roga s tov. Kardeljem, Brecljem, Leskovškom, Vrhovcem in drugimi", se spominja tov. Avšič, "je bila vsa sreča, da sem imel eno karto in tako z njo vodil vodstvo - samo ponoči - iz Roga v Ljubljano, izogibajoč se pri tem vsem naseljenim krajem.

Pomanjkanje kartografskega gradiva je nadomeščala obveščevalna služba. Vodniku in terenci, vodstva terenskih OF so nam pomagali v akcijah in bojih.

Konspiracija je bila ena naših najpomembnejših vrlin, sami dostikrat nismo vedeli, kakšna je situacija na posameznih območjih. Za ugotavljanje zgodovine NOB nam tako marsikje primanjkuje dokumentacije, npr. kartno gradivo.

Pomanjkanje kartnega gradiva nam je že v začetku boja oteževalo delo. Pozneje je prišel kartograf general Marčič in organiziral izdelavo in dobavo kart. Zaradi pomanjkljivega znanja za uporabo kart smo morali organizirati za to posebne tečaje. Partija je sicer že prej organizirala tečaje, tako da je vodilni kader lahko uspešno vodil akcije. Delo pa je bilo kljub temu oteženo, ker so posamezne brigade imele samo po eno karto. Brez kart je bilo težko določevati

pozicije in se znajti, posebno pri taktiki partizanskega vojskovanja in še posebno, ko so bile zveze otežene.

Leta 1944 se je stanje izboljšalo, ker so nam dobavljali karte zavezniki.

Vendar moram reči, da je vse to pomanjkanje nadomeščala pripravljenost ljudi, njihova revolucionarnost in težnja, da bi ustvarili nov družbeni red."

Tov. Jaki Avšiču, vojaku in borcu za nov družbeni red, humanizem, enakopravnost in enotnost naših narodov, borca za nacionalne pravice naših manjšin, Slovencev v zamejstvu borcu, ki je svoje življenje posvetil najvišjim idealom, boju za popolno svobodo in demokracijo, za samoupravni socializem, želimo ob njegovi 80-letnici še mnogo let plodnega in ustvarjalnega dela, zdravja in prijetnega počutja med nami, delovnimi ljudmi in občani. Mi geodeti še posebno cenimo njegovo delo, ustvarjalnost in globoko privrženost razvoju in napredku stroke.

Anton KOŠIR

NOVI PREDPISI, RAZISKAVE, KNJIGE, PUBLIKACIJE

NAVODILO ZA IZVAJANJE KOMASACIJ KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ. Republiški sekretar za urbanizem je v soglasju z republiškim sekretarjem za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izdal na podlagi 89. člena zakona o kmetijskih zemljiščih navodilo za izvajanje komasacij kmetijskih zemljišč, ki je objavljeno v Uradnem listu SRS, št. 25/75.

S tem navodilom so detajlno opredeljene vse faze del v komasacijskem postopku, ki so razvrščene v sedmih poglavjih:

- I. Predlog za uvedbo komasacij kmetijskih zemljišč
- II. Odločba o uvedbi komasacijskega postopka
- III. Elaborat o obstoječem zemljiškem stanju
- IV. Elaborat o ceni
- V. Razgrnitev elaborata o obstoječem zemljiškem stanju in elaborata o ceni
- VI. Nova razdelitev zemljišč
- VII. Vpisi v zemljiški knjigi

Ker bodo geodetska dela v zvezi s komasacijo zemljišča opravljale organizacije združenega dela, ustanovljene za zadeve geodetske službe, je prav, da se z zakonom o kmetijskih zemljiščih (Uradni list SRS, št. 26/73, členi 73. do 89.), in navodili za izvajanje komasacij kmetijskih zemljišč ter njuno vsebino dobro seznanijo.

Prav tako je treba opozoriti, da mora geodetski upravni organ, ki bo opravljal razgrnitev, za razgrnitveni postopek smiselno uporabljati določbe 21. in 22. člena zakona o zemljiškem katastru (Uradni list SRS, št. 16/74).

V.KOLMAN

RAZISKAVA REPRODUKCIJA DOKUMENTACIJE ZA URBANSKO IN GEODETSKO INVENTARIZACIJO PROSTORA OBJAVLJENA. Navedeno raziskovalno nalogo, katere avtor je Albina Pregl, dipl.ing.geod., in izvedbo katere sta financirala Raziskovalna skupnost Slovenije in Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo pri FAGG, je založila in izdala Geodetska uprava SRS. Ta publikacija bo vsekakor dobrodošla vsem, ki izdelujejo oziroma uporabljajo geodetske načrte in karte najrazličnejših meril, to je od "čistih" geodetskih strokovnjakov do najrazličnejših planerjev oziroma programerjev, še posebej urbanistov in planerjev v cestnem in vodnem gospodarstvu ter gozdarstvu, itd. Tudi za potrebe študija, predvsem za visoko stopnjo, bo izredno koristen pripomoček, saj poleg praktičnih nasvetov obsega tudi teoretično-analitične podatke. Da je tako, je možno ugotoviti že iz naslovov poglavij in podpoglavij:

- Uvod (zakoni o geodetski in urbanistični dokumentaciji v SRS; stanje geodetske dokumentacije; uporabnost geodetskih osnov za urbanistično dokumentacijo);
- Materiali za izdelavo originalov (dimenzijska obstojnost materialov in klimatske zahteve; papir; plastične folije; poliester; polivinilklorid (PVC); polikarbonat);
- Dimenzijska obstojnost plastičnih folij (vpliv temperature; vpliv vlage; neemulzionirane folije (risalne folije); emulzionirane folije; istočasen vpliv temperature in vlage; staranje folij);

- Načini izdelave originalov (risanje; risanje na neprozornem materialu; risanje na prozornih materialih; graviranje; opisi načrtov; montaža; montaža z lepili; montaža imen na fotomehanski način; montaža s samolepilnimi folijami);
- Sestavljanje originalov - konkretni primeri;
- Kopirni postopki (diazostopek; diazomateriali; diazokopije; obstojnost diazokopij; postopek z bikromatsko svetločutno emulzijo (FOS postopek); primernost folij za kopiranje po FOS postopku; vrste kopij; ostali postopki);
- Tisk (ofsetni tisk; mali ofset; sitotisk);
- Reprodukcijski primeri - konkretni primeri;
- Primerjava z Zahodno Nemčijo;
- Vzdrževanje načrtov;
- Ponovna reprodukcija (grafične metode razpačenja načrtov; analitične metode; regeneracija starih načrtov);
- Zaključek.

Publikaciji pa je tudi priloženih 18 kopij formata A4 različnih geodetskih in urbanističnih načrtov ter aerofotomateriala in ortofotokarte, izdelanih po različnih postopkih (diazostopek, kseroks, tisk, itd.) in na različnih materialih (safir, delfoline, topasol, pokalon, sintetični papir itd.).

O navedeni raziskovalni nalogi je avtorica pripravila obširnejše poročilo, ki je bilo objavljeno v Geodetskem vestniku št. 1/75.

Publikacija formata A4, ki obsega prek 100 strani s prilogami, je na voljo v Republiškem arhivu za geodetsko dokumentacijo (dosednji Mapni arhiv) Geodetske uprave SRS za ceno 80 S.MAJCEN

URBANISTIČNI TERMINOLOŠKI SLOVAR. Urbanistični terminološki slovar, ki je izšel pred kratkim, je plod večletnega raziskovalnega dela Urbanističnega inštituta SRS. Gradivo je kot poskus interdisciplinarne obdelave namenjeno javni razpravi z željo, da bi končno dobili tudi normativni urbanistični terminološki slovar.

Gradivo je zbrano in obdelano po načelih leksikografskega dela. Vsebuje termine s področja urbanizma in vanj vključenih ved, arhitekture, geografije, ekonomije, sociologije, geodezije, gozdarstva in kmetijstva ter okolja, prometa, komunale, turizma, trgovine, vodnega gospodarstva, statistike, demografije itd.

Obsega 2617 samostojnih gesel z razlagami in dvojnicami ter 236 podgesel, razvrščenih po abecednem redu. Knjiga obsega 425 strani, od tega:

- 320 strani slovarja in 23 strani uvodnega poglavja,
- 75 strani stvarnega registra in
- 6 strani bibliografije.

Njegov glavni namen je vsekakor zapolniti vrzel v naši strokovni terminologiji, s katero se tudi geodeti pogosto srečujemo in smo nanjo vezani. Nadalje naj bi odpravil zmedo pojmov, terminov in pojmovanj, kar je doslej povzročalo številna nesoglasja, nejasnosti in nerazumevanja. Postal naj bi osnovno pomagalo za poenotenje terminologije na tem področju.

Slovar je mogoče naročiti na Urbanističnem inštitutu SRS. Priporočam ga predvsem iz dveh razlogov:

- zaradi priprave predlogov s področja geodezije in
- zaradi poenotenja terminologije na področjih, ki zadevajo tudi geodetsko dejavnost.

P.SVETIK

TOPOGRAFSKA KARTA V MERILU 1 : 25.000, IZDELANA ZA CELOTNO SLOVENIJO. Po pogodbi z Geodetsko upravo SR Slovenije je Vojaški geografski inštitut v aprilu t.l. izdelal novo topografsko karto v merilu 1 : 25.000 za celotno območje SR Slovenije, razen za 5 listov območja Kočevskega (Ribnica, Kočevje, Čabar, Kočevska reka, Mozelj). Navedena nova topografska karta v merilu 1 : 25.000, ki je dostopna vsem organom in organizacijam, prikazuje stanje iz leta 1973 oziroma 1974. Interesenti lahko dobijo tiskane izvode kart v 5 kombinacijah v Republiškem arhivu geodetske dokumentacije Geodetske uprave SR Slovenije na podlagi pismene vloge. Na voljo so naslednje kombinacije tiskanih kart na kartografskem papirju po naslednjih cenah:

1. kombinacija - 50 din: popolna vsebina v 4 barvah, in sicer: situacija in opis - črna, relief - rjava, vodovje - modra, znaki za gozd in linija gozda - zelena, gozdne površine - zelen raster;
 2. kombinacija - 45 din: enako kot prva kombinacija, razen zelenga rastra za gozdne površine;
 3. kombinacija - 40 din: popolna vsebina, kot je v 1. kombinaciji, v 2 odtenkih sive barve, in sicer: gozdne površine v svetlejšem sivem rastru in celotna ostala vsebina v temnejši sivi barvi;
 4. kombinacija - 35 din: enako kot 3. kombinacija, razen svetlo sivega rastra za gozdne površine;
 5. kombinacija - 30 din: nepopolna vsebina v 2 barvah, in sicer: relief - rjava in vodovje - modra.
3. in 4. kombinacija sta predvideni prevsem kot osnovi za prikaz različnih tematik; tudi tiskanje teh tematik je mogoče, ker karte niso obrezane.

V letošnjem letu bo Geodetska uprava SR Slovenije tudi naročila prozorne kopije nove karte na stabilnem materialu, na osnovi katerih bo možno preprosteje izdelovati kopije same karte oziroma skupaj s posebno tematiko. Prozorne kopije na stabilnem materialu naj bi bile tudi osnova za nastavitev geodetske prostorske dokumentacije za območje celotne republike.

S.MAJCEN

NOVA IZDAJA PREGLEDNIH KART SRS V MERILIH 1 : 400.000 IN 1 : 750.000. Geodetska uprava SRS je založila in izdala drugo izdajo preglednih kart SR Slovenije v merilih 1:400.000 in 1 : 750.000. V teh kartah je opravljena reambulacija po najnovejšem stanju, odpravljene pa so tudi pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene pri prvi izdaji teh kart iz leta 1972. Celotno delo v zvezi z reambulacijo, kartografsko obdelavo in tiskom je opravil Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo FAGG v Ljubljani. Karte so tiskane v več kombinacijah z različno vsebino in prikazom posameznih elementov v različnih barvah. Tiskane karte izdaja po ceniku Republiški arhiv za geodetsko dokumentacijo (dosedanji Mapni arhiv) Geodetske uprave SRS.

Vsebina in cena posameznih kombinacij je razvidna iz naslednjega pregleda:

Pregledna karta SR Slovenije v merilu 1 : 400.000 - PK 400

Številka kombinacije	V s e b i n a	Cena 1 izvoda na belem papirju v ND
PK 400/1	NP=ČR RP=SE RS=SS HI=MO - - -	15
PK 400/2	NP=ČR RP=SE - HI=MO - - -	12
PK 400/3	NP=ČR - RS=SS HI=MO - - -	12
PK 400/4	NP=S - - HI=MO - - -	9

PK 400/5	NP=ČR	-	-	HI=MO	-	-	-	9
PK 400/6	NP=ČR	RP=SE	RS=SS	HI=MO	UO=VI	-	-	18
PK 400/7	NP=ČR	RP=SE	-	HI=MO	UO=VI	-	-	15
PK 400/8	NP=ČR	RP=SE	-	HI=MO	UO=VI	KO=VI	-	18
PK 400/9	NP=S	RP=S	-	HI=MO	UO=VI	-	-	15
PK 400/10	NP=S	RP=S	-	HI=MO	UO=VI	KO=VI	-	18
PK 400/11	NP=S	RP=S	-	HI=MO	UO=VI	-	TTN5=RD	18
PK 400/12	NP=ČR	-	-	HI=MO	UO=VI	KO=VI	-	15
PK 400/13	NP=ČR	-	-	HI=MO	UO=VI	KO=VI	TTN5=RD	18

Pregledna karta SR Slovenije 1 : 750.000 - PK 750

Številka kombina- cije	V s e b i n a							Cena 1 izvoda na belem pa- pirju
PK 750/1	NP=ČR	RS=SS	HI=MO	-	-	-	-	6
PK 750/2	NP=ČR	-	HI=MO	-	-	-	-	4
PK 750/4	NP=S	-	HI=MO	-	-	-	-	4
PK 750/6	NP=ČR	RS=SS	HI=MO	UO=VI	-	-	-	7
PK 750/7	NP=ČR	-	HI=MO	UO=VI	-	-	-	6
PK 750/8	NP=ČR	-	HI=MO	UO=VI	KO=VI	-	-	7
PK 750/9	NP=S	-	HI=MO	UO=VI	-	-	-	6
PK 750/10	NP=S	-	HI=MO	UO=VI	KO=VI	-	-	7
PK 750/11	NP=S	-	HI=MO	UO=VI	-	TTN5=RD	-	7
PK 750/12	NP=S	-	HI=MO	UO=VI	KO=VI	TTN5=RD	-	8

Stare pregledne karte iz l.1972, ki jih ima še na zalogi Geodetska uprava SRS, pa bo izdal njen arhiv po polovični ceni.

V gornjih pregledih uporabljene kratice pomenijo:

NP = naselja s prometno mrežo,
 RP = relief - plastnice,
 RS = relief - senčenje,
 HI = hidrografija,
 UO = razdelitev na upravne občine,
 KO = razdelitev na katastrske občine,
 TTN5 = razdelitev na liste temeljnih
 topografskih načrtov 1 : 5000

ČR = črna barva,
 SE = sepia barva,
 S = siva barva,
 SS = dvakrat siva barva,
 MO = modra barva,
 VI = vijoličasta barva,
 RD = rdeča barva.

S. MAJCEN

RAZNE NOVICE IN ZANIMIVOSTI

REPUBLIŠKI SVET ZA VPRAŠANJA DRUŽBENE UREDITVE OBRAVNAVAL GEODETSKO PROBLEMATIKO. Republiški svet za vprašanja družbene ureditve je 17. maja obravnaval sistem-ska vprašanja v zvezi z zakonom o geodetski službi. Po dolgotrajni in izčrpni razpravi so bila sprejeta priporočila, po katerih naj bi se zgradba zakona konceptualno izpopolnila, predvsem pa naj bi se z zakonom uredili odnosi in dolžnosti geodetskih uprav v občinah in republikah, glede organizacij za izvajanje del pa samo splošni pogoji in kriteriji. Operativno izvajanje del ostane dejavnost posebnega družbenega pomena, ki ga izvajajo za to ustanovljeni zavodi (republiški in občinski), dela pa v skladu s programi glede na pristojnosti in racionalnosti izvajanja poverjajo odgovorne geodetske uprave. Geodetska uprava SRS je že opravila uvodne konsultacije s sekretariatom IS za zakonodajo, vendar zaradi sistemske narave sprememb in nekaterih sklepov sveta, ki jih bo potrebno še razjasniti, predloge novega zakona ne bo mogoče pripraviti v kratkem času. Svet je tudi priporočil, naj se takoj ustanovi iniciativni odbor za poslovno združenje obstoječih geodetskih zavodov.

M.ČRNIVEC

IZVRŠNI SVET POOBLASTIL GEODETSKO UPRAVO SRS, DA SPREJEMA LETNE PROGRAME GEODETSKIH DEL. Na podlagi zakona o temeljni geodetski izmeri in zakona o zemljiškem katastru kot tudi odloka o srednjeročnem programu izvajanja in financiranja geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1976-1980 je izvršni svet skupščine SR Slovenije na seji 22.4. t.l. sprejel sklep o pooblastitvi Geodetske uprave SR Slovenije, da sprejema letne programe geodetskih del v letih 1976-1980.

S.MAJCEN

PRIPRAVE NA PONOVRNO UGOTAVLJANJE KATASTRSKEGA DOHODKA. Pravna ureditev katastrskega dohodka je bila do ustavnih sprememb v 1971. letu v pristojnosti federacije. Z uveljavitvijo dopolnil k zvezni in republiški ustavi pa je bilo področje katastrskega dohodka prenešeno v zakonodajno pristojnost republike, ki mora vsebino, način in postopek o ugotavljanju katastrskega dohodka urediti s svojimi predpisi. V zvezi s tem je izvršni svet SR Slovenije že določil besedilo predloga za izdajo zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka. Predlog je sedaj v skupščinski razpravi in bo zakon letos predvidoma sprejet.

Zaradi precejšnje razlike med katastrskim dohodkom, ki je bil izračunan v 1964. letu in dohodkom, ki se dosega sedaj, je predviden ponoven izračun katastrskega dohodka. SR Hrvatska in SR Bosna in Hercegovina sta začeli ugotavljati katastrski dohodek že v letu 1976, ostale republike pa ga bodo predvidoma izračunale v letu 1977 in bo stopil v veljavo 1978. leta. Zdaj se pripravlja medrepubliški dogovor o osnovah metodike za izračun katastrskega dohodka.

D.HANZAK

SLOVENSKA ENCIKLOPEDIJA. Založba Mladinska knjiga je začela priprave za izdajo Slovenske enciklopedije. Celotno delo bo zasnovano kar najobširneje.

Slovenci še nimamo enciklopedije, ki bi slovenski narod, Slovenijo in slovenstvo prikazala zaokroženo in popolno ter v taki obliki, da bi bila slovenska (nacionalna) enciklopedija. V minulih desetletjih je sicer bilo nekaj leksikalnih poskusov, ki pa niso bili enciklopedijske narave.

Slovenska enciklopedija bo zajela vse podatke, ki so za Slovence bistveni, pomembni in značilni. Enciklopedija bo z znanstveno obdelavo gesel po čimbolj popolnem geslovníku in po enotni metodi vsestransko prikazala vsa področja družbenega življenja Slovencev, odkar so se pojavili v zgodovini, od najstarejše preteklosti do danes.

Slovenska enciklopedija bo dala izčrpne informacije in razlage o vsakem pomembnem pojmu, problemu ali posebnosti. Na strnjen način bodo orisane tudi vse osebnosti, ki so neposredno vplivale na oblikovanje slovenskega naroda na raznih področjih narodnega življenja.

Slovenska enciklopedija bo podala reprezentativni znanstveni prerež vsega, kar je povezano s Slovenci, z njihovim razvojem in njihovimi dosežki, predvsem pa dokumentiran prikaz stopnje, ki smo jo Slovenci dosegli v svobodni, socialistični, neodvisni samoupravni skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti. Enciklopedija bo Slovence objektivno in dostojno predstavila tujim narodom in bo najpopolnejši vir vsakomur, ki bo želel natančneje spoznati Slovence in dobiti sodoben, objektivni in zanesljiv odgovor na kakršnokoli vprašanje v zvezi z našim razvojem, našimi dosežki in našim mestom v človeški skupnosti.

Snov, ki jo bo zajela Slovenska enciklopedija, je razdeljena najprej na štiri osnovna področja, in sicer: humanistične vede, naravoslovne vede, tehnične in uporabne vede ter ostalo. Vsako področje je razdeljeno na skupine, ki obsegajo po več sorodnih ved.

V območju tehničnih znanosti bo v posebni skupini obširneje obravnavana tudi geodezija (s svojimi vejami: topografijo, fotogrametrijo, kartografijo, katastri nepremičnin, avtomatskim računanjem, obdelavo podatkov itd.)

Uredniški odbor je pripravil že osnutek geslovníka, ki bo poslal posameznim društvom, organizacijam in posameznikom v razpravo s prošnjo, da pošljejo nanj svoje pripombe. Sledila bo uskladitev geslovníkov s posameznimi skupinami.

Pomembno in nujno potrebno bo sodelovanje vseh geodetskih strokovnjakov pri pripravi gradiva iz geodetske dejavnosti za slovensko enciklopedijo. Prepričani smo, da bo vsak geodet, ki ga bomo prosili za sodelovanje, nalogo z veseljem prevzel in obdelal.

Člani uredniškega odbora
skupine za geodezijo
(Ivan GOLOREJ)

PROSTORSKI KATASTRSKI OPERAT IN GEODETSKA PROSTORSKA DOKUMENTACIJA OBČINE VELENJE. V 39. členu zakona o zemljiškem katastru piše, da so dolžne občine najpozneje v 5 letih od uveljavitve tega zakona naložiti prostorski katastrski operat. Nikjer ni rečeno, da moramo obvezno čakati do leta 1979, ko bo rok potekel, temveč se lahko lotimo del takoj. Potrebna pa so dodatna navodila, da bi v prihodnosti gradivo enotno uredili. Namen tega sestavka je opozoriti na sistematično in enotno urejene prostorske podatke v vseh občinah. Mimogrede povedano, je celjsko geodetsko društvo dalo hvale vredno pobudo v uskladitvi nekaterih problemov iz geodetske stroke na območju celjske regije, med drugim tudi glede kartografske dejavnosti.

Najpomembnejše se nam zdi, da za celotno občino priskrbimo karte in načrte v merilih, ki so bolj ali manj standardni, in seveda uvedemo tak sistem dela, da jih sproti vzdržujemo. Za občino Velenje imamo poleg katastrskih, katastrsko-topografskih in topografskih načrtov, ki pa ne pokrivajo enotno vse občine, še naslednje, ki pokrivajo celotno območje občine:

- topografske načrte	1 : 2500	(povečava s karte 1 : 5000)
- topografske načrte	1 : 5000	
- katastrsko pregledno karto	1 : 5000	(v istem formatu kot ODK)
- topografske načrte oziroma karto	1 : 10.000	
- topografsko karto	1 : 25.000	
- občinsko karto	1 : 50.000	

Velika prednost sistematično urejenih geodetskih osnov je ravno to, da pokrivajo celotno območje občine, tako da pri zbiranju raznih podatkov nimamo težav. Lahko rečemo, da smo v takšni situaciji, da praktično lahko ponudimo vsakemu interesentu geodetske osnove v tistem merilu, ki si jih želi. No, še vedno pa imamo dosti zahtevkov za načrte v merilu 1 : 200, ki jih z optičnim pantografom povečujemo iz merila 1 : 1000. Naša uprava je namreč po odloku o varstvu zelenih površin dolžna vzdrževati tudi kataster zelenih površin, ki služi za urejanje zelenic.

Ko smo začeli zbirati prostorske podatke, smo ugotovili, da je take podatke mogoče zelo enostavno dobiti na osnovi ustnih izjav in jih prenesti v ustrezne ozalidne kopije. Jasno pa je, da tako zbrani podatki ne zadoščajo za pravno uveljavitev in sprotno vzdrževanje. Za vse zbrane podatke (prostorske narave) si moramo pridobiti ustrezne listine.

Naj naštejemo nekaj prostorskih podatkov, ki so zbrani v naši upravi, nimamo pa še popolnoma ustreznih urejenih listin:

1. Meje krajevnih skupnosti - v statutih KS mora biti člen o točnih mejah; akcija poteka preko SZDL.
2. Zaščiteni in varovalni gozdovi - obstojajo odločbe, ki jih bo treba dopolniti - pristojen je oddelek za gospodarstvo.
3. Lovske družine - obstaja odločba bivšega OLO Celje.
4. Zazidalni načrti - odloki o zazidalnih načrtih obstojajo.
5. Območja prepovedi parcelacije - ustrezni odloki obstajajo.
6. Zaščitene kmetije - ustrezni odlok obstaja.
7. Statistični okoliši - pripravljamo predlog sprememb republiškega zakona v sodelovanju z zavodom za statistiko SRS.
8. Meja mesta - obstaja odlok občinske skupščine, ki ga mora sprejeti še republiška skupščina (v pripravi).
9. Ureditev ulic in cest v mestih - na osnovi pregledne karte se mora izdati odlok - v pripravi.
10. Kataster zelenic - ustrezno določilo v odloku obstaja.
11. Kataster hišnih števil - treba je izdati ustrezni odlok.

V pripravi je še nekaj prostorskih podatkov, vendar smo se odločili, da bomo do sprejetja urbanističnega programa občine, ki mora biti sprejet v tem letu, počakali in potem vso dokumentacijo na novo pregledali in uredili. Vendar se takoj zastavlja vprašanje tehnične narave kako to sistemsko urediti tako glede grafične predstavitve kot glede pravne dokumentacije, da bo evidenca enostavna, hitro razumljiva in primerna za sprotno vzdrževanje. Tu pa seveda pričakujemo pomoč v obliki pravnih predpisov od Geodetske uprave SRS.

Geodetski zavod Celje kaže pripravljenost, da vsaj v naši regiji poenotimo najbolj bistvene elemente teh zasnov. Tako je že izdelana lična publikacija Občina Velenje v prostoru 1976. Kot osnova za izdelavo raznih tematik je služila posebej izdelana pregledna topografska karta občine v merilu 1 : 50.000. V tej osnovni karti so prikazani naselja, prometno omrežje (ceste, železnice), vode in višinska predstava ter meja občine. Naselja so razvrščena po številu

prebivalcev, ceste so kategorizirane, višinska predstava pa je upodobljena s senčenjem in plastnicami. Osnovna karta je tiskana v več kombinacijah z različno vsebino in v različnih barvah. V publikaciji so obdelane naslednje tematike: krajevne skupnosti, brezprašna cestišča z bencinskimi črpalkami, katastrske občine, geodetska dokumentacija, rudarstvo - faze ugreznja in proizvodnja lignita. V kratkem pa bodo tiskane še naslednje tematike: lovske družine, planinska Šaleška pot, varovalni in zaščiteni gozdovi ter nadmorska višina 600 metrov. Poleg tega se predvideva tisk vrste drugih tematik, kot so: povzetek urbanističnega programa občine, pregled urbanistične dokumentacije, spomeniško varstvo, mineralne surovine, avtobusni promet, PTT omrežje, elektro omrežje, vodovod, razpored trgovin, šolstvo, zdravstvo, kultura, itd. Za platnice publikaciji je uporabljena pregledna karta SRS 1 : 400.000. Vsa kartografska dela je opravil Geodetski zavod Celje, tisk Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo v Ljubljani, izdajatelj publikacije pa je Geodetska uprava Velenje.

Zanimanje za posamezne karte je zadostno, tudi po šolah, tako da s prodajo posameznih kart ne bi bilo večjih težav.

I.GABER

UPORABA ŽEPNEGA KALKULATORJA HP-25 V GEODETSKI SLUŽBI. Tvrdba Hewlett-Packard je v letu 1974 ponudila tržišču nov žepni kalkulator HP-25. Ta kalkulator pomeni še korak naprej od prejšnjih HP-35 in HP-45, ki se že precej uporabljata v geodetski praksi in sta znana po svojih odličnih lastnostih.

Bistven korak naprej v primerjavi s HP-35 in HP-45 je v tem, da lahko vtipkamo program za posamezno računsko operacijo in samo z vtipkanjem podatkov takoj dobimo rezultat ali pa celo več rezultatov (npr. koordinate y, x iskane točke, dolžino in smerni kot med dvema točkama, kote α, β, γ , v trikotniku itd.).

Vsak strokovnjak, ki vsaj malo obvlada računanja na HP-35 ali HP-45 se bo z lahkoto privadil tudi na HP-25. Samo programiranje je neverjetno preprosto in lahko vsak geodetski strokovnjak preizkusi svoje računске sposobnosti. Zmogljivost programiranja na HP-25 je 49 ukazov, kar zadošča za veliko večino računanj, ki se uporabljajo v vsakodnevnih praksi, zlasti pri vzdrževanju zemljiškega katastra in zakoličevanjih.

Kalkulator HP-25 bi lahko v precejšnji meri nadomestil večje namizne računalnike, zlasti v manjših geodetskih upravah, ki nimajo možnosti, da bi nabavile namizni računalnik. Z nabavo teh kalkulatorjev bi zelo poenostavili analitično računanje koordinat detajlnih točk in račun površin pri parcelacijah. Strokovnjakom, zaposlenim v geodetskih delovnih organizacijah, lahko ta kalkulator izredno olajša delo na terenu, saj lahko takoj izračunamo manjše poligone, koordinate detajlnih točk, površine parcel, elemente za zakoličenje in podobno.

Obžalovanja vredno je, da teh kalkulatorjev ne morejo kupiti delovne organizacije oziroma upravni organi zaradi uvoznih omejitev, čeprav domača elektronska industrija zaenkrat še ne proizvaja kalkulatorjev, ki bi bili vsaj približno enakovredni HP-45 oziroma HP-25. Nakup je možen le prek zasebnega deviznega računa, prodaja pa jih Iskra Standard po dokaj ogodni ceni in z garancijo 12 mesecev. Podrobnejše podatke lahko dobi vsakdo pri uvozniku.

Vsak geodetski strokovnjak lahko dobi že izdelane geodetske programe pri nekaterih delovnih organizacijah. Za Ljubljanski geodetski biro, kjer sem zaposlen, lahko navedem, da ima izdelanih ca. 30 programov za razna geodetska računanja na HP-25. Zaradi preprostega programiranja bi bilo priporočljivo, da se čim več geodetskih strokovnjakov preizkusi pri sestavljanju programov ter izmenjuje s kolegi svoje izkušnje, saj programiranje na tem kalkulatorju omogoča prave strokovne ekshibicije.

B.KREN

NAČRT ZA OBRAMBO PRED POPLAVAMI NA KARTI V MERILU 1 : 10.000. Republiški sekretar za ljudsko obrambo je izdal na podlagi zakona o vodah (Uradni list SRS, št.14-136/74) navodilo o vsebini načrta za obrambo pred poplavami, ki je bilo objavljeno v Uradnem listu SRS št. 10-392/76. V tem navodilu je med drugim določeno, da načrt za obrambo pred poplavami vsebuje tudi meje poplavnega območja, na katerem se izvajajo obrambni ukrepi, ki morajo biti vrisane na karti v merilu 1 : 10.000. Navedeni načrt vsebuje tudi kataster obrambnih objektov ter načrte obrambnih objektov ter podolžne in prečne profile nasipov. Po zakonu o vodah se z načrtom za obrambo pred poplavami določajo ukrepi in dela, ki so potrebna za obrambo pred poplavami in hudournimi vodami na določenem območju. Navedeni načrt pripravi vodna skupnost (ali širša vodna skupnost), sprejme pa ga občinska skupščina S.MAJCEN

SEMINAR O NAVODILU ZA UGOTAVLJANJE IN ZAMEJNIČENJE POSESTNIH MEJA. Geodetska uprava SR Slovenije je v mesecu marcu 1976 organizirala "bazenske" seminarje o navodilu za ugotavljanje in zamejničenje posestnih meja. Tako je bilo organiziranih pet seminarjev, in sicer:

- v Ljubljani - za delavce Geodetskega zavoda SRS in delavce Ljubljanskega geodetskega biroja,
- v Gorici - za delavce geodetskih upravnih organov in geodetskih organizacij združenega dela primorske regije,
- v Celju - za delavce geodetskih upravnih organov in geodetskih organizacij združenega dela celjske regije,
- v Mariboru - za delavce geodetskih upravnih organov in geodetskih organizacij združenega dela mariborske regije,
- v Ljubljani - za delavce geodetskih upravnih organov dolenske, gorenjske in ljubljanske regije.

Seminarje je vodil načelnik oddelka za zemljiški kataster pri GU SRS tov. Ukmar Zorko, ki je uvodoma obrazložil glavne značilnosti in vsebinsko zasnovo navodila za ugotavljanje in zamejničenje posestnih meja, nato pa odgovarjal na konkretna vprašanja v zvezi z izvajanjem upravnega postopka po navodilu.

Napovedani seminarji so brez dvoma dosegli svoj namen, saj so pokazali izredno zanimanje geodetov za upravo ureditev zadev zemljiškega katastra. V.KOLMAN

DELO O ZAKONU O GEODETSKI SLUŽBI. Časopis Delo je dne 18.5. t.l. poročal o seji republiškega sveta za družbeno ureditev, ki je dan poprej razpravljala tudi o predlogu zakona o geodetski službi. V podnaslovu prispevka je poudarjeno, da predlog zakona o geodetski službi zapostavlja policentrično ureditev. V prispevku je rečeno, da je zakon preveč zasnovan od republiške geodetske uprave in Geodetskega zavoda SRS navzdol in da pomeni postavljanje občin in drugih geodetskih zavodov v drugi plan zanemarjanje načela policentrične razporeditve geodetske operative. Omenjeno je tudi, naj zakon ustvari možnosti za združevanje dela in sredstev geodetskih zavodov za enakopravno prevzemanje in čimbolj racionalno opravljanje geodetskih nalog. S.MAJCEN

DOLENJSKI LIST IN KARTOGRAFIJA. V št. 12 z dne 18. marca 1976 je Dolenjski list objavil obsežen prispevek o kartografski dejavnosti Geodetske uprave občine Novo mesto. Prispevek ima naslov Iz novomeške delavnice zemljevidov in podnaslov Novomeška geodetska uprava je začela opravljati pionirsko delo na področju domače kartografije. V prispevku je na podlagi pogovora z načelnikom Geodetske uprave Novo mesto tov. Alojzom Pucljem podana problematika izdelave, predvsem pa uporabe pregledne karte mesta Novo mesto v merilih 1 : 5.000, 1 : 10.000 ter 1 : 20.000 ter pregledne karte občine Novo mesto v merilu 1 : 50.000. O nadaljnjem razmahu oziroma potrebah po kartografskih izdelkih v občini Novo mesto je tov. Pucelj za konec

pogovora povedal: "Praviloma naj bi ne bilo večjega kraja (npr. sedeža krajevne skupnosti, industrijsko razvitega središča), ki bi bil brez svojega "zemljevida". To poudarjam tudi zato, ker lahko dobra karta nadomesti debele referate in druge spise; kdor zna karto brati, lahko v nekaj minutah dobi vrsto najrazličnejših informacij, takih, ki bi jih sicer dobil z napornim prebijanjem skozi kupe popisanega papirja. Danes pa človek najbrž nima časa za bralni maraton".

S.MAJCEN

SR SRBIJA SPREJELA NOV ZAKON O IZMERI IN ZEMLJIŠKEM KATASTRU. V službenem glasilu SR Srbije (št. 11 od 27. marca 1976) je objavljen nov zakon o izmeri in zemljiškem katastru. S tem se spreminja zakon iz leta 1971. V zvezi s spremembami je posebej zanimivo, da prevzemata določene republiške pristojnosti glede reševanja pritožb v zvezi z izmeritvijo in zemljiškim katastrom medobčinska regionalna skupnost ter mesto Beograd.

S.MAJCEN

SRBIJA SPREJELA PRAVILNIK ZA KATASTER VODOV IN PODZEMNIH OBJEKTOV. V skladu z republiškim zakonom o katastru vodov in podzemnih naprav SR Srbije je Republiška geodetska uprava SR Srbije predpisala Pravilnik o izdelavi in vzdrževanju katastra vodov in podzemnih objektov, ki je objavljen v Uradnem listu (Službeni glasnik) SR Srbije št. 9/76. Pravilnik obsega poglavja: splošne določbe, izdelava katastra, vzdrževanje katastra ter kot priloge med drugim znake za vode in podzemne objekte ter opisa geodetskih načrtov vodov in podzemnih objektov za merila 1 : 500 in 1 : 1000.

S.MAJCEN

IZ SEZNAMA MERSKIH ENOT. Z zakonom o merskih enotah in merilih (Uradni list SFRJ, št. 13-175/76) je objavljen kot njegov sestavni del tudi Seznam merskih enot, v katerem je med drugim določeno tudi naslednje:

I.

Merske enote mednarodnega sistema merskih enot (SI)

1. Za dolžino

Enota za dolžino je meter (znak: m). Meter je osnovna enota mednarodnega sistema merskih enot (skrajšano:SI). Meter je dolžina 1 650 763,73 valovnih dolžin sevanja v vakuumu, ki ustreza prehodu med nivojem $2p_{10}$ in $5d_5$ atoma kriptonu 86.

2. Za ploščino (površino)

Enota za ploščino (površino) je kvadratni meter (znak: m^2). Kvadratni meter je izpeljana enota SI. Kvadratni meter je ploščina s stranico 1 metra ($1m^2 = 1m \cdot 1m$).

4. Za ravninski kot

Enota za ravninski kot je radian (znak: rad). Radian je izpeljana enota SI. Radian je ravninski kot med dvema polmeroma, ki na krožnici sekata lok dolžine, enake polmeru

$$(1 \text{ rad} = \frac{1m}{1m} = 1).$$

II.

Merske enote izven SI, ki se smejo uporabljati

1. Za dolžino

- morska milja = 1852 m;

uprabljati se sme samo za označevanje razdalj v pomorskem in zračnem prometu.

2. Za ploščino

- ar (znak: a) = $100 m^2 = 10^2 m^2$

- hektar (znak: ha) = $10.000 m^2 = 10^4 m^2$.

4. Za ravninski kot

- polni kot = 2π rad
- pravi kot (znak: L) = $(\pi/2)$ rad
- stopinja (znak: $^{\circ}$) = $(1/90)$ L = $(\pi/180)$ rad
- minuta (znak: $'$) = $(1/60)^{\circ}$ = $(\pi/10\ 800)$ rad
- sekunda (znak: $''$) = $(1/60)'$ = $(\pi/648\ 000)$ rad
- gradus ali gon (znak: g) = $(\pi/200)$ rad.

III.

Decimalne merske enote

1. Decimalne merske enote so enote z množilnimi ali delilnimi predponami, ki jih tvorimo tako, da dodamo pred merske enote mednarodne predpone.

Predpone, njihovi znaki in številčne vrednosti so navedene v naslednji tabeli:

Ime predpone, ki se postavi pred imenom enote	Znak predpone, ki se postavi pred znak enote	Faktor, s katerim se pomnoži enota (vrednost predpone)
eksa	E	1 000 000 000 000 000 000 = 10^{18}
peta	P	1 000 000 000 000 000 = 10^{15}
tera	T	1 000 000 000 000 = 10^{12}
giga	G	1 000 000 000 = 10^9
mega	M	1 000 000 = 10^6
kilo	k	1 000 = 10^3
hekto	h	100 = 10^2
deka	da	10 = 10^1
deci	d	0,1 = 10^{-1}
centi	c	0,01 = 10^{-2}
mili	m	0,001 = 10^{-3}
mikro	μ	0,000 001 = 10^{-6}
nano	n	0,000 000 001 = 10^{-9}
piko	p	0,000 000 000 001 = 10^{-12}
femto	f	0,000 000 000 000 001 = 10^{-15}
ato	a	0,000 000 000 000 000 001 = 10^{-18}

2. Decimalne merske enote se tvorijo izključno iz merskih enot SI, ki so naštetje v I. poglavju, in iz merskih enot, navedenih v II. poglavju: liter, tex, bar, watt-ura, elektrovolt, volt-ampere in var.

3. Decimalne merske enote za maso se dobijo tako, da se pred znakom za gram doda predpona ($1\text{g} = 0,001\text{ kg} = 10^{-3}\text{ kg}$).

4. Za tvorbo decimalnih merskih enot se sme uporabiti samo ena predpona.

5. Predpona in ime merske enote se pišeta skupaj kot ena beseda. Prav tako se pišeta skupaj tudi znak predpone in znak za mersko enoto. Eksponent, ki se piše le na znak merske enote, velja za celotno decimalno enoto. Znaki merskih enot se pišejo brez pike na koncu.

IV.

Merske enote izven SI, ki se smejo uporabljati do 31. decembra 1980

1. Za dolžino

- ångström (izg. ongstrom) - (znak: Å) = 0,1 nm = 10^{-10} m
- mikron (znak: μ) = 1 μ m = 10^{-6} m
- palec ali cola (inch) - (znak: in) = 25,399 mm = $25,399 \cdot 10^{-3}$ m; uporabljati se sme le v pomorskem prometu;
- čevelj (foot) - (znak: ft) = 0,304 8 m; uporabljati se sme le v pomorskem prometu in v zračnem prometu za določanje višine letenja letal;
- jard (yard) - (znak: yd) = 0,914 399 m; uporabljati se sme le v pomorskem prometu;
- fadom (fathom) - (znak: fm) = 1.828 8 m; uporabljati se sme le v pomorskem prometu.

2. Za ploščino (površino)

- barn (znak: b) = 100 fm² = 10^{-28} m²; uporabljati se sme le v jedrski fiziki.

IZ DELA ZVEZE GEODETOV SLOVENIJE IN ZVEZE GIG JUGOSLAVIJE

STROKOVNA EKSURZIJA LJUBLJANSKEGA GEODETSKEGA DRUŠTVA

Ljubljansko geodetsko društvo je dne 15. aprila 1976 organiziralo ogled JEDRSKE ELEKTRARNE KRŠKO.

Ogleda smo se udeležili v velikem številu, saj nas je bilo dva polna avtobusa. Že ob odhodu, kot tudi med vožnjo, je poskrbel za dobro voljo ing. Gostič. Imeli smo tudi srečo, da je bilo po obilnem dežju v prejšnjih dneh, ta dan sončno in smo si gradbišče lahko res temeljito ogledali. Na gradbišču nas je sprejel ing. Dušan Vincentić, ki se mu moramo zahvaliti, ker nam je omogočil ogled in nas vodil po gradbišču. Seveda so nas najbolj zanimali delo in izkušnje geodetov pri zakoličbi tako zahtevnega objekta. Iz pojasnil smo razbrali, da je gradnja jedrske elektrarne Krško gradbeno in geodetsko najzahtevnejši objekt pri nas. Gradbišče je zapustilo v nas globoke vtise, lepše in popolnejše, kot jih bodo imeli obiskovalci ob dograjeni elektrarni, saj smo le sedaj lahko doumeli voljo in napore graditeljev.

Omenim naj le še to, da bodo tako udeleženci izleta kot ostali naši člani tov. Dušanu Vincentiću hvaležni, če bo zbral svoje bogate izkušnje pri zakoličbi gradnje jedrske elektrarne Krško in jih objavil v našem vestniku.

B. DEMŠAR

STE ŽE PORAVNALI ČLANARINO? Vsi člani ZGS dobivamo naš VESTNIK brezplačno. Vendar imamo kot člani ZGS s statutom odredjene ne samo pravice, temveč tudi določene obveznosti. Tako je ena od naših obveznosti plačevanje članarine, ki znaša 30.- din letno. Ali ste za leto 1976 že poravnali članarino?

Članarino lahko poravnate:

v Ljubljani pri tov. Emilu Gostiču (Ljubljanski geodetski biro, Cankarjeva 1) ali direktno na žiro račun LGD št.: 50100-678-0045057

v Celju pri tov. Leopoldu Salobiru (Geodetska uprava Celje) ali direktno na žiro račun CGD št.: 50700-678-46033

v Mariboru pri tov. Alojzu Gergegu (Geodetski zavod Maribor) ali direktno na žiro račun MGD št.: 51800-679-000-94921.

ZNANSTVENA IN STROKOVNA POSVETOVANJA V JUGOSLAVIJI IN TUJINI, KI SO NA PROGRAMU V LETU 1976 (Izvleček iz publikacije Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje: Informativni bilten št. 4 leto 1976)

21. - 24.VI. Mednarodni simpozij o teoriji informacije.
Ronneby (International symposium on Information Theory).
Švedska Lars Zetterberg, Royal Institute of Technology Telecommunications
Division, Electrical Engineering Department, Stockholm 70, Šveden.
22. - 24.VI. 7.bienalna konferenca inštituta za znanost o informatiki: Informacije
St.Andrews v spremenljivih okoljih.
Velika Britanija (Seventh Biennial Conference of the Institute of Informations Scientists:
Information in Varying Environments).
Institute of Information Scientists 5 Russia Row, London EC2, UK.
11. - 23.VII. 13. kongres mednarodnega društva za fotogrametrijo.
Otaniemi (Thirteenth Congress of the International Society for Photogrammetry
Finska Helsinki).
Mrs.Aino Savolainen ISP Congress, 1976 Institute of Photogrammetri
Helsinki, Univ. of Tehnology 021 50 Otaniemi, Finland.
3. - 10.VIII. 8. tehnična konferenca in 5. generalna skupščina mednarodnega karto-
Moskva grafskega združenja.
ZSSR (Ing. Cartographic Assn. VIII Tehn.Conf.& V Gen. Assembly)
Prof. M.I. Nikishov Natl. Committe of Cartographers of USSR,
Novoshtchukinskaya 11. Mocsow D-98, 123098, USSR.
20. - 25.VIII. Konferenca in simpozij Mednarodne federacije za aerofotografijo.
Ibadan (International Committe Meeting and Symposium).
Nigerija Nigerian Institution of Surveyors, P.O. Box 3 610, Lagos Nigerija.
21. - 27.IX. 10. kongres geografov Jugoslavije.
Beograd (Congress of Yugoslaw Geographisto, 10 th).
SFRJ Savez geografskih društava Jugoslavije, Studentski trg 3,
11000 Beograd i Srpsko geografsko društvo, Studentski trg 3,
11000 Beograd, Jugoslavija, tel. 011-637-42.

- 27.IX. - 1.X.
Ljubljana
SFRJ
- Seminar: Računski sistemi in obdelave dokumentarne informacije.
(Computer Systems of Documentary Information Data Processing-Seminar).
Zavod za tehnično izobraževanje, Lepi pot 6, 61000 Ljubljana,
Jugoslavija, tel. 061-22-270.
- Oktober
Zagreb
SFRJ
5. seminar o reprografski, mikrofilmski in arhivski tehniki
(Seminar on Reprographic, Microfilm and Archivistc Equipment 5 th).
Referalni centar Sveučilišta u Zagrebu, Trg Maršala Tita br. 3,
POB 327, 41000 Zagreb, Jugoslavija, tel. 041-448-071.
- Oktober
Ljubljana
SFRJ
- Seminar računskega centra FAGG.
(Seminar of Computing Center of the Faculty of Architecture, Civil
Engineering and Geodesy).
Računski center FAGG, Jamova 2, 61000 Ljubljana, Jugoslavija,
tel. 23-661.
- Oktober.
Zagreb
SFRJ
3. posvetovanje o znanstvenih publikacijah v narodnem in mednarodnem
merilu.
(Consultation on Scientific Publications on National and International
Level, 3 rd).
Asociacija naučnih Unija Jugoslavije (ANUJ) i Referalni centar Sveučili-
šta u Zagrebu, Trg Maršala Tita 3, POB 327 41000 Zagreb, Jugoslavija,
tel. 041-448-071.
14. - 15.X.
Beograd
SFRJ
- UDK - univerzalna decimalna klasifikacija-jezik dokumentacije, seminar.
(UDC-Universal decimal classification - the Language of the Documentation,
Seminar).
Jugoslovenski centar za tehničku i naučnu dokumentaciju, ul. Slobodana
Penezića-Krcuna 29-31, 11000 Beograd, Jugoslavija, tel. 011-645-242.
- November
Beograd
SFRJ
- Simpozij s područja urbanističnega in prostorskega planiranja.
(Symposium on Urban and Area Flanning).
Jugoslovenski institut za urbanizem i stanovanje, Andrićev venac 2/11,
11000 Beograd, Jugoslavija, tel. 011-331-353.
1. - 12.XI.
Beograd
SFRJ
2. seminar o programskem jeziku fortran IV in programiranju.
(Seminar on Programing Longuage - FORTRAN IV and Programing, 2 nd).
Institut za nuklearne nauke Boris Kidrič - Vinča, Odeljenje za obuku
kadrova, Kosančićev venac 29, 11000 Beograd, Jugoslavija,
tel. 011-626-759.
- 26.XI.-4.XII.
Moskva
ZSSR
- Mednarodna razstava opreme in orodja za geologijo, geodezijo in
kartografijo.
(International Exhibition of Equipment and Tools for Geology, Geodesy
and Cartography).
Generaldirektion der Internationalen Ausstellungen, Moskan 107332,
Sokolnickesky val 1a, UD SSR.
- 1976
SFRJ
- Posvetovanje o kartografski dokumentaciji v občinah.
(Consultation on Cartographic Documentation in Municipality).
Savez geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije, Knez Miloša 9,
11000 Beograd, Jugoslavija, tel. 011-341-657.
- 1976
SFRJ
- Simpozij o atlasih kultur.
(Symposium on Cultural Atlas).
Jugoslovenska komisija za saradnju sa UNESCO, Moše Pijadeja 8/VI,
11000 Beograd, Jugoslavija, tel. 011-335-792 i 338-671/388.

1976
SFRJ

Simpozij o osnovnih geodetskih delih.
(Symposium on Basic Geodetic Exploation).
Savez geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije, Knez Miloša 9,
11000 Beograd, Jugoslavija, tel. 041-341-657.

PREGLED ŠE OSTALIH GEODETSKIH ZNANSTVENO-TEHNIČNIH PRIREDITEV PO POSAMEZ-
NIH DRŽAVAH, KI SO NA PROGRAMU V LETU 1976 (Izveček iz obvestila Zveze GIG Ju-
goslavije)

Bolgarija

1. Konferenca: "Boj proti eroziji zemljišča in obvarovanje življenjskega okolja"
2. Konferenca: "Uporaba geodezije in fotogrametrije v arheologiji"
3. Konferenca: "Urejevanje zemljišč"

Čehoslovaška

1. (julija) : Dnevi geodetske stroke

Madžarska

1. (maja): Geodetska in kartografska konferenca.
2. (junija): Konferenca geodetskega združenja
3. (III. četrt-
letje): Konferenca: "Tematske karte in izdelava kart nadzemnih in podzemnih vodov"
4. (oktobra): Kartografska konferenca in razstava

Nemška DR

1. (17.-19.marca): Znanstveni kolokvij vzporedno z Lajpciškim veesejmom: "Industrijska foto-
grametrija in možnosti njene uporabe v industrijski metrologiji"
2. (1.-2.oktobra): Peto posvetovanje kartografskih strokovnjakov NDR: "Nivo in smernice raz-
voja avtomatizacije sestavljanja kart"
3. (29.julija): Znanstveni kolokvij ob 25 obletnici ustanovitve geodetske in kartografske
službe.

UDK 91(497.12-2/4)(083.86)=863
Prostorske enote, register, Slovenija

Razprava

Zvonimir D. BERLOT

61000 Ljubljana, Yu, Geodetski zavod SR Slovenije, Šaranovičeva 12

PROSTORSKE ENOTE IN PROBLEMI PRI VZPOSTAVITVI REGISTRA PROSTORSKIH ENOT

Geodetski vestnik, 20 (1976) 2, p. 85
(Sn) Izv.(Sn,En)

Prostorske podatke zajemamo glede na njihovo naravo po različno velikih enotah nepravilnih oblik. Za sočasno obdelavo in prikazovanje tako zbranih podatkov je treba izdelati hierarhijo ujemanja različnih prostorskih enot. Pri vklapljanju najpomembnejših družbenih, statističnih in upravnih enot v hierarhijo se srečujemo s petimi skupinami neskladij. Navedena so načelna izhodišča in praktični nasveti za reševanje neskladij.

GV - 5

Avtorski izvleček

013:061.62(497.12):528 = 863

Bibliografija

Bibliografija, geodezija, raziskovalne institucije, Slovenija

BREGANT, B.; ROJC, B.; VODOPIVEC, F.

RAZISKOVALNE NALOGE INŠTITUTA ZA GEODEZIJO IN FOTOGRA-METRIJO, INŠTITUTA GEODETSKEGA ZAVODA SRS IN GEODETSKEGA ODDELKA FAKULTETE ZA ARHITEKTURO, GRADBENIŠTVO IN GEODEZIJO UNIVERZE V LJUBLJANI OD LETA 1965 DO 1975

Geodetski vestnik, 20(1976)2, p. 89, 1 cit.list.
(Sn) Izv.(Sn,En)

Podan je seznam neobjavljenih in bibliografija objavljenih raziskovalnih nalog. Bibliografski opis je prirejen mednarodnemu standardu ISBD (M), ki ga je izdala IFLA. Razložene so uporabljene kratice.

GV - 6

Bregant

528.93 (497.12) = 863

Razprava

Slovenija, topografska kartografija

ROTAR, J.

TEMELJNE TOPOGRAFSKE KARTE

Geodetski vestnik, 20 (1976) 2, p. 81, 1 tab.,
3 kartne priloge, 2 cit.lit., (Sn) Izv.(Sn,En)

Podan je pregled do sedaj izdelanih temeljnih topografskih kart (TTK) pri nas in podan predlog izdelave TTK. Obravnavana je vsebina in uporabnost TTK v praksi.

GV - 7

Avtorski izvleček

013:061.62(497.12):528 = 863

Bibliography

Bibliography, Geodesy, Research Institutions, Slovenia

BREGANT, B., ROJC, B., VODOPIVEC, F.

RESEARCH TASKS OF THE INSTITUTE FOR SURVEYING AND PHOTOGRAMMETRY, OF THE INSTITUTE OF THE "GEODETSKI ZAVOD SRS" AND OF THE SURVEY DEPARTMENT OF THE FACULTY FOR ARCHITECTURE, CIVIL ENGINEERING AND GEODESY, UNIVERSITY OF LJUBLJANA FROM 1965 TO 1975

Geodetski Vestnik, 20(1976) 2, p. 89, 1 cit.lit.
(Sn) Abstr. (Sn,En)

In the paper a list of unpublished research tasks and the bibliography of the published research tasks is given. The bibliographical description is arranged according to the international standard of ISBD (M) by IFLA. The used labels are explained.

GV - 6

Bregant

UDC 91(497.12-2/4)(083.86)=863

Treatise

Register, Slovenia, Spatial Units

Zvonimir D. BERLOT

61000 Ljubljana, Yu, Geodetski zavod SR Slovenije, Šaranovičeva 12

SPATIAL UNITS AND PROBLEMS OF WORKING OUT THE REGISTER OF SPATIAL UNITS

Geodetski vestnik, 20(1976) 2, p.85, (Sn) Abstr. (Sn,En)

Spatial data are collected in spatial units of different size and irregular pattern according to their character. For the simultaneous processing and representation of these data a hierarchy of corresponding different spatial units must be worked out. There are five categories of incompatibilities regarding the introduction of the most outstanding social, statistical and administrative units in this hierarchy. In the paper basic and practical advices regarding the mentioned incompatibilities are given.

GV - 5

Author's Abstract

528.93 (497.12) = 863

Discussion

Slovenia, Topographical Cartography

ROTAR, J.

BASIC TOPOGRAPHIC MAPS

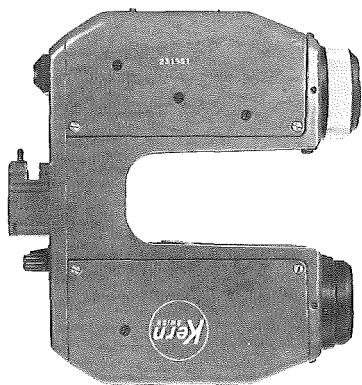
Geodetski vestnik. 20(1976)2, p. 81, 1 tab., 3 map examples, 2 cit.lit., (Sn) Abstr. (Sn,En)

A survey of up to now completed sheets of the basic topographic maps in Slovenia is given together with the proposals for the further execution. The contents and the practicability of these maps is discussed.

GV - 7

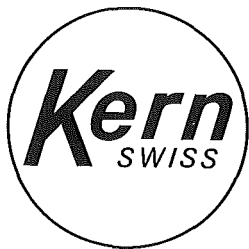
Author's Abstract

1 2 3

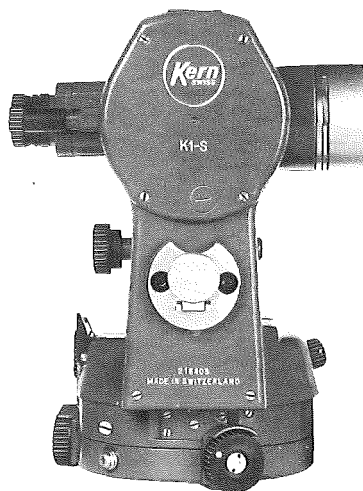

DM 500

ta na daljnogled teodolita natakliji elektro-optični daljinomer: majhen, 1.6 kg lahek in kompakten, meri razdalje do 500 m in več na nekaj milimetrov natančno. Merjenje sledi popolnoma avtomatično; za pripravo so potrebni samo trije krmilni gibi.

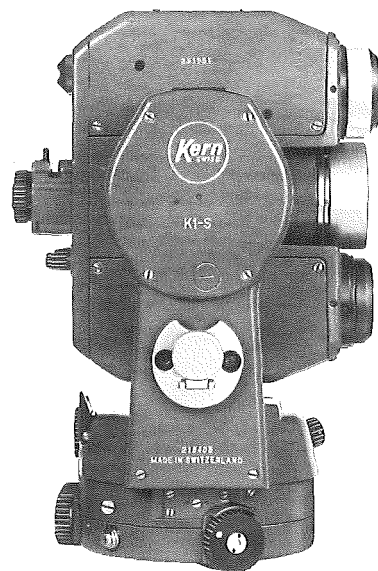

Kern et Co. AG, 5001 Aarau
Werke für Präzisionsmechanik
und Optik
Telefon 064 251111

DKM 2-A K1-S

uspešni sekundni teodolit DKM 2-A z digitaliziranim odčitavanjem krogov (direktno $2^{\circ}\text{C}/1^{\text{m}}$), ali novi inženirski teodolit K 1-S z ugodnim odčitavanjem razdelb (direktno $1^{\circ}/0.5'$). Dva moderna, sposobna KERN-OVA teodolita z avtomatsko višinsko kolimacijo.

DM 500/DKM 2-A DM 500/K1-S

dva nedosežno pripravna elektronska tahimetra. Eno samo naviziranje zadostuje za merjenje razdalje, vertikalnega kota in smeri. Vsi krmilni vijaki in naprave za odčitke se nahajajo v višini opazovalčevih oči. Vzvrčanje daljnogleda ostane. In pri izmenjavi stojišča se more prenesti udobno na stativu celotna oprema.

Kern et Co. AG, CH-5001 Aarau Švica
Senden Sie mir bitte Ihre neuen Prospekte über
Pošljite mi prosim vaše nove prospekte o

Kern DM 500 Kern DKM 2-A Kern K 1-S

Name - ime _____

Beruf - poklic _____

Adresse - naslov _____

Uvozne in servisne usluge opravlja: MLADOST ZAGREB,

Predstavništvo Ljubljana Celovška c. 143